

Sveriges nationella reformprogram 2022

Redovisning av det nationella genomförandet av
europeiska planeringsterminen

Innehåll

1. Inledning	4
1.1 Reformpolitiken	4
Åtgärder med anledning av Rysslands invasion av Ukraina.....	7
Tränga tillbaka våld och brottslighet och bryta segregationen	9
Skapa jobb genom att driva på klimatomställningen	11
Ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden och säkerställa trygga försäkringar och pensioner	13
Vidtagna åtgärder med anledning av pandemin.....	16
1.2 Förhållandet till återhämtningsplanen och den årliga hållbara tillväxtöversikten	18
1.3 Sammanfattning av Sveriges återhämtningsplan	19
2. Makroekonomisk situation och scenario	19
2.1 Arbetsmarknad	21
2.2 Inflation.....	21
2.3 Offentliga finanser.....	21
2.4 Inkomstspridning.....	22
3. Initiativ och åtgärder för att möta ekonomiska utmaningar identifierade inom den europeiska planeringsplaneringsterminen 2019-2021	22
3.1 Finanspolitik under och efter pandemin	25
Regeringens vidtagna åtgärder med anledning av spridningen av covid-19	25
Sveriges återhämtningsplan.....	25
Åtgärder för 2022.....	26
3.2 Åtgärder för att hantera pandemin och öka resiliensen inom hälso- och sjukvården.....	26
Insatser och åtgärder.....	26
Åtgärder i återhämtningsplanen rörande landspecifik rekommendation	29
3.3 Bostadsmarknaden och hushållens skuldsättning	29
Insatser och åtgärder gällande bostadsmarknaden	30
Åtgärder kopplade till hushållens skuldsättning	32
Åtgärder i återhämtningsplanen rörande landspecifik rekommendation	34
3.4 Penningtvätt.....	35
Insatser och åtgärder.....	35
Åtgärder i återhämtningsplanen rörande landspecifik rekommendation	37
3.5 Investeringar	38
Insatser och åtgärder.....	38
Åtgärder i återhämtningsplanen rörande landspecifik rekommendation	41
3.6 Åtgärder rörande den europeiska sociala pelaren och de nationella målen på det sociala området.....	42
Insatser och åtgärder.....	45
4. Framsteg mot FN:s globala mål för hållbar utveckling	50
5. EU-fonder	52
6. Institutionella frågor och deltagande av berörda parter	54
6.1 Institutionella frågor	54
6.2 Överläggningar med arbetsmarknadens parter	54

6.3 Lokal och regional förankring.....	55
6.4 Samråd med intresseorganisationer och civila samhällets organisationer	55

Bilaga: Rapportering om implementeringen av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, beskrivning av huvudsakliga åtgärder och deras beräknade påverkan. . 57

Bilaga: Rapportering om SDGs, beskrivning av huvudsakliga framtidssiktande åtgärder och deras beräknade påverkan..... 69

Bilaga med externa underlag till Sveriges nationella reformprogram 133

1. Bidrag från arbetsmarknadens parter 133

1.1 Arbetsgivarverket.....133

1.2 Svenskt Näringsliv 133

2. Bidrag från organisationer i det civila samhället 137

2.1 Famna 137

2.2 Funktionsrätt Sverige 139

2.3 Föreningen Norden 141

2.4 Riksförbundet Romer i Europa 144

2.5 Vetenskap & Allmänhet.....145

1. Inledning

Medlemsstaterna ska i april varje år till kommissionen överlämna nationella reformprogram som beskriver genomförandet av de övergripande prioriteringarna för den europeiska planeringsterminen, som är ramverket för ekonomisk-politisk samordning inom EU. I programmen redogörs för uppnådda resultat under gångna året och vilka insatser som planeras.

I Nationella reformprogrammet (NRP) ges vidare en översiktlig bild av regeringens samlade politik för att adressera de landsspecifika rekommenderna som Sverige fått inom ramen för den europeiska planeringsplaneringsterminen 2019, 2020 och 2021.

Sveriges nationella reformprogram 2022 baseras främst på åtgärder och reformambitioner som regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2022 och 2022 års ekonomiska vårproposition respektive vårändringsbudget. Liksom förra året innehåller vårpropositionen och vårändringsbudgeten reformer som syftar till hanteringen av konsekvenserna av coronaviruset. De insatser och åtgärder som det hänvisas till i avsnitt 3 avser sådana som regeringen har vidtagit och avser att vidta på områden som kommissionen och rådet inom särskilt den europeiska planeringsterminen 2019, 2020 och 2021 har bedömt utgöra huvudsakliga ekonomiska utmaningar för svensk ekonomi.

Reformprogrammet återspeglar även de politiska prioriteringarna i kommissionens årliga hållbara tillväxtöversikt.

- Miljömässig hållbarhet
- Produktivitet
- Rättvisa
- Makroekonomisk stabilitet.

När kommissionen i november 2021 presenterade den årliga hållbara tillväxtöversikten var EU på väg tillbaka till tillväxt- och sysselsättningsnivåer i jämförelse med tiden före pandemin. Rysslands invasion av Ukraina i februari kommer, förutom de förödande konsekvenser det får för människors liv och säkerhet, också påverka EU:s ekonomi framöver. Den största osäkerheten är kopplad till hur kriget i Ukraina kommer att utvecklas.

I en bilaga till årets program återfinns även underlag som har inkommit från arbetsmarknadens parter, regionala och lokala aktörer samt organisationer i det civila samhället. Regeringen har inte tagit ställning till dessa underlag.

1.1 Reformpolitiken

Det säkerhetspolitiska läget i Europa har drastiskt försämrats. Rysslands invasion av Ukraina är oprovocerad, olaglig och oförsvarlig. Aggressionen är mer än en attack på Ukraina, den är en attack mot varje lands rätt att själv bestämma sin framtid och utgör ett hot mot den europeiska säkerhetsordningen och internationell fred. EU och Sverige har svarat kraftfullt.

Regeringens åtgärder omfattar tre områden: stöd till Ukraina, sanktioner mot Ryssland och att stärka Sverige.

Sverige har gett både ekonomiskt och humanitärt stöd till Ukraina. Stöd har också lämnats till Ukrainas väpnade styrkor i form av ekonomiska bidrag och försvarsmateriel. Något liknande har Sverige inte gjort sedan Sovjetunionen angrep Finland 1939. Att stå upp för varje nations rätt till säkerhet och självbestämmande är en självklarhet. Att stötta Ukraina är även viktigt för Sveriges säkerhet. Ett försvar av Ukrainas gränser är ett försvar av alla länders gränser. Sverige har tillsammans med övriga medlemsstater i EU, genom historiska beslut, snabbt infört mycket omfattande sanktioner mot Ryssland och den ryska statsledningen. I en osäker tid står nu medlemsstaterna starkare tillsammans.

Det ukrainska folket har drabbats hårt av Rysslands aggression och många, framför allt kvinnor och barn, har flytt landet. Sverige ska ta sin del av ansvaret för att ta emot människor på flykt. Samtidigt förväntar sig regeringen att andra länder tar sitt ansvar och att den solidaritet som nu uppvisas i EU och Europa består. Situationen från 2015, när Sverige tog ett oproportionerligt stort ansvar, ska inte upprepas. Mottagandet ska ske genom en jämnare fördelning över hela landet. Kraftigt utökade medel tillförs för ett ordnat mottagande i hela Sverige. Syftet är att säkerställa att de som nu söker skydd får tillgång till det boende, den utbildning och den hälso- och sjukvård som de har rätt till. Regeringen föreslår även ett tillfälligt stöd till de kommuner som tar ansvar för mottagandet.

Det försämrade säkerhetsläget i vårt närområde understryker vikten av att stärka Sverige. Regeringen genomför sedan 2014, i bred politisk enighet, en kraftig förstärkning av vårt lands totalförsvar och nu ökar takten. Anslagen till det militära försvaret ska nå 2 procent av BNP så snart det är praktiskt möjligt, det vill säga när det är möjligt att på ett effektivt sätt omsätta ökningarna i stärkt försvarsförmåga. Beslut har fattats om förstärkningar av det militära försvaret och regeringen lämnar nu förslag om förstärkningar av det civila försvaret, i syfte att stärka försvarsförmågan på kort sikt.

Svenska folket har den senaste tiden drabbats av ökade priser, inte minst på livsmedel, drivmedel och energi. Ingen regering kan trovärdigt lova att kompensera dessa prisökningar fullt ut, men för att mildra de ökade prisernas effekter har regeringen presenterat ett åtgärdspaket med kompensation för höga priser på el och drivmedel samt sänkt skatt på drivmedel. För att särskilt skydda hushåll med svag ekonomi införs dessutom en tillfällig höjning av bostadsbidraget för barnfamiljer. Utvecklingen visar också på behovet av att förbättra ekonomin för de pensionärer som har låg allmän pension. Priserna på jordbrukets insatsvaror har också ökat, och det försämrade säkerhetspolitiska läget understryker vikten av en robust svensk livsmedelsproduktion. Regeringen föreslår därför att ett tillfälligt stöd till vissa sektorer inom jordbruket införs, samt tillfälligt sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk.

Regeringen håller fast vid den långsiktiga kampen mot samhällsproblemen och för ett Sverige som är tryggt för alla. Det starka samhället förutsätter stabila institutioner och en hög tillit mellan människor. Regeringen arbetar därför för att tränga tillbaka våld och kriminalitet och bryta segregationen, skapa jobb i hela landet genom att driva på klimatomställningen och ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden.

Läget på arbetsmarknaden har förbättrats under 2021. Sysselsättningen har ökat och fler är sysselsatta nu än före pandemin. Men fler behöver komma i arbete för att minska segregationen och komma närmare målet om jämlika uppväxt- och levnads-villkor och goda livschanser för alla. Alla som kan arbeta ska arbeta. Regeringen föreslår att medel tillförs Arbetsförmedlingen för att främja införandet av etableringsjobb.

Sveriges beroende av fossila bränslen är i längden säkerhetspolitiskt och klimatomställning ohållbart. Nu föreslår regeringen ytterligare åtgärder för att skynda på klimat-omställningen, bland annat en förstärkt miljökompensation för att stärka järnvägens konkurrenskraft och bidra till en överflyttning av godstransporter från väg till järnväg. Regeringen föreslår även mer medel för att bibehålla den höga omställningstakten i elektrifieringen av transportsektorn.

I osäkra tider är det än viktigare att svenska folket vet att skola, äldreomsorg och sjukvård går att lita på. Regeringen arbetar för att stärka den demokratiska kontrollen över välfärden. Alla som jobbar och bygger Sverige ska ha trygga socialförsäkringar och framtida pensioner. För att förbättra ekonomin för de pensionärer som har det sämst ställt föreslår regeringen ett garantitillägg. Detta är särskilt viktigt när priserna stiger.

Sveriges hantering av pandemin visar att kapaciteten finns för att möta stora samhällsutmaningar. Regeringens åtgärder har bidragit till att minska smittspridningen, rädda liv och minska de negativa konsekvenserna för jobb och företag. Den ekonomiska återhämtningen har varit snabb och Sverige har klarat den ekonomiska krisen väl jämfört med många andra länder. Regeringen föreslår att ytterligare resurser tillförs för att säkra svensk hälso- och sjukvård samt ytterligare medel för att säkerställa att alla, vid behov, ska kunna få en fjärde vaccindos.

De senaste två åren har inneburit en betydande prövning för Sverige och det svenska folket. Nu möter samhället nya utmaningar. Det är även i denna situation avgörande att de åtgärder som vidtas är väl avvägda och hållbara över tid. Det är också viktigt att effekterna inte tillåts slå hårt mot dem som redan har en ekonomiskt svagare ställning i samhället. Sverige ska möta dessa utmaningar med samma kraft och beslutsamhet som hela samhället tillsammans mötte pandemin.

I samband med 2022 års ekonomiska vårproposition (prop. 2021/22:100) lämnas propositionen Vårändringsbudget för 2022 (prop. 2021/22:99). Regeringen har dessförinnan vid sex tillfällen lämnat extra propositioner med förslag till ändringar i budgeten för 2022.

Vidare har riksdagen vid två tillfällen beslutat om ändringar i statens budget för 2022 som har avsett ekonomiskt stöd och försvarsmateriel till Ukraina.

Åtgärder med anledning av Rysslands invasion av Ukraina

Rysslands olagliga och oförsvarliga invasion av Ukraina har drabbat landet och dess folk hårt och innebär en allvarlig försämring av det säkerhetspolitiska läget. Med anledning av detta agerar regeringen på tre områden: stöd till Ukraina, sanktioner mot Ryssland och att stärka Sverige.

Stöd till Ukraina

För att stötta Ukraina och möta de växande humanitära behoven har regeringen utökat det humanitära biståndet. Därutöver har riksdagen beslutat att Sverige ska ge ett ekonomiskt bidrag till den ukrainska centralbankens fond till stöd för landets väpnade styrkor samt skänka försvarsmateriel. På regeringens initiativ har dessutom resurser tillgängliggjorts i form av en lånegaranti till Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken, som är en del av Världsbanksgruppen.

Många människor har tvingats fly från Ukraina. De flesta har rest till angränsande länder, men många har sökt skydd i Sverige. Det råder stor osäkerhet om hur många personer som kommer att komma till Sverige och hur länge de behöver stanna. Regeringen följer därför utvecklingen noga och arbetar brett med olika typer av åtgärder. På kort sikt är det viktigaste att säkerställa att människor får grundläggande trygghet och tak över huvudet. Kapaciteten i det svenska mottagningssystemet har därför på kort tid utökats kraftigt. Även kommunerna har tagit ansvar och skolor i hela landet har redan tagit emot eller förbereder sig för att ta emot de barn som kommer. Regeringen avsätter kraftigt utökade medel för att den nya situationen ska kunna hanteras, och föreslår även att de kommuner som tar ett ansvar ges ett extra stöd. I enlighet med befintligt regelverk och OECD:s riktlinjer kommer avsevärda delar av de utökade kostnaderna som presenteras i propositionen Vårändringsbudget för 2022 att avräknas från biståndet under 2022. Engagemanget i civilsamhället har varit stort. För att i än högre grad stötta de viktiga insatser som görs av de ideella organisationerna föreslås ytterligare medel. De som nu kommer från Ukraina och beviljas uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt det så kallade massflyktsdirektivet (2001/55/EG) har rätt att arbeta och bedömningen är att många har goda möjligheter att få arbete i Sverige. Med ett arbete kan den som initialt behövt stöd själv återta ansvaret för sin försörjning och sitt boende.

Sanktioner mot Ryssland

Sverige har tillsammans med övriga medlemsstater i EU snabbt och beslutsamt infört breda och långtgående sanktioner mot Ryssland och den ryska statsledningen. Dessa riktar sig mot bland annat den finansiella sektorn, energi- och transportsektorn, produkter som kan användas för både civila och militära ändamål samt mot individer med koppling till den ryska ledningen. Sanktionerna har kraftigt begränsat Rysslands finansieringsmöjligheter och handel.

Stärka Sverige

Sveriges försvarsförmåga ska öka och upprustningen av totalförsvaret genomföras i snabbare takt. Anslagen till det militära försvaret ska nå två procent av BNP så snart det är praktiskt möjligt, det vill säga när det är möjligt att på ett effektivt sätt omsätta ökningarna i stärkt försvarsförmåga. Nya anvisningar till Försvarsberedningen har utarbetats, enligt vilka beredningen ska överlägga rörande anslagsökningar för det militära försvaret för att nå och sedan bibehålla en anslagsnivå som motsvarar två procent av BNP. Överläggningarna ska vara avslutade i maj 2022. Regeringens utgångspunkt är att en bred parlamentarisk överenskommelse ska inkludera en finansiering av försvarssatsningen. Regeringen har också tagit initiativ till partiöverläggningar om säkerhetspolitiken.

I syfte att ytterligare stärka försvarsförmågan på kort sikt har anslagen till det militära försvaret ökat 2022. Även möjligheterna att ingå långsiktiga åtaganden för materielbeställningar har utökats.

Det civila och militära försvaret är ömsesidigt förstärkande. Sveriges förmåga att hantera höjd beredskap och ytterst krig behöver stärkas på bred front. En viktig del i det arbetet är att stärka det civila försvaret. Regeringen föreslår därför åtgärder för att stärka det civila försvarets förmåga under 2022. Åtgärderna syftar bland annat till att stärka kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar, stärka den enskildes beredskap, stärka befolkningskyddet genom upprustning av skyddsrum och varningssystem samt förstärka samhällets robusthet och försörjningsberedskap.

Invasionen av Ukraina har visat på vikten av en trygg tillgång på råvaror för svenska företag och en trygg livsmedelsförsörjning. För att bidra till att trygga tillgången på råvaror av nationell betydelse för Sverige föreslår regeringen ett bemyndigande att ställa ut kreditgarantier för att säkra tillgången till råvaror, en så kallad råvarugaranti. Den senaste tiden har även priser på viktiga insatsvaror i lantbruket stigit. Regeringen föreslår därför ett tillfälligt stöd, riktat till växthusodlingsföretag och gris- och fjäderfäsektorena, samt en tillfällig skattesänkning på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk.

Med anledning av Rysslands invasion har regeringen presenterat ett åtgärdspaket för att möta prisökningarna på bland annat el, diesel och bensin. Åtgärdspaketet innebär att drivmedelsskatterna sänks tillfälligt med 1 krona och 5 öre per liter. Tillsammans med den tidigare aviserade skattesänkningen på 40 öre per liter skulle det innebära att priset på bensin och diesel under perioden 1 maj–30 september 2022 blir cirka 1 krona och 80 öre lägre, inklusive mervärdesskatt. Reduktionsplikten samt BNP-indexeringen av drivmedelsskatterna avses pausas under 2023. I åtgärdspaketet ingår en ny drivmedelskompensation till privatpersoner på upp till 1 500 kronor per bilägare. Efter förslag från regeringen förlängs också en modifierad version av elpris-kompensationen med ytterligare en månad för hushåll i södra och mellersta Sverige. För att särskilt skydda hushåll med svag ekonomi mot kraftiga prisuppgångar föreslås att ett tilläggsbidrag införs för barnfamiljer som har eller senare under

2022 kommer att ha rätt till bostadsbidrag. Tilläggsbidraget, som föreslås lämnas från och med juli till och med december 2022, kommer att motsvara 25 procent av det preliminära bostadsbidraget och kommer som mest att lämnas med 1 325 kronor per månad.

Tränga tillbaka våld och brottslighet och bryta segregationen

I osäkra tider är det starka samhället, byggt på tillit och gemenskap, än viktigare. I det samhället har segregation, våld och brottslighet ingen plats. Regeringen vidtar därför kraftfulla åtgärder för att bryta segregationen och tränga tillbaka våldet och brottsligheten. Fler människor ska komma i arbete och bli en del av samhälls-gemenskapen. Regeringen ska vända på varje sten för att vidta de åtgärder som krävs.

Tränga tillbaka våld och brottslighet

Våld och brottslighet hotar samhällsgemenskapen, undergräver tilliten mellan människor och urholkar framtidstron. Regeringen har därför sedan 2014 lagt om svensk kriminalpolitik och påbörjat ett långsiktigt arbete för att bekämpa våld och brottslighet. Regeringens åtgärdsprogram mot gängkriminalitet syftar till att ge myndigheterna rätt verktyg i brottsbekämpningen, skärpa påföljderna för brott, bryta tystnadskulturen och utveckla det brottsförebyggande arbetet.

Regeringen har genomfört omkring 60 straffskärpningar och ett 30-tal gärningar som tidigare inte var straffbara har kriminaliserats. Regeringen har också genomfört en historisk utbyggnad av svenskt rättsväsende med bland annat 6 000 fler anställda inom polisen sedan 2016. Sedan 2014 har antalet antagna till polisutbildningen mer än fördubblats, och utbildningen ges nu på fler universitet och högskolor. Målet är 10 000 fler polisanställda till 2024. Samtidigt har polisens tekniska förmåga stärkts genom nya och skarpare verktyg, som till exempel hemlig dataavläsning och utökade möjligheter till kamerabevakning. För att bryta tystnadskulturen och få fler att våga vittna om brott kommer regeringen att lämna förslag om en möjlighet till strafflindring för dem som medverkar i utredningen av någon annans brott, så kallade kronvittnen, och stärka skyddet för vittnen. Regeringens satsning på brottsförebyggande åtgärder fortsätter, till exempel genom ett förstärkt arbete med avhoppare från kriminella gäng.

Narkotikahandeln är en viktig inkomstkälla för kriminella nätverk och ofta en källa till konflikter. För att bekämpa gängen tar regeringen krafttag mot narkotika, exempelvis genom arbete med straffskärpningar för narkotikabrott. Regeringen har samtidigt tagit initiativ för att förebygga och begränsa narkotikans skadeverkningar bland annat genom den största översynen av narkotikapolitiken på decennier.

Som ett led i kampen mot organiserad brottslighet förstärks regelverket mot penningtvätt. Bland annat har en ny penningtvättslag införts, med kraftigt utökade sanktionsmöjligheter, och flera myndigheter har fått resurstillskott för att stärka tillsynen. Regeringen avser också lämna förslag för att öka informationsutbytet mellan banker och rättsvårdande myndigheter.

Arbetslivskriminalitet göder den organiserade brottsligheten och dränerar välfärden och trygghetssystemen på resurser. Regeringen har tillsatt en nationell delegation som bland annat ska öka kunskapen om arbetslivskriminalitetens omfattning och stödja de aktörer som arbetar för att stoppa den. Vidare ska regionala center mot arbetslivskriminalitet inrättas under 2022 och 2023. Dessa center innebär en intensifiering av det myndighetsgemensamma arbete som regeringen initierade redan 2017, och som har resulterat i att över 6 000 myndighetsgemensamma kontroller har genomförts. För att förbättra det myndighetsgemensamma arbetet ytterligare utvärderar regeringen också möjligheten till stärkt informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor.

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem som måste synliggöras och bekämpas. I regeringens arbete ingår insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld, prostitution och människohandel samt stöd och skydd till utsatta. Flera straffskärpningar har skett på området och ett förebyggande åtgärdsprogram har tagits fram.

Bryta segregationen

Arbete och egen försörjning skapar delaktighet i samhället. Det är genom arbete som välfärden byggs och i arbetsgemenskapen kan tilltron till andra människor, framtiden och samhället växa. Långtidsarbetslösheten behöver tryckas tillbaka, särskilt i områden med socioekonomiska utmaningar. Tiden till det första jobbet i Sverige behöver vara så kort som möjligt. Framför allt behöver fler utrikes födda kvinnor komma i arbete. Samhället erbjuder stöd, bland annat i form av utbildning och arbetsmarknadspolitiska insatser. Men varje individ har också ett eget ansvar att göra sitt bästa för att komma i jobb, skaffa sig en långsiktig försörjning och delta i samhället.

Under det senaste decenniet har etableringsgraden för nyanlända successivt förbättrats. Regeringen arbetar för att införa etableringsjobb under första halvåret 2022 för att fler nyanlända och långtidsarbetslösa ska få ett jobb och etablera sig på arbetsmarknaden. För att främja införandet föreslår regeringen ett särskilt tillskott till Arbetsförmedlingen.

Regeringen vill införa en aktivitetsplikt för arbetslösa med försörjningsstöd. Den som är arbetsförmögen ska möta lika tydliga krav på aktivitet oavsett vilken form av stöd som personen får. En sådan signal är viktig. Syftet är att bryta isoleringen genom meningsfull heltidssysselsättning, kontakt med arbetsmarknaden och aktiviteter i samhällets regi som bidrar till förbättrad hälsa och underlättar integrationen. Dessutom kommer regeringen utreda ökade drivkrafter till arbete för personer med försörjningsstöd.

Regeringen arbetar långsiktigt, kunskapsbaserat och tvärsektorielt för att bryta segregationen. Utöver åtgärder för att få fler i arbete, omfattar regeringens reformer på området bland annat förslag om att kommunerna aktivt ska erbjuda plats till barn som har behov av förskola för sin språkutveckling samt om att höja elevernas kunskapsresultat och öka likvärdigheten i skolan. Målsättningen är vidare att samhälls-servicen ska stärkas och boendesegregationen minskas i hela landet. Regeringen har även lämnat förslag som ökar incitamenten att dela

föräldrapenningen mer lika även för föräldrar med låga inkomster. Det kan snabba på etableringen på arbets-marknaden, framför allt för utrikes födda kvinnor.

Skapa jobb genom att driva på klimatomställningen

Sverige ligger långt fram i klimatomställningen, tack vare stora gröna investeringar och en tydlig politisk riktning. Koldioxidfri stålproduktion, nya batterifabriker och eldrivna tunga lastbilar skapar exportmöjligheter och tusentals nya arbetstillfällen i hela landet. Bara i Norrbottens län planeras gröna investeringar på upp till 700 miljarder kronor de kommande åren. Klimatomställningen bidrar även till att minska beroendet av att importera fossila bränslen, vilket gör Sverige säkrare. Men för att nå Parisavtalets mål om att begränsa den globala uppvärmningen till under 1,5 grad måste takten i omställningen öka. Sverige ska ta sin del av ansvaret för att få ned utsläppen och visa omvärlden hur en snabbare klimatomställning skapar jobb och exportmöjligheter.

Minska utsläppen och skydda värdefull natur

Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Därför har ett klimatpolitiskt ramverk införts med ett ambitiöst klimatmål, en klimatlag och ett fristående klimatpolitiskt råd. Målet innebär att Sveriges nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären ska vara noll senast 2045.

Sedan 2014 har budgeten för klimat- och miljöpolitik mer än fyrdubblats. Ett av regeringens viktigaste initiativ på området är Klimatklivet, som ger stöd till lokala och regionala klimatinvesteringar. Fram till och med den 27 december 2021 har drygt 4 000 ansökningar för totalt 9 miljarder kronor med en samlad investeringsvolym på cirka 22 miljarder kronor beviljats inom Klimatklivet, som sammanlagt förväntas bidra med en årlig minskning av växthusgasutsläpp på 1,8 miljoner ton. Det motsvarar cirka 4 procent av Sveriges totala utsläpp under 2020.

Regeringen arbetar också aktivt, nationellt och internationellt, med att minska den negativa påverkan på klimatet, miljön och den biologiska mångfalden som följer av plast- och kemikalieanvändning samt avfallshantering. Det pågående arbetet för att stärka omställningen till en cirkulär ekonomi möjliggör ökad resurseffektivitet, vilket bidrar till både miljö- och klimatmål. Därutöver vidtar regeringen åtgärder för att formellt skydda värdefulla naturområden. Regeringen anser att skydd av värdefulla skogar ska göras i god samarbetsanda med skogsägarna. Frivilligt formellt skydd bör vara en grundläggande utgångspunkt och ett huvudsakligt arbetsätt för myndigheterna. Skogsägare ska få ekonomisk kompensation för skydd av värdefull natur som medför inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning som de har rätt till.

Sverige ska vara pådrivande i det förebyggande arbetet mot klimatförändringarnas påverkan på säkerheten globalt. En ambassadör för klimat och säkerhet ska därför tillsättas.

Gröna jobb och investeringar

Klimatomställningen innebär en grön industriell revolution, som kommer att skapa tusentals nya arbetstillfällen. Sveriges löntagare måste därför rustas med nya kunskaper och kompetenser. Regeringen gör historiska satsningar på kompetensutveckling och omställning mitt i yrkeslivet. Kunskapslyftet har inneburit en omfattande utbyggnad av utbildningsplatser i hela landet varav många platser är permanenta. Det görs även riktade satsningar på kompetensutveckling för att möjliggöra vidareutbildning och omställning som stödjer klimatomställningen. Regeringen genomför också ett omfattande omställningspaket i linje med partsöverenskommelsen om trygghet, omställning och anställningsskydd. I paketet ingår ett nytt offentligt omställnings-studiestöd som stärker möjligheten till studier och kompetensutveckling, en ny offentlig omställningsorganisation och möjligheten för arbetsgivare som finansierar omställnings- och kompetensstöd att få ersättning för det. För att stärka kompetens-försörjningen har regeringen också presenterat förslag för att utbildningsutbudet på gymnasial nivå bättre ska svara mot arbetsmarknadens behov, bland annat för att möta klimatomställningen.

Tillgång till kapital är avgörande för att stödja klimatomställningen. Regeringen arbetar brett för att säkra gröna investeringar och en hållbar finansmarknad, bland annat genom statliga kreditgarantier för gröna investeringar och statliga gröna obligationer. Dessutom har hållbarhetskraven ökat för pensionsfonder och de statliga AP-fonderna.

Regeringen arbetar för att stödja projekt och investeringar som minskar utsläppen inom industrin. Redan 2018 lanserade regeringen Industriklivet i syfte att ge stöd till just sådana projekt. Sverige har som första land i världen avsatt medel för ett statligt stödsystem för infångning, avskiljning och lagring av koldioxid från förnybara källor.

Ny forskning behövs för att genomföra klimatomställningen. Regeringen har gjort omfattande satsningar på området, till exempel har de nationella forsknings-programmen på klimat- och miljöområdet förstärkts. Regeringen fortsätter även satsningen på forskningsanläggningen European Spallation Source (ESS) i Lund och föreslår nu att ytterligare medel avsätts. Vidare vill regeringen möjliggöra ett utökat deltagande i viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse (IPCEI) för att snabba på den gröna och digitala omställningen till ett hållbart samhälle.

En trygg energiförsörjning för framtiden och mer hållbara transporter

Beroende av råvaror som gas, olja och kol från Ryssland samt högre priser på energi innebär säkerhetspolitiska sårbarheter och risker för den energiintensiva industrin. Tillgång till fossilfri el är vidare nödvändigt för en hållbar omställning inom industrin, transportsektorn och resten av samhället. Det förutsätter en fortsatt snabb utbyggnad av kostnadseffektiv, förnybar energi. Framtidens energiförsörjning kräver nya lösningar för att Sverige fortsatt ska ha ett robust elsystem, med en hög leverans-säkerhet och en låg miljöpåverkan, och el till konkurrenskraftiga priser. Regeringen har därför tagit fram en nationell strategi för elektrifiering som beslutades i februari 2022. Strategin ska bidra till en snabb, smart och

samhällsekonomiskt effektiv elektrifiering. Bland annat behöver elnätets överföringskapacitet öka betydligt för en förbättrad elförsörjning, samtidigt som ledtider för investeringar i elnäten behöver kortas för att möta industrins behov. En fortsatt snabb utbyggnad av vindkraft förväntas de närmaste åren, och kommunernas incitament för att tillåta etablering av vindkraft ska stärkas.

Transportsektorn står för nästan en tredjedel av de fossila utsläppen i Sverige, men har goda förutsättningar att ställa om till fossilfrihet. Regeringen avser att presentera en ny nationell plan för transportinfrastrukturen för 2022–2033. Som en del av detta gör regeringen den största järnvägssatsningen i modern tid. För att öka takten i klimatomställningen föreslår regeringen också en förstärkning av miljökompensationen för godstransporter på järnväg, i syfte att stärka järnvägens konkurrenskraft.

Regeringen ökar även takten i arbetet med elektrifiering av transportsektorn. Laddinfrastrukturen byggs ut genom bland annat Klimatklivet, som har bidragit till finansieringen av 65 000 laddstolpar runt om i Sverige. Genom bonus–malus-systemet främjas bilar med lägre koldioxidutsläpp. Klimatpremier har införts för att ställa om de tunga fordonen. Elektrifieringen inom transportsektorn går snabbt, och försäljningen av antalet bilar som är berättigade till klimatbonus har ökat mer än vad som tidigare beräknats. För att bibehålla den höga omställningstakten föreslår regeringen att ytterligare medel skjuts till. För att minska utsläppen från arbetsresor har regeringen lämnat förslag om att dagens reseavdrag ska ersättas med en avståndsbaserad och färdmedelsneutral skattereduktion, där en högre avståndsgräns föreslås gälla i utpekade storstadskommuner, medan avståndsgränsen är lägre utanför dessa områden.

Ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden och säkerställa trygga försäkringar och pensioner

En stark välfärd är avgörande för ett jämlikt Sverige som håller ihop. Sverige ska ha vård, skola och omsorg av hög kvalitet i hela landet, och de gemensamma skattepengarna ska gå till det de är avsedda för. Alla som jobbar och bygger upp Sverige ska ha trygga försäkringar och pensioner.

Pandemin har tydliggjort allvarliga brister i välfärdssystemen. Underbemanning och fragmentering skapar revor i skyddsneten. Redan före pandemin har regeringen årligen skjutit till stora resurser för att stärka välfärdssektorn. Sedan 2014 har antalet medarbetare i välfärden ökat med över 100 000 personer. Fler kolleger till välfärdens medarbetare behövs. Samtidigt ska arbetsmiljön och arbetsvillkoren förbättras.

Vård, skola och omsorg av hög kvalitet i hela landet

Behovet och betydelsen av en stark välfärd har framhävts av pandemin. För att stärka välfärden ytterligare har regeringen sett till att stora tillskott av medel tillförts kommuner och regioner genom generella statsbidrag. Regionerna får också extra medel för att stärka särskilt

viktiga områden inom hälso- och sjukvården, bland annat för att korta väntetiderna, stödja utvecklingen av den nära vården i hela landet, förstärka arbetet med psykisk hälsa samt för att förbättra och utveckla cancervården och förlossningsvården. Regeringen möjliggör fler platser för verksamhetsförlagd utbildning så att lärosätena kan utbilda fler sjuksköterskor och stödjer vidare-utbildningen av sjuksköterskor. Regeringen föreslår dessutom ytterligare tillskott för att öka kapaciteten i hälso- och sjukvården, bland annat genom att öka antalet vårdplatser, anställa fler i vården, till exempel sjuksköterskor, och förbättra arbetsmiljön. Därutöver genomförs flera insatser för att stärka krisberedskap och det civila försvaret i hälso- och sjukvården.

Välfärdscommissionen, som regeringen tillsatte 2019, har identifierat flera åtgärder för att stärka kommuners och regioners förmåga att tillhandahålla välfärdstjänster av god kvalitet. Merparten av Välfärdscommissionens 29 förslag till åtgärder har genomförts eller påbörjats, bland annat en satsning på en gemensam digital infrastruktur för att den offentliga sektorn bättre ska kunna ta tillvara digitaliseringens möjligheter.

Alla barn, oavsett bostadsort eller föräldrarnas socioekonomiska förutsättningar, har rätt till en bra skolgång. Samhället har dock inte varit starkt nog att bryta med ojämlika förutsättningar och skolsegregation. Betydelsen av föräldrarnas utbildningsnivå och andra socioekonomiska förutsättningar för elevernas kunskapsresultat är fortsatt stor liksom spridningen i skolornas kunskapsresultat. Även kön har betydelse – pojkar har sämre skolresultat än flickor. Regeringen vill ändra detta och har gjort stora satsningar och reformer för att stärka kunskapsresultaten och öka likvärdigheten. Fler barn ska börja förskolan för att få bättre och mer jämlika förutsättningar för att lyckas i skolan. Antalet heltidstjänster i skolan har ökat med drygt 35 000 sedan läsåret 2014/15. Likvärdighetsbidraget har steg för steg byggts ut, och regeringen föreslår lagändringar för att skapa trygghet och studiero i alla skolor. För att ta tillbaka den demokratiska kontrollen över skolan har regeringen också presenterat förslag om bland annat tydligare och mer likvärdig resursfördelning till huvudmän, reglerade urvalsgrunder för förskoleklass, grundskola och grundsärskola samt tydligare villkor för nyetablering av fristående skolor.

Svensk äldreomsorg ska vara trygg och säker. Pandemin har synliggjort strukturella brister inom äldreomsorgen, vilket också Coronakommissionen har konstaterat (SOU 2020:80 s. 246). Enligt kommissionen var verksamheterna dåligt rustade, bland annat på grund av otillräckliga regelverk, organisatoriska brister, för låg bemanning och bristande medicinsk kompetens. Regeringen gör ambitiösa satsningar för att långsiktigt stärka förutsättningarna för äldreomsorgen. Regeringen genomför bland annat ett äldreomsorgslyft, för att medarbetare inom äldreomsorgen ska ha bättre möjligheter att vidareutbilda sig. Yrket undersköterska blir en skyddad yrkestitel, den som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt och platserna på specialistundersköterskeutbildningen har utökats. Regeringen har också tillsatt en utredning som ska lämna förslag till en äldreomsorgslag, med målsättningen att få till stånd långsiktiga förutsättningar för äldreomsorgen och säkerställa tillgången till god hälso- och sjukvård och medicinsk kompetens.

Trygga försäkringar och pensioner

Samhället ska finnas där för den som drabbas av sjukdom eller arbetslöshet. De allmänna socialförsäkringarna är en central del i den svenska välfärdsmodellen som skapar trygghet och motverkar ekonomisk utsatthet. Regeringen arbetar för att stärka systemet. Lagändringar har genomförts för att öka möjligheterna att kunna återgå till ordinarie arbete för personer som har behov av en längre tids vård, behandling och rehabilitering. Åtgärder har också vidtagits för att skapa bättre möjligheter för den som kan att arbeta deltid under sin sjukskrivning. Skyddet vid sjukdom har förstärkts för behovsanställda och äldre. Dessutom har taket i sjukpenningen höjts med 25 procent. För personer med sjuk- och aktivitetsersättning har bostadstillägget och garantinivån höjts. Skattereduktionen har förstärkts för personer med sjuk- och aktivitetsersättning i syfte att ta bort skillnaden i beskattning av sådan ersättning och arbetsinkomster.

Den som blir av med jobbet ska ha ekonomisk trygghet under omställning till ett nytt arbete. Fler behöver omfattas av den trygghet som a-kassan ger. För att uppmuntra till medlemsanslutning har regeringen föreslagit en skattelättnad på 25 procent av avgiften till arbetslöshetskassorna från och med den 1 juli 2022.

Regeringen vill fortsätta att stärka pensionärens ekonomi. Under mandatperioden har bland annat garantipensionen höjts och bostadstillägget förstärkts. Regeringen har även lämnat förslag om att reformera premiepensionssystemet. För personer som arbetat ett långt yrkesliv, men med låg lön, infördes ett inkomstpensionstillägg 2021. Regeringen arbetar också för en trygghetspension så att den som är utsliten eller blir sjuk nära pensionsåldern inte ska behöva tvingas ta ut sin ålderspension i förtid. Genom regeringens skattesänkningar för pensionärer kommer skillnaden i beskattning av pension och löneinkomst att vara borta 2023. För att möjliggöra en generell höjning av pensionsnivåerna vill regeringen dessutom höja avgiftsinbetalningarna till pensionssystemet. Målsättningen är att den som går i pension sammanlagt ska få minst 70 procent av sin slutlön i allmän pension och tjänstepension.

Regeringen vill fortsätta förbättra ekonomin för pensionärer med låg allmän pension. Därför föreslås en reform som innebär att omkring en halv miljon pensionärer får 1 000 kronor mer i plånboken varje månad. Totalt kommer drygt en miljon pensionärer få förstärkt ekonomi från och med augusti 2022. Det handlar ytterst om respekt för dem som varit med och byggt vårt land.

Skattepengar ska gå till det de är avsedda för

Det ska vara ordning och reda i välfärdssystemen. Den som har rätt till ersättning ska få det, men inte en krona ska gå till den som fuskar. Regeringen genomför därför en offensiv mot fusk och välfärdsbrott. Det handlar om att motverka felaktiga utbetalningar, skattebrott, bidragsbrott, arbetslivskriminalitet, penningtvätt och finansiering av terrorism.

Regeringen inrättar Utbetalningsmyndigheten, som ska arbeta med systemövergripande kontroll av utbetalningar från välfärdssystemen. Detta gör att arbetet mot brottslighet och felaktiga utbetalningar i välfärden kan bedrivas mer systematiskt och effektivt än tidigare. Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten har tillförts resurser för att förebygga, kontrollera och följa upp felaktiga utbetalningar och fusk med välfärdsmedel. Regeringen har dessutom föreslagit och genomfört flera lagskärpningar, bland annat för att stärka kvaliteten i folkbokföringen. Därtill har regeringen tillsatt en utredning med uppdrag att lämna förslag om hur förmågan att förebygga och bekämpa bidragsbrott mot de utbetalande myndigheterna kan stärkas. Regeringen har också tillsatt en utredning som bland annat ska lämna förslag om hur ett särskilt straffrättsligt skydd kan införas för statliga stöd till företag och andra juridiska personer.

Vidtagna åtgärder med anledning av pandemin

Spridningen av covid-19 har inneburit en stor påfrestning och samhället har satts på prov. Sedan regeringen den 1 februari 2020 klassade covid-19 som en samhällsfarlig sjukdom har hela Sverige kraftsamlat. En ansvarsfull finanspolitik innebar att Sverige hade resurser att möta pandemin. Under förra mandatperioden investerades 35 miljarder kronor i välfärden samtidigt som statsskulden betalades av. Det gjorde att Sverige mötte krisen med 100 000 fler medarbetare i välfärden jämfört med 2014 och den lägsta statsskulden som andel av BNP sedan 1977.

Regeringen och riksdagen har vidtagit ett stort antal åtgärder för att hantera pandemin och dess konsekvenser. Totalt har nästan 600 miljarder kronor skjutits till för att bland annat värna människors liv, hälsa och möjlighet att försörja sig. Stödåtgärderna har inneburit att konkurser kunnat förhindras, sysselsättningen har hållits uppe, och nedskärningar i välfärden kunnat undvikas. Detta är en skillnad jämfört med tidigare kriser, då sysselsättningen i välfärden har minskat. Regeringen föreslår också att ytterligare resurser tillförs för att pandemin och dess konsekvenser fortsatt ska kunna hanteras.

Åtgärder för att skydda liv och hälsa

En fungerande hälso- och sjukvård är grundläggande för att skydda människors liv och hälsa, och för att skapa trygghet. Därför har betydande medel tillförts kommuner och regioner för de merkostnader som pandemin har medfört, men också för att stödja regionernas hantering av den uppskjutna vården. Tillskotten inkluderar stora resurser till regionerna för att möjliggöra en storskalig testning och smittspårning samt för att genomföra den största vaccinationskampanjen i Sveriges historia. Den 7 april 2022 hade cirka 85 procent av Sveriges befolkning som är 12 år eller äldre fått två doser och 63 procent av befolkningen som är 18 år och äldre fått tre doser. Regeringen föreslår nu att ytterligare medel tillförs för att säkerställa att alla, vid behov, ska kunna få en fjärde dos.

Medel har också avsatts för att stärka äldreomsorgen och höja personalens kompetens. I takt med pandemins utbredning har tillfälliga förändringar i socialförsäkringen gjorts. Det handlar bland annat om ersättning för karensavdrag för att begränsa smittspridningen, riskgruppsersättning för att skydda riskgrupper och uppskjutet krav på läkarintyg för att minska belastningen på vården.

Sammantaget har de generella statsbidragen till kommunsektorn höjts betydligt mer än skatteintäkterna har minskat jämfört med prognosen före pandemin. Det har varit viktigt för regeringen att ta höjd för att värna välfärden och dämpa det ekonomiska fallet

Åtgärder för att skydda jobb och inkomster

Restriktioner till följd av pandemin, och de beteendeförändringar de gav upphov till, resulterade i en kraftig nedgång i ekonomin. Det har funnits ett stort behov av att mildra de ekonomiska konsekvenserna och rädda svenska jobb och företag.

Finanspolitiken har spelat en större roll än i tidigare kriser. Utan regeringens insatser hade företag och löntagare behövt bära en större del av kostnaden för nedstängningarna genom konkurser och arbetslöshet. I Coronakommissionens slutbetänkande konstateras att regeringens snabba och kraftfulla åtgärder har bidragit till att dämpa fallet i ekonomin och påskynda den ekonomiska återhämtningen (SOU 2022:10 s. 595).

Krisåtgärderna har gjort skillnad, men i en kraftig och snabb ekonomisk nedgång är det oundvikligt att människor blir arbetslösa. Regeringen har därför gjort tillfälliga förändringar i arbetslöshetsförsäkringen, både för att den ska omfatta fler löntagare och för att ge medlemmarna större ekonomiskt stöd vid arbetslöshet. Sedan pandemins början har drygt 250 000 fler blivit medlemmar i a-kassan.

Förstärkningen av arbetslöshetsersättningen och stödet vid korttidsarbete har varit viktigt för att hålla uppe hushållens konsumtion. Regeringen har vidtagit åtgärder för att skydda jobb och stärka inkomstryggheten för dem som blivit av med jobbet. Under 2020 och 2021 minskade också antalet mottagare av ekonomiskt bistånd.

Regeringen har också förstärkt sjukförsäkringen och ökat möjligheterna till omställning. Kunskapslyftet har också förstärkts under pandemin, med fler utbildningsplatser som bättre möter samhällets behov, vilket gett grupper som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden förbättrade möjligheter att utbilda sig för att få jobb. För att stötta människor som hamnat i en utsatt situation har bostadsbidraget för barnfamiljer höjts tillfälligt och civilsamhället fått ökade resurser. Medel har även tillförts organisationer som arbetar med våldsutsatta kvinnor, barn och hbtqi-personer och organisationer som arbetar mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Stödåtgärderna har bidragit till att hålla uppe sysselsättningen. Sysselsättningsgraden i Sverige minskade under inledningen av pandemin, men har därefter stigit igen, och är i dag högre än

2014 och bland de högsta inom EU. Systemet med korttidsarbete har varit av avgörande betydelse för att rädda jobb. Totalt beviljades cirka 600 000 individer korttidspermittering under krisen.

Företag som har drabbats ekonomiskt har fått olika typer av stöd i syfte att övervintra krisen och undvika uppsägningar. Åtgärderna har syftat till att minska kostnaderna, stärka likviditeten och förbättra finansieringsmöjligheterna. Medlen har huvudsakligen fördelats utifrån hur allvarligt företagen har drabbats ekonomiskt, men vissa stöd har riktats till specifika sektorer, som medier, kultur, idrott, kollektivtrafik, järnväg samt flyg- och sjöfart. Företag har även fått ersättning för höga sjuklönekostnader. För att underlätta företagens möjligheter att finansiera exportaffärer har Exportkreditnämndens kreditgarantiram för exportkrediter samt Svensk exportkredits låneram i Riksgäldskontoret höjts. Tillfälliga och tidigare lagda skattesänkningar för jobb och företag har också genomförts. Till exempel har kostnaden för att anställa sänkts genom tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter bland annat för 19–23-åringar. Sänkningen för 19–23-åringar har varit särskilt betydelsefull för företag inom branscher som anställer många unga, och som påverkats av restriktioner samt beteendeförändringar till följd av pandemin, till exempel hotell- och restaurangbranschen.

Pandemin går in i en ny fas

Sedan den 1 april 2022 klassificeras covid-19 inte längre som en samhällsfarlig sjukdom. Pandemin går således in i en ny fas, men det är fortsatt viktigt att följa smittspridningen, få fler att vaccinera sig och stärka hälso- och sjukvården. Samtidigt ställs Sverige inför nya utmaningar. Det osäkra läget understryker behovet av en fortsatt god beredskap.

1.2 Förhållandet till återhämtningsplanen och den årliga hållbara tillväxtöversikten

Nedan redogör regeringen för förhållandet mellan Sveriges återhämtningsplan, det nationella reformprogrammet (NRP) och den årliga hållbara tillväxtöversikten (ASGS).

Vid tidpunkten för färdigställandet av det nationella reformprogrammet hade Sveriges återhämtningsplan ännu inte varit föremål för beslut av Europeiska unionens råd. Återhämtningsplanen beslutades av Sveriges regering i maj 2021, följd av regeringsbeslut gällande revideringar av reformer och investeringar som ingår i återhämtningsplanen i september och oktober 2021 samt i februari 2022. EU-kommissionen offentliggjorde sitt förslag till rådets genomförandebeslut av den svenska planen den 29 mars 2022.

I enlighet med artikel 27 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens ska EU:s medlemsstater i NRP rapportera om de framsteg som gjorts när det gäller uppfyllandet av mål och delmål i sina återhämtningsplaner. Då Sveriges plan ännu inte beslutats av rådet sker ingen sådan rapportering i årets NRP.

I avsnitt 3 redogörs för åtgärder som bemöter de landsspecifika rekommendationerna som getts till Sverige. Under varje sakområde listas även de åtgärder inom Sveriges återhämtningsplan som i kommissionens arbetsdokument, som medföljer deras förslag till rådsbeslut gällande Sveriges återhämtningsplan, anses bemöta landsspecifika rekommendationer.

Redovisade åtgärder på det sysselsättnings- och socialpolitiska området är även i linje med Sysselsättningsriktlinjerna.

1.3 Sammanfattning av Sveriges återhämtningsplan

Sveriges återhämtningsplan innehåller sammanlagt 26 åtgärder, varav 14 är reformer.

Åtgärderna är fördelade på fem fokusområden:

- Grön återhämtning.
- Utbildning och omställning.
- Utbyggnad av bredband och digitalisering av offentlig förvaltning.
- Bättre förutsättningar för att möta den demografiska utmaningen och säkerställa integriteten i det finansiella systemet.
- Investeringar för tillväxt och bostadsbyggande.

I planen redogörs för hur åtgärderna bidrar till jämställdhet. Omslutningen i Sveriges återhämtningsplan uppgår till ca 33 miljarder kronor i bidrag från faciliteten, vilket är hela den preliminära tilldelningen. Åtgärderna i återhämtningsplanen ingår i budgetpropositionerna för 2021 och 2022 samt i de ändringar i statens budget som lades fram under 2020. Åtgärderna i återhämtningsplanen utgör endast en begränsad del av de mycket omfattande åtgärder som beslutats för att bl.a. hantera konsekvenserna av pandemin, stärka motståndskraften i det svenska samhället och främja en grön återhämtning.

2. Makroekonomisk situation och scenario

Världsekonomin växte snabbt 2021, främst till följd av omfattande vaccinering vilket möjliggjort lättade restriktioner, samt en expansiv ekonomisk politik. Under slutet av 2021 och inledningen av 2022 gick tillväxten in i en lugnare fas när smittspridningen återigen ökade. Effekterna av denna smittspridningsvåg blev dock förhållandevis kortvariga. Tillväxtutsikterna i omvärlden bedöms dämpas efter den snabba återhämtningen 2021, till följd av fortsatta utbudsproblem, höga energipriser och kriget i Ukraina.

Rysslands invasion av Ukraina skapar stor osäkerhet, med bl.a. hög volatilitet på aktiemarknaderna, höga energi- och råvarupriser samt fortsatta störningar i de globala värdekedjorna. Effekterna på den europeiska ekonomin antas bli större än i andra avancerade ekonomier till följd av ett stort importberoende av gas från Ryssland samt en relativt sett mer omfattande handel. För världsekonomin som helhet exklusive Ryssland och Ukraina antas effekterna på BNP bli relativt måttliga, medan effekterna på inflationen antas bli signifikanta.

Svensk ekonomi har klarat sig väl genom pandemin. BNP är nu över den nivå som förutspåddes innan pandemin bröt ut. Under 2021 växte BNP starkt med ca 5 procent. Tillväxten bromsade dock in mot slutet av 2021 och inledningen av 2022 till följd av beteendeförändringar med anledning av ökad smittspridning och restriktioner. Även sjukfrånvaron var hög, vilket innebar sämre ekonomiska förutsättningar och möjligheter för konsumtion. Förtroendeindikatorer, såsom barometerindikatorn och inköpschefsindex, är på höga nivåer men pekar på att svensk ekonomi går in i en lugnare tillväxtfas. Effekterna av kriget i Ukraina antas få en dämpande effekt på tillväxten. Ett uppdämt konsumtionsbehov, högt sparande och en gynnsam utveckling på arbetsmarknaden talar för en jämförelsevis snabb utveckling av hushållens konsumtion under 2022. Investeringar väntas växa i ungefär genomsnittlig takt under 2022, men dämpas under 2023 när efterfrågan mattas av. Export och import bedöms växa i relativt snabb takt 2022 för att sedan dämpas 2023. Nettoexporten väntas bli något negativ 2022 men svagt positiv 2023. Konjunkturläget bedöms vara i det närmaste balanserat 2022 och 2023.

Tabell 1. Makroekonomiska nyckeltal

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2021, prognos 2022–2025.

	2021	2022	2023	2024	2025
BNP	4,8	3,1	1,6	1,6	1,7
BNP, kalenderkorrigerad	4,7	3,1	1,8	1,6	1,9
Sysselsättning, 15–74 år	1,1	2,1	1,0	0,4	0,6
Sysselsättningsgrad ¹ , 15–74 år	67,3	68,7	69,2	69,3	69,4
Arbetade timmar ^{2,3}	2,3	2,3	1,5	0,3	0,6
Produktivitet ²	2,4	0,8	0,3	1,4	1,3
Arbetslöshet ⁴ , 15–74 år	8,8	7,6	7,0	7,0	7,0
Timlön enligt KL ⁵	2,7	2,6	3,1	3,1	3,1
KPI ⁶	2,2	4,8	2,5	2,7	2,4
KPIF ⁷	2,4	4,6	1,8	2,0	2,0
BNP i världen, KIX-vägd ⁸	5,1	2,9	2,3	2,3	2,1

Anm.: Fasta priser, referensår 2020, inte kalenderkorrigerade värden, om inte annat anges. Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

¹ Procent av befolkningen.

² Avser kalenderkorrigerad data.

³ Enligt nationalräkenskapsrapporterna.

⁴ Procent av arbetskraften.

⁵ Nominell löneutveckling enligt konjunkturlönestatistiken. År 2021 avser prognos.

⁶ Konsumentprisindex

⁷ KPI med fast ränta

⁸ BNP-prognoser för omvärlden sammanviktade med KIX-vikter, ett mått på respektive lands betydelse för svensk utrikeshandel.

Källor: Statistiska centralbyrån, Macrobond, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

2.1 Arbetsmarknad

Läget på arbetsmarknaden förbättrades andra halvåret 2021. Sysselsättningsgraden ökade bland både kvinnor och män. Såväl sysselsättningsgrad som arbetskraftsdeltagande är nu på högre nivåer än före pandemin. Arbetslösheten minskade också påtagligt. Även antalet inskrivna vid Arbetsförmedlingen har minskat tydligt men antalet långtidsarbetslösa är fortsatt kvar på höga nivåer.

Under 2022 och 2023 väntas sysselsättningsgraden öka. Även arbetskraftsdeltagandet väntas fortsätta vara på historiskt höga nivåer både 2022 och 2023. I takt med att sysselsättningsgraden ökar fortsätter arbetslösheten att sjunka. En stor mängd ukrainska medborgare väntas komma till Sverige under 2022 i samband med aktiveringen av det s.k. massflyktsdirektivet (2001/55/EG). Eftersom dessa personer som utgångspunkt inte folkbokförs antas effekterna på arbetsmarknadsstatistiken bli begränsade. Den sammantagna effekten på sysselsättningstillväxten väntas bli marginell och likaså för arbetslösheten.

2.2 Inflation

Inflationen, mätt med konsumentprisindex med fast bostadsränta (KPIF), ökade jämförelsevis snabbt under 2021. Energipriser, som bidrog till en svag inflation under 2020, ökade tydligt under i synnerhet det andra halvåret 2021 och gav ett stort bidrag till inflationen. Inflationen väntas bli än högre 2022. Utfall under inledningen av året pekar på högre varupriser, inklusive livsmedelspriser. Därtill har Rysslands invasion av Ukraina och tillhörande sanktioner från omvärlden drivit på energipriserna ytterligare liksom priset på andra råvaror såsom vete och majs. Utöver detta väntas även globala utbudsstörningar och en svag krona driva upp inflationen. Detta bedöms sammantaget resultera i en KPIF-inflation som uppgår till 4,6 procent 2022. Även om kärninflationen, dvs. KPIF exklusive energipriser, också väntas bli högre än inflationsmålet 2022 är de långsiktiga inflationsförväntningarna väl förankrade kring Riksbankens inflationsmål på 2 procent. Under 2023 väntas inflationen falla tillbaka till nära 2 procent.

2.3 Offentliga finanser

Den offentliga sektorns finanser förstärktes kraftigt mellan 2014 och 2017. Från att ha uppvisat ett underskott på 1,5 procent av BNP vändes det finansiella sparandet till ett överskott på 1,4 procent av BNP. I takt med att sparandet därefter anpassats till den nya nivån på överskottsmålet har det finansiella sparandet sjunkit och uppgick 2019 till 0,6 procent av BNP. Med anledning av utbrottet av coronaviruset bedrivs en expansiv finanspolitik för att bromsa konjunkturedgången. Det finansiella sparandet uppgick till -2,7 procent av BNP 2020. Den starka konjunkturåterhämtningen som påbörjades 2021 innebar en snabb återhämtning i de offentliga finanserna, underskottet minskade till 0,2 procent av BNP. Till följd av de åtgärder som tidigare beslutats och aviseras i propositionen *Vårändringsbudget för 2022* (prop. 2021/22:99) beräknas underskottet i de offentliga finanserna försvagas något mellan 2021 och 2022 och beräknas uppgå till -0,5 procent av BNP. Fr.o.m. 2023 förväntas den offentliga sektorns finanser snabbt förstärkas

bl.a. till följd av att tillfälliga åtgärder successivt faller bort. Denna bedömning är dock behäftad med stor osäkerhet. Det strukturella sparandet, d.v.s. sparandet justerat för bl.a. konjunkturella effekter, beräknas bli -0,4 procent av potentiell BNP 2022.

Regeringen bedömer att det föreligger en tydlig avvikelse från överskottsmålet, men att denna avvikelse är motiverad av stabiliseringspolitiska skäl med anledning av de ekonomiska effekterna av utbrottet av coronaviruset. Regeringen bedömer i dagsläget att en återgång till målet kan inledas när de ekonomiska förhållandena medger det. I denna prognos är sparandet i nivå med målnivån 2023, men denna bedömning är osäker. Ytterligare försvagning av konjunkturen kan även föranleda ytterligare finanspolitiska åtgärder

2.4 Inkomstspridning

Den senaste tioårsperioden har den ekonomiska standarden utvecklats jämnt i större delen av inkomstfördelningen. Topprocenten har dock dragit ifrån ytterligare, vilket beror på att kapitalinkomsterna har ökat kraftigt (främst kapitalvinster och utdelningar i fåmansbolag). Den samlade inkomstspridningen har därför fortsatt att öka, trots att reformer inom skatte- och transfereringssystemen har haft en utpräglad låginkomstprofil i stort sett varje år sedan 2010. År 2018–2020 har inkomstspridningen dock sjunkit något jämfört med toppnivån 2017. Pandemins effekter på hushållens ekonomi 2020 mildrades av stöd vid korttidsarbete och andra krisåtgärder som gjorde det möjligt för företag att behålla personal. Reformer riktade direkt till hushållen, t.ex. höjda ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen, hade också stor betydelse för många hushåll. Utan dessa reformer i skatte- och transfereringssystemen skulle breda inkomstskikt ha fått en oförändrad, eller minskad, ekonomisk standard.

Den dämpade konjunkturen kan förväntas påverka inkomstfördelningen de närmaste åren. En fortsatt hög arbetslöshet bidrar i sig till inkomstspridningen. Regeringens åtgärder för att mildra effekterna på arbetsmarknaden och för att stärka den ekonomiska tryggheten för Sveriges löntagare bedöms dock dämpa tendenserna till ökad inkomstspridning. I samband med aktiveringen av massflyktsdirektivet väntas en stor mängd ukrainska medborgare till Sverige under 2022. Effekterna på inkomstfördelningsstatistiken antas bli begränsade då dessa personer inte folkbokförs och därmed inte ingår i statistiken.

3. Initiativ och åtgärder för att möta ekonomiska utmaningar identifierade inom den europeiska planeringsplaneringsterminen 2019-2021

I detta avsnitt redogörs övergripande för de insatser och åtgärder som regeringen har vidtagit och avser att vidta på områden som kommissionen och rådet inom särskilt den europeiska planeringsterminen 2019–2021 har bedömt utgöra huvudsakliga ekonomiska utmaningar för svensk ekonomi. Insatser och åtgärder som bemöter landsspecifika rekommendationer som rapporterades in till kommissionen i februari 2022 finns i bilaga 1. I kapitlet redogörs även

för genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, i synnerhet målen på det sociala området till 2030, se avsnitt 3.6.

År 2021 framhöll kommissionen förslag på landsspecifika rekommendationer på det finanspolitiska området i Sverige. Eftersom terminen 2021 anpassats till återhämtningsarbetet och RRF har kommissionen endast lämnat förslag på landsspecifika rekommendationer på det finanspolitiska området. Rekommendationerna antogs vid Ekofinrådets möte i juni 2021.

1. Under 2022 vidmakthålla en stödjande finanspolitisk inriktning, inbegripet den impuls som ges genom faciliteten för återhämtning och resiliens samt upprätthålla nationellt finansierade investeringar.
2. När de ekonomiska förhållandena så medger, bedriva en finanspolitik som syftar till att på medellång sikt uppnå en återhållsam offentligfinansiell ställning och säkerställa de offentliga finansernas hållbarhet, och samtidigt öka investeringarna för att främja tillväxtpotentialen.
3. Ägna särskild uppmärksamhet åt de offentliga finansernas sammansättning, på såväl inkomst- som utgiftssidan av budgeten, och åt budgetåtgärdernas kvalitet, för att säkerställa en hållbar och inkluderande återhämtning. Prioritera hållbara och tillväxtfrämjande investeringar, särskilt investeringar som stöder den gröna och den digitala omställningen. Prioritera finanspolitiska strukturreformer som bidrar till finansieringen av politiska prioriteringar och till långsiktigt hållbara offentliga finanser, inbegripet, i förekommande fall, genom att förbättra täckningen, tillräckligheten och

hållbarheten hos hälso- och sjukvårdssystem samt sociala trygghetssystem för alla Den 20 mars 2020 aktiverades den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten. Klausulen underlättar samordningen av budgetpolitiken under en allvarlig konjunkturedgång och medger en tillfällig avvikelse från anpassningsbanan mot det medelfristiga budgetmålet, förutsatt att detta inte äventyrar hållbarheten i de offentliga finanserna på medellång sikt. Den allmänna undantagsklausulen innebär inte att stabilitets- och tillväxtpaktens förfaranden avbryts. Den tillåter medlemsstaterna att avvika från de budgetkrav som normalt skulle gälla, samtidigt som kommissionen och rådet kan vidta nödvändiga politiska samordningsåtgärder inom ramen för pakten.

Enligt 2020 års förslag till landspecifik rekommendation, som presenterades den 20 maj 2020, framhåller kommissionen att Sverige bör vidta nödvändiga åtgärder för att hantera pandemin, både gällande hälso- och sjukvårdens funktion, och också de ekonomiska konsekvenserna som pandemin medfört.

I rådets beslut, som togs genom skriftlig procedur den 20 juli 2020, rekommenderas Sverige att under 2020 och 2021 vidta följande åtgärder:

1. I enlighet med den allmänna undantagsklausulen vidta alla nödvändiga åtgärder för att effektivt hantera pandemin, hålla i gång ekonomin och stödja den påföljande återhämtningen. När de ekonomiska förhållandena tillåter, driva en finanspolitik som syftar till att nå en välgenomtänkt offentligfinansiell ställning på medellång sikt och säkerställa en hållbar skuldsättning, samtidigt som investeringarna stärks. Säkerställa hälso- och sjukvårdssystemets resiliens, däribland genom tillräcklig tillgång till kritiska medicinska produkter, infrastruktur och personal.
2. Främja innovation och stödja utbildning och färdighetsutveckling. Tidigarelägga mogna offentliga investeringsprojekt och främja privata investeringar för att stödja den ekonomiska återhämtningen. Inrikta investeringarna på den gröna och digitala omställningen, särskilt ren och effektiv produktion och användning av energi, högteknologiska och innovativa branscher, 5G-nät och hållbara transporter.
3. Effektivisera penningtvättstillsynen och tillämpa regelverket mot penningtvätt effektivt.

I 2020 års rekommendation konstaterar kommissionen att även fortsatt uppföljning av rekommendationen från 2019 kommer vara relevant för återhämtningen från pandemin.

I rådets beslut från den 9 juli 2019 rekommenderas Sverige att under 2019 och 2020 vidta följande åtgärder:

1. Ta itu med risker kopplade till hushållens höga skuldsättning genom att stegvis begränsa avdragsrätten för utgiftsräntor för bolån eller genom att höja fastighetsskatten. Stimulera investeringar i bostadsbyggandet där bristen är som störst, främst genom att ta bort strukturella hinder för byggandet. Effektivisera bostadsmarknaden, bl.a. genom en mer flexibel hyressättning och en översyn av kapitalvinstbeskattningen.
2. Inrikta den investeringsrelaterade ekonomiska politiken på utbildning och färdighetsutveckling och fortsätta att investera i hållbara transporter för att upprusta de olika trafikslagen, i synnerhet järnvägen, samt i forskning och innovation, med beaktande av regionala skillnader.
3. Säkerställa en effektiv tillsyn och tillämpning av regelverket mot penningtvätt.

Regeringen välkomnar de granskningar som görs inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Det arbete som sker inom den europeiska planeringsterminen ser regeringen som ett sätt att uppmuntra till en ansvarsfull ekonomisk politik och att uppfylla de mål som medlemsstaterna gemensamt kommit överens om. Granskningar som är väl underbyggda, behandlar medlemsstaterna likvärdigt och tar hänsyn till landsspecifika förhållanden är en viktig del av den europeiska planeringsterminen och därmed den ekonomisk-politiska samordningen på EU-nivå.

3.1 Finanspolitik under och efter pandemin

Regeringen delar bedömningen att nödvändiga åtgärder bör vidtas för att hantera pandemin, hålla i gång ekonomin och stödja återhämtningen. Regeringen delar även bedömningen att behålla den expansiva finanspolitiska inriktningen över 2022, inklusive effekterna av RRF. Regeringen anser vidare att det är viktigt att, när de ekonomiska förhållandena medger det, återföra det offentligfinansiella sparandet till den nivå som följer av överskottsmålet och säkerställa en hållbar skuldsättning.

Regeringens vidtagna åtgärder med anledning av spridningen av covid-19

Spridningen av covid-19 har haft konsekvenser för hela Sverige. Regeringen och riksdagen har sedan smittspridningen började vidtagit ett stort antal åtgärder för att värna om människors liv, hälsa och möjlighet att försörja sig. Samtidigt genomförs en kraftfull grön återstart av svensk ekonomi. En ansvarsfull finanspolitik bidrog till att den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld var låg före pandemin. Sverige har därför haft goda förutsättningar att hantera lågkonjunkturen som följt av pandemin. Sammanlagt omfattar åtgärderna som vidtagits 2020 och 2021 med anledning av pandemin och den gröna ekonomiska återstarten nästan 400 miljarder kronor i ökade utgifter och minskade inkomster. Det motsvarar drygt 7 procent av 2021 års BNP, eller cirka 40 000 kronor per invånare. Till det har cirka 1 000 miljarder ställts till förfogande i olika former av lån och garantier, motsvarande 19 procent av 2021 års BNP.

När de ekonomiska förhållandena medger kommer regeringen åter igen att driva en finanspolitik som syftar till att nå ett överskott i de offentliga finanserna i enlighet med överskottsmålet. Sverige har goda offentligfinansiella förutsättningar att hantera den lågkonjunktur som följer av pandemin. Det finanspolitiska ramverket, med bl.a. överskottsmål, utgiftstak, kommunalt balanskrav samt en strikt och sammanhållen budgetprocess, har tjänat Sverige väl. En ansvarsfull finanspolitik har bidragit till att den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, den s.k. Maastrichtskulden, är låg i en historisk och internationell jämförelse.

Sveriges återhämtningsplan

Det ekonomiska bidrag som finns tillgängligt för Sverige inom RRF uppgår preliminärt till ca 33 miljarder kronor över tre år. De reformer och investeringar som ingår i återhämtningsplanen utgör endast en begränsad del av de mycket omfattande åtgärder som beslutats för att bl.a. hantera konsekvenserna av pandemin, stärka motståndskraften i det svenska samhället och främja en grön återhämtning.

Åtgärderna i planen kommer att på ett effektivt sätt bidra till att stimulera ekonomin de närmaste åren. RRF bidrar till det omfattande återstartspaket som kommer att leda till att Sverige snabbare tar sig ur lågkonjunkturen och således att de ekonomiska och sociala konsekvenserna av krisen mildras. Sammantaget bedöms åtgärderna i återhämtningsplanen medföra att tillväxten blir ca 0,5 procentenheter starkare och sysselsättningen blir sammanlagt ca 0,3 procent högre under perioden 2020–2023 jämfört med om åtgärderna inte hade

genomförts. Bedömningen baseras på internationella och svenska studier av s.k. finanspolitiska multiplikatorer, dvs. skattningar av de kortsiktiga effekterna av finanspolitisk stimulans på BNP och sysselsättning.

Åtgärder för 2022

En kraftfull grön ekonomisk återstart genomförs nu. I år tas nästa steg för att bygga Sverige starkare och mer hållbart än det var före krisen. I 2022 års budgetproposition satsas sammanlagt ca 74 miljarder kronor årligen för att ta hela Sverige framåt efter pandemin. Reformerna genomförs för att klimatomställningen ska gå snabbare, fler ska komma i arbete och för att stärka välfärden.

Utöver detta har riksdagen på eget initiativ beslutat om åtgärder och regeringen lämnat ett antal förslag och aviseringar med ekonomiska konsekvenser för 2022. Totalt är den sammanlagda budgeteffekten sedan den beslutade budgeten för 2022 ytterligare 53 miljarder kronor för 2022. Eftersom det rör sig om ändringar i statens budget för 2022 är merparten av de ekonomiska konsekvenserna av förslagen begränsade till 2022. Vissa av åtgärderna beräknas dock ha varaktiga konsekvenser som medför att det finansiella sparandet försvagas med mellan ca 14 och ca 18 miljarder kronor per år.

För ytterligare information om finanspolitiken, se Sveriges konvergensprogram 2022.

3.2 Åtgärder för att hantera pandemin och öka resiliensen inom hälso- och sjukvården

Regeringen delar bedömningen att nödvändiga åtgärder bör vidtas för att hantera pandemin och öka resiliensen inom hälso- och sjukvården. En stor del av arbetet för att hantera covid-19-pandemin och stärka hälso- och sjukvården grundlades under år 2020 när covid-19-pandemin först slog till. Under 2021 har flera åtgärder vidtagits för att stärka hälso- och sjukvården och säkerställa tillgång till vaccin. Regeringen har vidare gett stort antal uppdrag i syfte att beredskapen och motståndskraften i bl.a. hälso- och sjukvården.

Insatser och åtgärder

I Sverige har regionerna och till viss del kommunerna ansvaret för hälso- och sjukvården. Regeringen och staten har ett övergripande ansvar men de flesta beslut och budgetfunktioner är baserade i regionerna. Nedan listas endast de åtgärder som vidtas av regeringen och inkluderar inte åtgärder som vidtas lokalt eller regionalt.

Generella insatser för hälso- och sjukvården

Den 19 mars 2020 fick Socialstyrelsen i uppdrag att inrätta en samordningsfunktion för intensivvårdsplatser. Socialstyrelsen har fått i uppdrag att under 2022 fortsätta sitt arbete med samordningsfunktionen. Arbetet ska dock anpassas utifrån att pandemins akuta fas är över, arbetet ska i stället inriktas mot att upprätthålla en förstärkt beredskap. Myndigheten ska bl.a. vidmakthålla uppbyggda nätverk, fortsatt inhämta lägesbilder avseende antalet inlagda

patienter med covid-19 inom intensivvården och övrig sjukhusvård samt göra prognoser för belastningen inom intensivvården. Socialstyrelsen ska även med hjälp av relevanta nationella datakällor hos olika aktörer följa pandemin, vilket innebär sammanställa statistik och göra analyser, ge underlag för forskning samt, där det är möjligt, tillgängliggöra uppgifterna på webben för olika ändamål och målgrupper. Socialstyrelsen ska lämna en slutredovisning av uppdraget senast den 30 juni 2022. Uppdraget kan komma att förlängas med anledning av utvecklingen av covid-19.

Regeringen vidtar flertalet åtgärder för att öka tillgängligheten i hälso- och sjukvården bl.a. tillsattes *Delegationen för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården* den 13 augusti 2020. Delegationen har bl.a. i uppdrag att stödja ett effektivt resursutnyttjande och kortare väntetider genom att informera om patienters valmöjligheter. Uppdraget slutredovisas den 15 maj 2022.

Under 2021 avsatte regeringen totalt 6 miljarder kronor för att stödja hälso- och sjukvården i att hantera den uppskjutna vården och covid-19-relaterad vård. Därutöver aviserade regeringen, i budgetpropositionen 2021, 4 miljarder kronor för 2022 med samma syfte. I budgetpropositionen för 2022 avsatte regeringen ytterligare 2 miljarder kronor för riktade insatser till regionerna, i syfte att ytterligare stödja hälso- och sjukvården i arbetet med att hantera de uppdämda vårdbehov som utbrottet av covid-19 har medfört. Den 20 januari gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att fördela dessa 2 miljarder kronor till regionerna för riktade insatser för att omhänderta de uppdämda vårdbehoven. I uppdraget ingår även att Socialstyrelsen ska följa upp hur regionerna arbetar med att omhänderta de uppdämda vårdbehoven och hur medlen används.

Den 17 februari 2022 fick Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut ca 420 miljoner kronor till regionerna för att öka antalet vårdplatser. Statsbidraget ska bl.a. kunna användas till att anställa sjuksköterskor, läkare och annan vårdpersonal och på så vis skapa fler disponibla vårdplatser.

Regeringen avsatte nästan 3 miljarder kronor under 2022 i en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner om ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården. Överenskommelsen syftar till att stimulera regionala insatser som bidrar till förbättringar i form av kortare väntetider, öka måluppfyllelsen för vårdgarantin och bidra till genomförande av insatserna i de regionala handlingsplanerna.

Regeringen har tillsatt Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier (S 2021:04) tillsammans med 10 regeringsuppdrag i syfte att stärka beredskapen och motståndskraften i bl.a. hälso- och sjukvården.

Tillgången till skyddsutrustning, medicinteknisk utrustning och läkemedel

För att säkerställa den nationella tillgången till skyddsutrustning, medicinteknisk utrustning, läkemedel och annat material som behövs i vården av covid-19 fick Socialstyrelsen under

våren 2020 i uppdrag att inrätta en funktion för att stödja kommuner och regioner i de fall det uppstår en regional eller lokal bristsituation avseende skyddsutrustning, medicinteknisk utrustning, läkemedel och annat material som behövs i vården av personer med covid-19. I samband med att det första vaccinet mot covid-19 godkändes såg regeringen en potentiell nationell brist av kylförvaring varför Socialstyrelsen fick i uppdrag att köpa in 21 kryofrysar. Även andra åtgärder har vidtagits för att säkerställa tillgång till medicinska produkter och annan materiel. Läkemedelsverket har till exempel genomfört ändringar av föreskrifter rörande frågor om överföring av medicinska produkter mellan apotek och regioner samt undantag från avgifter för covid-19-relaterade kliniska prövningar.

Vaccin och testning

Syftet med testnings- och vaccinarbetet är att bidra till att säkerställa en balanserad hälso- och sjukvård över tid i hela landet. Målet var tidigt att öka testkapaciteten av covid-19 så snart som möjligt för att säkerställa provtagning av hälso- och sjukvårdspersonal och lindra samhällseffekter av ett personalbortfall i andra samhällsviktiga verksamheter. Vidare var målet att säkerställa en bred, storskalig nationell testning av covid-19 i samarbete med regionerna. Detta inkluderade storskalig testning i hela landet vid symtom för att upptäcka aktiv infektion. Staten och regionerna slöt en överenskommelse att staten skulle bära kostnaderna, samtidigt som regionerna har åtagit sig att genomföra tester utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Fram till idag har regeringen avsatt mer än 20 miljarder kronor för ändamålet.

Det finns även ett nytt lagstiftningsförslag om registrering av covid-19- vaccinationer i ett nationellt register från och med den 1 januari 2021. Syftet med lagstiftningsförslagen är att göra det obligatoriskt för alla vårdgivare som kommer att bidra i den kommande vaccinationsprocessen att registrera information om varje vaccination i ett nationellt register för vaccinationer som administreras av Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten har även fått i uppdrag att ge tekniskt stöd för att möjliggöra en säker registrering av dessa vaccinationer. Det är regeringens ambition att möjliggöra att data om covid-19-vaccinationer överförs automatiskt från lokala hälsoinformationssystem till det centrala registret för så många vårdgivare som möjligt för att underlätta deras arbete. Folkhälsomyndigheten har också i uppdrag att varje månad rapportera mängden vaccinationer som utförs av varje region. Mängden rapporterade vaccinationer kommer att användas för att ersätta regionerna.

Läkemedelsverket kommer säkerställa att covid-19-vacciner följs upp kontinuerligt fram till slutet av 2024 för att upptäcka eventuella säkerhetsproblem. Detta inkluderar att samla in och analysera rapporter om biverkningar från vårdpersonal och privatpersoner som har vaccinerats, övervaka ovanliga mönster i svenska hälsodataregister och vid behov genomföra specifika studier för att följa upp allvarliga indikationer på biverkningar från vaccinerna.

Tillfälliga åtgärder inom socialförsäkringen

I syfte att begränsa smittspridningen, minska belastningen på sjukvården och minska de ekonomiska konsekvenserna av covid-19 har regeringen vidtagit tillfälliga åtgärder inom socialförsäkringen. Ersättningarna har medfört tillfälliga förstärkningar för enskilda, familjer och arbetsgivare genom t.ex. ersättning till enskilda för karens, ersättning till arbetsgivare för sjuklönekostnader, ersättning till riskgrupper och vissa anhöriga till riskgrupper som behöver avstå arbete för att minska risken att smittas av covid-19, tilläggsbidrag för barnfamiljer med bostadsbidrag, tillfällig föräldrapenning vid skolstängning med mera. Kortsiktigt har dessa ersättningar varit viktiga för att motverka att enskilda, barn och familjer ställs utan inkomst och för att säkerställa att arbetsgivare inte drabbas ekonomiskt av ökade kostnader för sjuklön.

Åtgärder i återhämtningsplanen rörande landspecifik rekommendation

Reformer inkluderade i återhämtningsplanen som bemöter hälso- och sjukvård i den landsspecifika rekommendationen (2020:1) i enlighet med kommissionens arbetsdokument som biläggs förslag om rådsbeslut gällande Sveriges återhämtningsplan.

- Äldreomsorgslyftet
- Skyddad titel för undersköterskor
- Yrkesvux

3.3 Bostadsmarknaden och hushållens skuldsättning

Regeringen delar även bedömningen att det finns stora utmaningar på den svenska bostadsmarknaden. Det finns behov av ytterligare reformer för att öka utbudet av bostäder, särskilt hyresbostäder med hyror på relativt lägre nivåer som kan efterfrågas av fler. Att öka utbudet av hyresbostäder kan förbättra rörligheten på bostadsmarknaden och matchningen på arbetsmarknaden, vilket är viktiga komponenter för en hög sysselsättning och effektivt resursutnyttjande i ekonomin.

Regeringen delar bedömningen att hushållens höga skuldsättning medför risker. Den är framför allt en risk för den makroekonomiska stabiliteten då högt belånade hushåll kan komma att förstärka en nedgång i ekonomin om många samtidigt väljer att dra ned på sin konsumtion för att kunna betala sina lån eller öka sitt sparande.

Bostadspriserna och hushållens skulder, som till största del utgörs av bolån, har under lång tid stigit i Sverige. Strukturella förändringar på bolånemarknaden, i kombination med låga räntor och en stark ekonomi som stärkt hushållens inkomster har bidragit till den utvecklingen. Under de senaste åren har en rad makrotillsynsåtgärder genomförts för att bl.a. motverka riskerna med hushållens höga skuldsättning. Åtgärderna bedöms, enligt Finansinspektionen, ha medfört att hushållen som berörs av dessa köper billigare bostäder, lånar mindre och amorterar mer än de hade gjort utan dessa åtgärder. Bostadspriserna ökade i måttlig takt från 2017 fram till inledningen av pandemin då priserna tillfälligt föll. Från

halvårsskiftet 2020 ökade dock bostadspriserna snabbare än det historiska genomsnittet. Under slutet av 2021 dämpades ökningstakten något. Under 2021 var ökningstakten för hushållens skulder cirka 6,3 procent. Hushållens skuldkvot ökade snabbt under 2020, framför allt till följd av att hushållens disponibla inkomst utvecklades svagt, och kvoten har under 2021 fortsatt öka men inte i lika snabb takt.

Finansinspektionen bedömde i sin årliga rapport *Den svenska bolånemarknaden*, från 2021, att hushållen generellt sett har tillräckliga marginaler i sin ekonomi för att kunna hantera ränteökningar och inkomstbortfall, men att enskilda bolånetagare kan få ansträngda kassaflöden vid en sådan situation.

Regeringen delar kommissionens bedömning att utformningen av skattesystemet kan påverka hushållens skuldsättning. Det är dock viktigt att upprätthålla stabila och förutsägbara regler för så viktiga beslut som köp av bostäder. Behovet av åtgärder på området måste ses långsiktigt och hanteras varsamt. Detta gäller särskilt frågan om ränteavdrag.

Insatser och åtgärder gällande bostadsmarknaden

Bostadsbyggandet och investeringsstödet

Byggandet har ökat kraftigt de senaste åren och har under flera år legat på höga nivåer. Det statliga investeringsstödet för nybyggnation av hyresbostäder och bostäder för studerande har varit ett viktigt instrument för att stimulera en fortsatt hög byggtakt av hyresbostäder till relativt lägre hyror.

Digitalisering

Boverket har av regeringen fått i uppdrag att verka för en effektiv och enhetlig tillämpning av plan- och bygglagen i en digital miljö. Myndigheten har tagit fram föreskrifter för digitala detaljplaner och planbeskrivningar. Länsstyrelserna har uppdrag att utveckla och införa enhetliga digitala processtöd och gemensamma rutiner för deras medverkan i samhällsplaneringen. Ett enhetligt digitalt processtöd och gemensamma rutiner kan främja mer effektiva och kvalitetssäkrade processer gentemot andra myndigheter, kommuner, regioner, exploitörer och allmänheten i övrigt.

Bättre underlag för bostadsförsörjningen

I slutet av januari 2022 överlämnade regeringen propositionen *Ett bättre underlag för åtgärder på bostadsmarknaden att bedöma bostadsbristen* till riksdagen (prop. 2021/22:95). Förslaget innebär krav på att den analys som ska ligga till grund för uppgifterna i kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjningen får en tydligare inriktning mot bostadsbristen i kommunen. Syftet är att förbättra förutsättningarna såväl för regeringens uppföljning av riksdagens mål för bostadsmarknaden som för kommunernas planering av bostadsförsörjningen. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2022.

Översyn av anspråken på riksintressen

Flera myndigheter har fått i uppdrag att göra en översyn av anspråken på områden av riksintresse. Översynen syftar till en kraftig minskning av såväl antalet riksintresseanspråk som den samlade areella utbredningen av dessa områden. I sin slutredovisning har Boverket bl.a. konstaterat att Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet behöver underlag från länsstyrelserna för att fullfölja översynen av sina respektive riksintresse-anspråk. Regeringen har gett länsstyrelserna i uppdrag att identifiera områden av riksintresse för naturvården och kulturmiljövården som behöver aktualitetsprövas. En utgångspunkt för uppdraget är att minska målkonflikterna mellan riksintressen och bostadsbyggande och att frigöra mer mark för planering och byggande. Uppdraget slutredovisades den 28 december 2021. Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsverket har i sina regleringsbrev för 2022 fått i uppdrag att ompröva de riksintressen för kulturmiljövården och naturvården som länsstyrelserna har identifierat som områden av riksintressen med brister avseende aktualitet eller utbredning. Uppdragen ska redovisas senast den 31 januari 2023.

Bättre förutsättningar för kommunerna att få fram fler detaljplaner

De lagändringar som regeringen föreslog i propositionen *Privat initiativrätt*, och som trädde i kraft den 1 augusti 2021, innebär att enskilda aktörer i högre grad kommer att kunna bidra i kommunernas arbete med att ta fram detaljplaner. Reformen innebär att en planintressent kan använda tiden från det att kommunen beslutar om ett s.k. positivt planbesked – fram till den tidpunkt då det egentliga detaljplanearbetet påbörjas – till att ta fram det planeringsunderlag som behövs för planläggningen. Förslagen bör på sikt ge kommunerna bättre förutsättningar att få fram fler detaljplaner.

Aktuella utredningar

Utredningen *En socialt hållbar bostadsförsörjning* (dir. 2020:53, 2020:126, 2021:67) har haft i uppdrag att utreda och vid behov lämna förslag till åtgärder för att skapa förutsättningar för en socialt hållbart bostadsförsörjning. I uppdraget har ingått att se över två viktiga delar i den sociala bostadspolitiken: uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun, samt de bostadspolitiska verktyg som kommuner har för att hjälpa de hushåll som står längst ifrån bostadsmarknaden. Utredningen överlämnade sitt betänkande den 30 mars 2022 (SOU 2022:14). Betänkandet har remitterats.

Bygglovsutredningen har på regeringens uppdrag sett över bestämmelserna om bygglov. Bygglovsutredningen har haft i uppdrag att göra en systematisk översyn av regelverket för bl.a. bygglov. Syftet är att skapa ett enklare, effektivare och mer ändamålsenligt regelverk som samtidigt säkerställer angelägna allmänna och enskilda intressen och ett långsiktigt hållbart byggande av bl.a. bostäder. Betänkandet har remitterats och utredningens förslag bereds nu inom Regeringskansliet.

Stödåtgärder

Investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande. För att minska risken för fallande bostadsinvesteringar, färre byggda bostäder och minskad sysselsättning inom byggbranschen har i budgetpropositionen för 2021 anslaget för investeringsstödet höjts med 1,1 miljarder kronor 2022 och med 1,9 miljarder kronor 2023. Till och med mars 2022 har närmare 19,3 miljarder kronor i investeringsstöd beviljats till fler än 53 700 hyresbostäder, varav drygt 6 500 bostäder för studerande. Mer än hälften av bostäderna — uppemot 31 500 — är redan färdigställda. Stödet kommer dock att avvecklas till följd av riksdagens beslut om statens budget för 2022. Beslutet innebär att inga ansökningar som har inkommit efter den 31 december 2021 kommer att kunna beviljas stöd.

Stödet för energieffektivisering av flerbostadshus. Under 2021 inkom 1 814 ansökningar. Fram till och med den 31 mars 2022 har 572 ärenden beviljats stöd motsvarande 577 miljoner kronor. Stödet kommer dock att avvecklas till följd av riksdagens beslut om statens budget för 2022. Beslutet innebär att inga ansökningar som har inkommit efter den 31 december 2021 kommer att kunna beviljas stöd.

Effektivare byggande och förbättrade förutsättningar för konkurrens

Den 31 mars 2022 beslutade regeringen propositionen *Certifierade byggprojekteringsföretag – en mer förutsägbar byggprocess*. Förslaget innebär att en byggherre ska kunna använda ett certifierat byggprojekteringsföretag för projekteringen vid nybyggnad av bostadshus. Om byggherren använder ett sådant företag ska byggnadsnämnden inte pröva vissa krav när den prövar en ansökan om bygglov. Syftet är att lösa problemet med att kommuner tillämpar byggreglerna olika och kommer att leda till ökad förutsägbarhet och effektivitet i byggprocessen. Förslaget kan främja konkurrensen genom att underlätta seriellt byggande av bl.a. flerbostadshus och småhus. Regeringen föreslår att förslaget ska träda i kraft den 1 augusti 2022.

Åtgärder på skatteområdet

För att förbättra rörligheten på bostadsmarknaden har åtgärder gjorts på skatteområdet. En åtgärd rör uppskov med beskattningen av hela eller delar av kapitalvinsten för individer som byter bostad. I syfte att ytterligare öka rörligheten höjdes taket för uppskovsbeloppet den 1 juli 2020 från 1 450 000 kronor till 3 miljoner kronor. Av samma skäl och för att öka utbudet av bostäder på marknaden avskaffades räntebeläggnings av uppskovsbeloppet från och med den 1 januari 2021. Ändringen omfattade även befintliga uppskov.

Åtgärder kopplade till hushållens skuldsättning

En rad åtgärder har vidtagits för att stärka hushållens och det finansiella systemets motståndskraft.

Bolånetaket

Under hösten 2010 beslutade Finansinspektionen om ett allmänt råd för lån med bostaden som pant; det s.k. bolånetaket innebär att nya lån inte bör överstiga 85 procent av bostadens marknadsvärde.

Riskviktsgolv

För att säkerställa att bankerna håller en kapitalbas som täcker riskerna i den svenska bolåneportföljen har Finansinspektionen i flera steg infört ett riskviktsgolv för svenska bolån. I maj 2013 infördes ett riskviktsgolv på 15 procent för svenska bolån, som sedan höjdes till 25 procent i september 2014. Högre riskvikter gör att bankerna, allt annat lika, behöver hålla mer kapital för sin utlåning. Finansinspektionen beslutade 2018 att ändra metoden för tillämpningen av riskviktsgolvet för svenska bolån som då tillämpades i pelare 2. Det nya kravet konstruerades inom ramen för artikel 458 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag (tillsynsförordningen). Kreditinstitutens samlade kapitalbehov påverkades inte nämnvärt av åtgärden. Åtgärden trädde i kraft den 31 december 2018. I december 2020 beslutade Finansinspektionen att förlänga riskviktsgolvet med ett år, från den 30 december till och med i december 2021. I december 2021 beslutade myndigheten att förlänga riskviktsgolvet ytterligare i två år, från den 31 december 2021 till och med den 30 december 2023.

Kontracykliska kapitalbuffertkravet

Mellan 2015 och 2020 har Finansinspektionen stegvis höjt det kontracykliska kapitalbuffertkravet till 2,5 procent. Med anledning av spridningen av coronaviruset och de ekonomiska och finansiella osäkerheterna som spridningen förde med sig, beslutade Finansinspektionen den 16 mars 2020 att sänka det kontracykliska kapitalbuffertkravet till 0 procent. Åtgärden skapade utrymme för bankerna att kunna upprätthålla eller öka utlåningen till företag och hushåll, och på så sätt stödja den svenska ekonomin. Finansinspektionen beslutade i september 2021 att höja det kontracykliska kapitalbuffertkravet till 1 procent. Det nya buffertvärdet gäller från och med den 29 september 2022.

Amorteringskrav

Lagen som ger Finansinspektionen mandat att utfärda föreskrifter avseende amorteringskrav på nya bolån trädde i kraft den 1 maj 2016. Därefter har Finansinspektionen, efter regeringens medgivande, beslutat om föreskrifter om amorteringskrav som trädde i kraft den 1 juni 2016. Den 1 mars 2018 skärptes amorteringskravet för de hushåll som tar stora bolån i förhållande till sin inkomst. Åtgärden bedömdes vid införandet påverka knappt 15 procent av nya bolånetagare. Finansinspektionen beslutade i december 2018, efter regeringens medgivande, att ändra amorteringsföreskrifterna så att amorteringskraven även omfattar s.k. LVB-bolag. Åtgärden säkerställer att amorteringskravens syfte uppnås då samma krav om amortering gäller för lån med bostaden som säkerhet oavsett om lånet ges av LVB-bolag eller av kreditinstitut.

Med anledning av spridningen av coronaviruset meddelade Finansinspektionen den 17 mars 2020 att inkomstbortfall kopplat till viruset är ett sådant särskilt skäl till undantag från amortering. Den 14 april 2020 beslutade Finansinspektionen att banker ska få möjlighet att ge alla nya och befintliga bolånetagare ett undantag från amorteringskrav med hänvisning till spridningen av coronaviruset och dess effekter på svensk ekonomi. Undantaget gällde fram till den 31 augusti 2021.

Finansinspektionens mandat att vidta makrotillsynsåtgärder

Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 februari 2018 har Finansinspektionen möjligheter att, efter regeringens medgivande, vidta ytterligare makrotillsynsåtgärder för att motverka obalanser på kreditmarknaden. Dessa åtgärder utgör olika typer av begränsningar i fråga om kreditgivning till hushåll och företag som exempelvis begränsningar av hur stora lån och ränteutgifter som kredittagare kan anses klara av i förhållande till sina ekonomiska förutsättningar.

Utvärdering av makrotillsyn

Regeringen gav 2018 Finansinspektionen i uppdrag att redovisa metoder för att utvärdera makrotillsynen. Uppdraget slutredovisades i en rapport till regeringen den 14 juni 2019. Finansinspektionens rapport ”*Finansinspektionens arbete med makrotillsyn*” visar att makrotillsynsåtgärderna har lett till att hushåll köper billigare bostäder, tar mindre bolån samt amorterar mer än vad de skulle ha gjort utan åtgärderna. Finansinspektionens analys ”*FI-analys 20: Tillägglånen minskar efter amorteringskrav*” visar även att tillägglånen på befintliga bolån har minskat efter amorteringskraven, vilket har bidragit till att andelen bolånetagare med stora skulder har minskat. En betydande belåning av hushållens befintliga bostäder för andra ändamål än bostadsköp, så kallade tillägglån, kan innebära makroekonomiska risker.

Regeringen gav 2020 Finansinspektionen i uppdrag att under 2021 genomföra en samlad utvärdering av de genomförda makrotillsynsåtgärderna. Uppdraget redovisades den 30 juni 2021 i en rapport. Finansinspektionens rapport ”*Samlad utvärdering av makrotillsynsåtgärder*” visar bl.a. på att åtgärderna har bidragit till att bromsa och förebygga en utveckling där nya bolånetagare lånar allt mer. Skulderna, och bostadspriserna, skulle vara på ännu högre nivåer om åtgärderna inte hade varit på plats. Åtgärderna bromsar även framtida skuldökningar och bostadsprisuppgångar och motverkar att långivare använder höga belåningsgrader eller låg amortering som konkurrensmedel.

Åtgärder i återhämtningsplanen rörande landspecifik rekommendation

Reformer och investeringar inkluderade i återhämtningsplanen som bemöter de landsspecifika rekommendationerna om att stimulera bostadsinvesteringar och hantera risker kopplade till hushållens höga skuldsättning (2019:1), i enlighet med kommissionens arbetsdokument som biläggs förslag om rådsbeslut gällande Sveriges återhämtningsplan.

- Investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande
- Privat initiativrätt för detaljplanering
- Ett förenklat och effektivt regelverk för bland annat bygglov (dir 2020:4)
- Bättre förutsättningar för bostadsbyggande (proposition *Certifierade byggprojekteringsföretag – en mer förutsägbar byggprocess*)
- Höjt tak för uppskovsbelopp
- Avskaffad ränta på uppskovsbelopp

3.4 Penningtvätt

Regeringen delar bedömningen att bekämpning av penningtvätt är en mycket viktig fråga, och har också vidtagit och vidtar löpande en rad åtgärder för att ytterligare stärka lagstiftningen på området och skärpa tillsynen.

Insatser och åtgärder

Lagstiftning

Mellan april 2019 och mars 2020 överlämnade regeringen totalt fem propositioner till riksdagen med materiella ändringar i penningtvättslagen. Innebörden av dessa reformer framgår av Sveriges nationella reformplan för 2021.

Utredningen om *Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism* lämnade sitt betänkande i maj 2021. Utredningen föreslår bl.a. att brottsbekämpande myndigheter, tillsynsmyndigheter och vissa företag som banker ska kunna utbyta information med varandra utan hinder av sekretess eller andra tystnadsplikter. En närmare redogörelse för utredningen finns i Sveriges återhämtningsplan.

Regeringen arbetar, med grund i utredningen, med ett förslag för att öka informationsutbytet mellan bl.a. banker och rättsvårdande myndigheter.

I 2021 års nationella reformprogram beskrevs ett stort antal reformer som vidtagits under senare år, bl.a. om förbättrade befogenheter för Finansinspektionens vandelsprövningar, nya befogenheter för Skatteverket att på egen hand inhämta underrättelseinformation om penningtvätt, finansiella företags uppgifter till brottsutredande myndigheter, tillsyn av advokater och advokatbolag, reglering av virtuella valutor, skärpta åtgärder i förhållande till högriskredjeländer, förbättrat skydd för visseblåsare, informationsutbyte med utländska tillsynsmyndigheter, förstärkta befogenheter för Finansinspektionen i förhållande till utländska filialer och åtgärder i förhållande till transparens i verkligt huvudmannaskap.

Utöver vad som anges i 2021 års nationella reformprogram har ett antal åtgärder genomförts och ytterligare åtgärder planeras. Den 10 november 2021 trädde lagändringar i kraft som innebär bl.a. att bestämmelserna i penningtvättslagen ska gälla för leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster. Dessutom har en ny fastighetsmäklarlag antagits (prop. 2020/21:119), som innebär att fler fastighetsmäklare och fastighetsmäklarföretag ska stå under tillsyn, vilket även innebär att de omfattas av regleringen för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2021. Regeringen har också beslutat en proposition med förslag som bl.a. innebär att vissa brottsbekämpande myndigheter får utökad åtkomst till finansiell information och finansiell analys (prop. 2021/22:127). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Vidare har Regeringskansliet remitterat en promemoria där det bl.a. föreslås att belönings- och donationsbaserad gräsrotsfinansiering som drivs yrkesmässigt ska omfattas av penningtvättslagen, vilket inte gäller i dag (Fi 2022/00473).

2020 års förverkandeutredning lämnar i sitt betänkande *Ny förverkandelagstiftning* (SOU 2021:100) förslag om att en ny förverkandeform ska införas, självständigt förverkande av brottsvinster. Förverkande på denna grund ska enligt förslaget få ske utan att det behöver bevisas att någon har begått ett visst brott. Det ska i stället vara tillräckligt att det är visat att egendomen härrör från brottslig verksamhet. Förslaget har remitterats till berörda myndigheter och organisationer och remisstiden går ut 27 april 2022.

Resurser

I statens budget för 2020 tillfördes Finansinspektionen permanent 10 miljoner kr för penningtvättstillsyn, tre länsstyrelser 12 miljoner kr för penningtvättstillsyn samt Skatteverket 20 miljoner kr för uppbyggnad och drift av konto- och värdefacksystemet som beskrivits i Sveriges återhämtningsplan. I statens budget för 2021 tilldelades Finansinspektionen ytterligare permanent 10 miljoner kr för penningtvättstillsyn. Fastighetsmäklarinspektionen tillfördes 4 miljoner kr för sin tillsynsverksamhet med anledning av myndighetens något utökade uppdrag (se ovan). Mot bakgrund av förslagen i *Utredningen om Stärkta åtgärder mot penningtvätt* som nämns ovan tillfördes också flera myndigheter resurser för arbetet mot penningtvätt i budgeten för 2022: Polismyndigheten, Finansinspektionen, Fastighetsmäklarinspektionen, Spelinspektionen samt länsstyrelserna i Stockholms, Skånes och Västra Götalands län.

Under senare år har Polismyndigheten tillförts stora budgetförstärkningar. Ökningen av antalet polisanställda fortsätter och Polismyndighetens rekryteringsarbete för att nå 10 000 fler anställda till och med 2024 löper huvudsakligen enligt plan. Sedan 2015 har myndighetens anslag ökat med nästan 12,7 miljarder kronor, en ökning med 60 procent. Till 2024 beräknas anslaget öka med nästan 17,4 miljarder kronor jämfört med 2015, motsvarande en ökning med 82 procent. Dessa förstärkningar kommer alla delar av

Polismyndigheten till del, inklusive finanspolisen och andra delar av polisen som arbetar med bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Operativt arbete

I den nationella reformplanen för 2021 beskrivs en del i myndigheternas operativa arbete, bl.a. Finansinspektionens arbete med tillsynskollegier och meddelade beslut inklusive sanktionsavgifter. Myndigheterna har fortsatt sitt arbete under året och bl.a.

Finansinspektionen har vidtagit en rad åtgärder. Under februari 2022 meddelade Finansinspektionen beslut om varning och sanktionsavgift mot två betaltjänstföretag för allvarliga brister i bolagens efterlevnad av penningtvättsregelverket (130 miljoner kr resp. 14 miljoner kr). Finansinspektionen har också inlett undersökningar i flera högrisksektorer, bl.a. om hur två marknadsledande företag som handlar med bitcoin och andra kryptotillgångar följer penningtvättsreglerna samt hur ledande valutaväxlingsföretag följer regelverket.

Sveriges finansunderrättelseenhet finanspolisen använder sedan år 2020 IT-systemet goAML för verksamhetsutövarnas rapportering av misstänkta transaktioner och aktiviteter. Systemet för inrapportering som nu används bedöms ha ökat finanspolisens förmåga tillsammans med flera andra förändringar. Finanspolisen fortsätter även löpande att publicera rapporter bl.a. till vägledning för verksamhetsutövare. Antalet lagförda penningtvättsbrott har ökat de senaste åren och sedan 2016, när Sverige utvärderades av Financial Action Task Force (Fatf), har antalet lagförda brott per år närmast femdubblats.

Internationella åtgärder

Som redovisades i nationella reformprogrammet för 2021 har Sverige av Fatf bedömts helt eller i huvudsak följa en stor majoritet av Fatf:s rekommendationer. Sverige har vidare nått Fatf:s ordinarie uppföljningsprocess, vilket är den minst intensiva uppföljningsprocessen och bekräftelse på att Sveriges arbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism är effektivt.

Sverige har också tagit initiativ till att föreslå för IMF att genomföra en regional riskanalys för den nordisk-baltiska regionen, inklusive EES-medlemsstaterna Norge och Island. Projektet påbörjades i januari 2021 och ska färdigställas till sommaren 2022.

Åtgärder i återhämtningsplanen rörande landspecifik rekommendation

Reformer inkluderade i återhämtningsplanen som bemöter de landsspecifika rekommendationerna om att förbättra effektivitet i regelverket för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (2019:3, 2020:3), i enlighet med kommissionens arbetsdokument som biläggs förslag om rådsbeslut gällande Sveriges återhämtningsplan.

– Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (dir 2019:80, lagändringar ska träda i kraft under 2023.)

– Ett nytt konto- och värdefackssystem (i kraft sedan 10 september 2020, anslutningen till systemet bedöms vara i huvudsak klar under 2022).

3.5 Investeringar

Kommissionen menar att den investeringsrelaterade ekonomiska politiken bör inriktas på bl.a. utbildning, färdighetsutveckling, forskning och innovation, infrastruktur samt på att främja den gröna och digitala omställningen. Regeringen delar bedömningen att detta är centrala områden med fortsatta investeringsbehov.

Insatser och åtgärder

Investeringar i grön och digital omställning

Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Senast 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. För att nå målet krävs stora offentliga och privata investeringar i innovativ klimatsmart teknik. För att ytterligare stärka och påskynda industrins klimatomställning förstärktes därför Industriklivet i budgetpropositionen för 2022. Medel tillfördes även till Klimatklivet. Stödet möjliggör konkreta klimatinvesteringar på lokal och regional nivå i hela Sverige. Med tillskotten möjliggörs ytterligare åtgärder för att minska utsläpp av växthusgaser, såsom utbyggd laddinfrastruktur, produktion av biogas och fjärrvärmeutbyggnad. Vidare tillfördes medel för att införa ett driftstöd för avskiljning, infångning och lagring av biogen koldioxid, bio-CCS, genom att använda så kallade omvända auktioner. Åtgärder för att uppnå negativa utsläpp av växthusgaser är viktiga komplement till insatserna för att minska utsläppen. Industrins omställning kräver investeringar med lång livslängd till nya och ofta obeprövade tekniker och processer. Regeringen införde därför 2021 en möjlighet för företag att ansöka om kreditgarantier för stora gröna investeringar. Garantiramen för kreditgarantierna höjdes till 50 miljarder kronor 2022, för att möjliggöra fler stora industriinvesteringar som bidrar till att nå målen i miljömålssystemet och det klimatpolitiska ramverket. Garantiramen beräknas till 65 miljarder kronor 2023 och 80 miljarder kronor 2024. Elektrifieringen inom transportsektorn går snabbt och försäljningen av antalet bilar som är berättigade till klimatbonus har ökat mer än vad som tidigare beräknats. För att bibehålla den höga omställningstakten föreslår regeringen i vårändringsbudgeten för 2022 att ytterligare medel skjuts till.

För att stärka långsiktig konkurrenskraft och främja en snabb omställning till ett digitalt och hållbart samhälle deltar Sverige i så kallade viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse (IPCEI). Sverige deltar redan i två projekt på batteriområdet, och Energimyndigheten har fått i uppdrag att förbereda svenskt deltagande i vätgasprojekt med syfte att minska utsläppen i industrin. För att säkerställa att Sverige kan delta i projekten behövs samordning och finansiering. Regeringen föreslog därför en satsning om 100 miljoner kronor 2022 och beräknar att ytterligare 70 miljoner kronor kommer tillföras 2023 och 2024 till industriella samarbetsprojekt för grön och digital omställning. Förslaget innebär att ytterligare medel

tillskjuts ändamålet utöver de 200 miljoner kronor år 2022 och beräknade 70 miljoner 2023–2027 som avsattes i budgetpropositionen för 2021.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder som syftar till att stärka digitalisering av samhället. Ett exempel är etableringen av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte och den budgeterade satsningen på välfärdens digitala infrastruktur om 50 miljoner kronor årligen fram till och med 2024 och 20 miljoner årligen från och med 2025. Regeringens mål för digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är en enklare vardag för medborgare och företag, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten. Regeringen avsätter 58,6 miljoner kronor under 2022 i syfte att uppnå kraven i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1724 om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster. För 2023 och 2024 beräknas 135,6 miljoner kronor avsättas för samma ändamål. Regeringen beräknar även att mellan 2022 och 2027 avsätta 50 miljoner kronor årligen för medfinansiering av projekt inom EU-programmet DIGITAL. Därtill har också under 2021 beslut fattats om att förlänga satsningen på regionala digitaliseringskoordinatorer fram till år 2025 och 23 miljoner kronor per år beräknas avsättas för att digitaliseringskoordinatorerna och dess stödfunktion på Tillväxtverket ska kunna fortsätta sitt arbete.

Investeringar i utbildning, forskning och färdigheter

Kommissionen bedömer att det krävs investeringar för att minska skillnaderna i utbildningsresultat mellan elever. Regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder för att stärka likvärdigheten i skolan. Ett nytt statsbidrag som lämnas till huvudmän inom skolväsendet för åtgärder för förbättrad arbetsmiljö och förbättrade arbetsvillkor för lärare i skolenheter med förskoleklass eller grundskola med socioekonomiska utmaningar infördes 2021. Även det statliga stödet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling, det s.k. likvärdighetsbidraget, förstärktes för att ytterligare bidra till huvudmännens möjligheter att genomföra utökade insatser på området. Likvärdighetsbidraget förstärks med drygt 320 miljoner kronor 2022. Vidare beräknar regeringen en successiv upptrappning av bidraget till drygt 8,7 miljarder kronor 2024. Barnens utbildning i förskolan har betydelse för deras fortsatta lärande och kan vara avgörande för att kompensera för olika förutsättningar. För att öka jämlikheten i förskolan föreslogs en ökning av det statliga stödet till förskolan och att resurserna viktas socioekonomiskt. I 2022 års budget avsätts drygt 2,1 miljarder kronor till kunskapshöjande åtgärder inom förskolan.

Regeringens satsning på kunskapslyftet har under 2021 nått sin största omfattning hittills med tillskott av medel motsvarande över 160 000 nya platser inom yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning (regionalt yrkesvux), folkhögskolan, yrkeshögskolan och högskolan. Som framgår av avsnitt 3.6 fortsätter regeringens satsningar på kunskapslyftet även under 2022.

Regeringen beslutade i mars 2022 om ett nytt omställningspaket för mer flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden. Paketet innehåller förslag på en reformerad arbetsrätt, ett nytt omställningsstudiestöd och ett nytt grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Regeringens ambition är också att antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildningar ska öka, särskilt bland kvinnor. Genom riksdagens beslut om statens budget för 2022 sker ett tillskott av medel för arbetsmarknadsutbildning. Se avsnitt 3.6.

I enlighet med den forsknings- och innovationspolitiska propositionen 2020 föreslår regeringen satsningar på forskning och innovation med totalt ca 3,2 miljarder kronor för 2022. Åren 2023 och 2024 beräknas satsningarna till knappt 3,3 miljarder kronor respektive 3,7 miljarder kronor, vilket är en nivåökning av de statliga forskningsanslagen med ca 10 procent.

Investeringar i infrastruktur och hållbara transporter

Kommissionen bedömer att planerade investeringar i järnvägsinfrastrukturen är viktiga för att underlätta en färdmedelsfördelning och för att nå Sveriges långtgående klimatmål. Den 16 april 2021 presenterade regeringen en ny infrastrukturproposition med ekonomiska ramar om 799 miljarder kronor för nästa planperiod 2022–2033 (prop. 2020/21:151).

Tillkommande medel som banavgifter och trängselavgifter beräknas uppgå till 82 miljarder kronor, vilket sammantaget beräknas ge en ram på 881 miljarder kronor under den kommande planperioden 2022–2033. Infrastrukturpropositionen kombinerar satsningar på underhåll av vägar och järnvägar med nya investeringar. Det bidrar till tillgängligheten, klimatarbetet, vidgade arbetsmarknadsregioner, regional utveckling, sammanhållningen i landet och Sveriges konkurrenskraft. I infrastrukturpropositionen föreslår regeringen att medel till utveckling av transportinfrastruktur blir 437 miljarder kronor. Förslaget till ekonomisk ram för utveckling innebär att den gällande nationella planen kan fullföljas och att satsningar kan göras på såväl nya stambanor som andra angelägna åtgärder. Riksdagen har fattat beslut i enlighet med regeringens förslag. Trafikverket redovisade den 30 november 2021 sitt förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2022–2033. För närvarande beredes förslaget inom Regeringskansliet. Beslut om ny nationell plan planeras till våren 2022.

Regeringen har bedömt att de satsningar på trimnings- och miljöåtgärder samt väg- och järnvägsunderhåll som gjorts med anledning av infrastrukturpropositionen behövde förstärkas ytterligare i närtid. Efter regeringens förslag i budgetpropositionen 2022 har satsningar på trimnings- och miljöåtgärder förstärkts ytterligare med 500 miljoner kronor under 2022 samt att anslaget för väg- och järnvägsunderhåll förstärkts ytterligare med 1,75 miljarder kronor under 2022. Satsningen syftar, förutom förbättringar på järnvägs- och vägnät, även till att främja en hållbar regional utveckling och goda levnadsvillkor på Sveriges landsbygder samt att stärka konjunkturen och öka sysselsättningen. Vidare bedömer regeringen att trafikens miljöpåverkan behöver minska, inte minst i städer där

förutsättningarna för bl.a. cykeltrafik behöver förbättras ytterligare. Stadsmiljöavtalen, som visat sig effektiva för att främja hållbara transporter, ges därför en tillfällig förstärkning på 200 miljoner kronor under 2022 med särskilt fokus på cykling.

Åtgärder i återhämtningsplanen rörande landspecifik rekommendation

Reformer och investeringar inkluderade i återhämtningsplanen som bemöter de landsspecifika rekommendationerna om att främja innovation, utbildning, färdighetsutveckling och investeringar (delar av rekommendationerna 2019:1, 2019:2, 2020:1 och 2020:2), i enlighet med kommissionens arbetsdokument som biläggs förslag om rådsbeslut gällande Sveriges återhämtningsplan.

- Järnvägssatsning
- Stöd för energieffektivisering av flerbostadshus
- Industriklivet
- Klimatklivet
- Förändring av reduktionsplikten
- Slopade nedsättning av energiskatt på uppvärmningsbränslen inom industrin, jord-, skogs- och vattenbruk
- Justerad beräkning av bilförmån
- Fler platser i regionalt yrkesvux
- Ersättningsnivån höjs för yrkesutbildningar i kombination med svenska för invandrare (SFI) och svenska som andraspråk (SVA)
- Fler platser i yrkeshögskolan
- Resurser för att möta efterfrågan på utbildning vid universitet och högskolor
- Äldreomsorgslyftet
- Bredbandsutbyggnad
- Förvaltningsgemensam digital infrastruktur
- Investeringstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande
- Förändrad arbetsrätt och ökade möjligheter till omställning

– Skydd av värdefull natur

3.6 Åtgärder rörande den europeiska sociala pelaren och de nationella målen på det sociala området

I kommissionens handlingsplan för pelaren för sociala rättigheter föreslogs tre övergripande EU-mål på det sociala området som ska uppnås senast 2030 och som ska bidra till att vägleda nationell politik och nationella reformer. Stats- och regeringscheferna ställde sig bakom de övergripande målen vid det informella mötet i Porto i maj 2021, vilket sedan bekräftades av Europeiska rådet den 24–25 juni samma år. Målen är för områdena sysselsättning, utbildning och fattigdomsminskning eller social utestängning, och är i överensstämmelse med FN:s mål för hållbar utveckling. På EU-nivå har målet för sysselsättning formulerats som att minst 78 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år ska vara sysselsatta 2030. EU:s övergripande mål för utbildning är att minst 60 procent av alla vuxna ska delta i utbildning varje år och det övergripande målet för fattigdom eller social utestängning är att minska antalet personer som lever i risk för fattigdom eller social utestängning med minst 15 miljoner (i förhållande till 2019 års nivå) innan 2030.

Medlemsstaterna uppmanades att fastställa nationella mål inom samma områden med hänsyn till deras respektive utgångslägen och nationella förutsättningar och i enlighet med deras nationella beslutsprocesser. Målen ska redovisas till kommissionen i de nationella reformprogram som överlämnas i slutet av april varje år. Sveriges nationella mål för att bidra till de övergripande EU-målen på det sociala området fastställs i vårändringsbudgeten 2022.

Sveriges nationella mål ska vara ambitiösa, realistiska, konsistenta och förenliga med hållbar och inkluderande tillväxt samt sunda offentliga finanser. Det ska finnas en tydlig koppling till de övergripande europeiska målsättningarna. Det är viktigt att alla medlemsstater tar sitt ansvar för att bidra till att de övergripande målen uppnås men de medlemsstater som ligger längre ifrån målnivåerna bör bidra mer. De nationella målen ska integrera ett jämställdhetsperspektiv.

Sysselsättning

Regeringens bedömning: Sveriges nationella mål för sysselsättning bör vara att minst 82 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år ska vara sysselsatta 2030. Sysselsättningsgapet mellan kvinnor och män ska minska väsentligt genom en ökning av kvinnors sysselsättningsgrad, särskilt i gruppen utrikes födda kvinnor.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringens målsättning är att fler kvinnor och män ska komma i arbete. Regeringen anser att det finns utrymme för en ökad sysselsättning eftersom det råder arbetskraftsbrist i vissa sektorer samtidigt som det finns ledig arbetskraft. Pandemin har påskyndat strukturomvandlingen, vilket bidrar till att det ställs ännu högre krav på omställning i arbetskraften. De stora utmaningarna ligger i att höja utbildningsnivån bland lågutbildade, förhindra att långtidsarbetslösheten biter sig fast på en hög nivå samt höja

arbetskraftsdeltagandet, särskilt bland utrikes födda kvinnor. Värdefull produktion och skatteintäkter går förlorade om arbetskraften inte tas i anspråk. Regeringen anser att det är nödvändigt att varaktigt öka arbetskraftsutbudet och sysselsättningen för att trygga välfärden.

Sysselsättningsgraden är hög i Sverige jämfört med andra EU-länder. År 2021 uppgick sysselsättningsgraden för åldersgruppen 20–64 år till 80,7 procent, varav 78,0 procent för kvinnor och 83,3 procent för män, vilket är betydligt högre nivåer än genomsnittet i EU. Sysselsättningen minskade under inledningen av pandemin våren 2020 såväl i Sverige som i omvärlden, men har i Sverige kunnat upprätthållas på en förhållandevis hög nivå, bl.a. tack vare ekonomiska stöd till drabbade näringar. Därtill har nyanlända etablerat sig på arbetsmarknaden i allt snabbare takt under det senaste decenniet. Skillnaderna i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda respektive mellan könen är dock fortsatt alltför stora. Dessutom har skillnaderna ökat under pandemin. Utrikes födda kvinnor har en betydligt lägre sysselsättningsgrad än befolkningen i genomsnitt.

Regeringen anser att Sveriges nationella mål för sysselsättning bör vara att minst 82 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år ska vara sysselsatta 2030. Sysselsättningsgapet mellan kvinnor och män ska minska väsentligt genom en ökning av kvinnors sysselsättningsgrad, särskilt i gruppen utrikes födda kvinnor.

Utbildning

Regeringens bedömning: Sveriges nationella mål för utbildning bör vara att minst 60 procent av alla vuxna ska delta i utbildning varje år. Av de deltagande bör minst 40 procent vara män och minst 40 procent kvinnor.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen anser att utbildningspolitiken ska skapa goda förutsättningar för att ta till vara allas kompetens, möjliggöra för alla kvinnor och män att skaffa sig ny kompetens och möta arbetsmarknadens behov. Genom fortsatta investeringar i utbildning säkerställer regeringen kompetensförsörjningen i Sverige och ger människor möjlighet till utveckling och livslångt lärande, vilket stärker svensk välfärd och konkurrenskraft. Bland annat inför regeringen nu ett nytt omställningsstudiestöd för yrkesverksamma, se nedan.

Regeringen anser att Sveriges nationella utbildningsmål bör vara att minst 60 procent av alla vuxna ska delta i utbildning varje år. Av de deltagande bör minst 40 procent vara män och minst 40 procent kvinnor. Utbildning innefattar här både formell och informell utbildning. Formell utbildning avser organiserad utbildning inom ramen för det reguljära utbildningsväsendet. Informell utbildning avser till exempel personalutbildning på arbetstid, arbetsmarknadsåtgärder samt kortare kurser, seminarier och studiecirkelar på fritiden. Regeringen anser att det är lämpligt att lägga det nationella målet på samma nivå som EU-målet.

Andelen vuxna som faktiskt deltar i utbildning i Sverige idag är osäker. Osäkerheten beror på brister i tidigare statistiska mätningar (det saknas exempelvis tidsserier) och EU-målet om utbildning kommer fr.o.m. 2022 att mätas med en ny indikator utifrån arbetskraftsundersökningarna. Regeringen avser därför se över det nationella målet när konsekvenserna av den nya indikatorn har analyserats.

Fattigdom eller social utestängning

Regeringens bedömning: Sveriges nationella mål för minskad risk för fattigdom eller social utestängning bör vara att antalet kvinnor och män, flickor och pojkar som lever i risk för fattigdom eller social utestängning innan 2030 ska minska med minst 15 000 i förhållande till 2019 års nivå. Av dessa bör minst en tredjedel vara barn.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen anser att social inkludering och minskad fattigdom är avgörande för människors välmående och självständighet. Inkluderande samhällen med starka och välfungerande nationella system för socialt skydd bidrar till ökad jämlikhet, jämställdhet och ekonomisk tillväxt och verkar stabiliserande i kristider, vilket är av godo för medborgare, medlemsstater samt EU:s sammanhållning och för den inre marknaden.

Under längre tid har andelen som lever i risk för fattigdom eller social utestängning i Sverige legat relativt stabilt omkring 18 procent, mätt med EU:s indikator Risk för fattigdom eller social utestängning (eng. At risk of poverty or social exclusion [AROPE]). Det är en lägre andel än genomsnittet för EU som 2019 uppgick till ca 21 procent. Regeringen anser att Sveriges nationella mål bör vara att öka den sociala delaktigheten genom att antalet kvinnor och män, flickor och pojkar som lever i risk för fattigdom och social utestängning innan 2030 ska minska med minst 15 000 i förhållande till 2019 års nivå. Målet är formulerat med hänsyn till analyser och bedömningar av den förväntade befolkningsutvecklingen i Sverige fram till år 2030.

Mot bakgrund av den historiska utvecklingen av antalet personer i risk för fattigdom eller social utestängning och den förväntade befolkningsutvecklingen i Sverige fram till 2030 bedömer regeringen att den ovan angivna målsättningen är ambitiös men realistisk. Beräknat med 2019 års andel av befolkningen som lever i risk för fattigdom eller social utestängning och den prognostiserade befolkningen i Sverige 2030 baserad på EU:s befolkningsprognos från 2019, innebär målet att antalet personer i risk för fattigdom eller social utestängning skulle minska med 175 000 personer i förhållande till den prognostiserade nivån för 2030. Målsättningen innebär en minskning av andelen i risk för fattigdom och social utestängning från 18,4 procent år 2019 till 16,8 procent år 2030.

Nedan redovisas åtgärder som vidtagits i Sverige på respektive målområde.

Insatser och åtgärder

Sysselsättning

Efterfrågan på arbetskraft började åter att öka på svenska arbetsmarknaden under tredje kvartalet 2020. I slutet av 2020 var arbetskraftsdeltagandet tillbaka på samma nivå som innan pandemin, liksom antalet fast anställda. Arbetslösheten hade börjat minska något från toppnivån i mitten av 2020.

Under 2021 har sysselsättningsgraden (20–64 år) ökat kontinuerligt, från 79,7 procent det första kvartalet till 81,4 procent det fjärde kvartalet. Ökningen var starkare bland utrikes födda än bland inrikes födda, 3,7 procentenheter jämfört med 1,1 procentenhet. Ökningen var särskilt snabb bland utrikes födda kvinnor med 4,1 procentenheter. Gapet i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män hade minskat de senaste åren innan 2021. År 2021 mättes gapet till 5,3 procentenheter. Sysselsättningsgapet mellan inrikes födda och utrikes födda har varierat mellan 16 och 18 procentenheter 2005–2020. År 2021 uppgick det till 16,3 procentenheter. Skillnaden mellan utrikes födda kvinnor och utrikes födda män uppgick till 12,1 procentenheter, att jämföras med ett gap på 2,8 procentenheter mellan inrikes födda kvinnor och inrikes födda män.

Under samma tidsperiod minskade arbetslösheten med 1,3 procentenheter, från 8,4 procent till 7,1 procent. Bland kvinnor minskade arbetslösheten från 8,5 procent till 7,4 procent och bland män från 8,4 till 6,8 procent. Minskningen i arbetslösheten har varit snabbare bland utrikes födda än bland inrikes födda, -3,2 procentenheter jämfört med -0,9 procentenheter. Men arbetslösheten är fortfarande betydligt högre bland utrikes födda, 16,9 procent jämfört med 3,8 procent bland inrikes födda fjärde kvartalet 2021.

Den tydliga ökningen av sysselsättningen har lett till ett ökat arbetskraftsdeltagande under året, från 87,0 procent första kvartalet 2021 till 87,6 procent fjärde kvartalet 2021. Bland kvinnor ökade arbetskraftsdeltagandet under samma period från 84,0 procent till 84,6 procent och bland män från 89,9 procent till 90,5 procent.

Under kvartal 1-kvartal 3 2021 hade Sverige det högsta arbetskraftsdeltagandet och den näst högsta sysselsättningsgraden i EU i åldern 20–64 år.

En väl fungerande arbetsmarknad som tar tillvara människors kompetens och vilja att arbeta utgör grunden för Sveriges välfärd. Flera åtgärder har genomförts de senaste åren för att nå sysselsättningsmålet, och förbättra arbetsmarknadens funktionssätt så att fler ska kunna ställa om, komma i arbete och ges den självständighet som följer av egen försörjning genom arbete. Alla kvinnor och män som kan arbeta ska arbeta. Det aktiva stödet till arbetslösa ges med lika tillgång för kvinnor och män.

Regeringen har bl.a. förstärkt de subventionerade anställningarna under pandemin. Subventionerade anställningar kan bidra till att långtidsarbetslösa och nyanlända får ett jobb och anknytning till arbetsmarknaden och kan syfta till att skapa arbetstillfällen, bl.a. för

utrikes födda kvinnor. Ökade medel har satsats för att möjliggöra fler praktikplatser så att fler personer ska kunna ta del av arbetsplatsförlagda aktiviteter. Det innebär att arbetssökande får möjlighet att stärka sina kontaktnät eller och visa sina färdigheter för en arbetsgivare, vilket kan vara viktigt för att kunna träda in på arbetsmarknaden. Regeringen arbetar för att införa etableringsjobb under första halvåret 2022. Syftet med etableringsjobben är att stimulera att anställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa kommer till stånd för att öka deras chanser till jobb och varaktig etablering på arbetsmarknaden.

I april 2021 startade intensivåret för nyanlända. Satsningen syftar till att nyanlända snabbare etableras på arbetsmarknaden. Syftet är att deltagarna ska komma i arbete inom ett år efter påbörjat intensivår. Kvinnor och män som deltar i intensivåret ska mötas av samma höga förväntningar och krav samt erbjudas samma stöd.

Regeringen bygger ut stödet till arbetssökande genom matchningstjänster och arbetsförberedande insatser. Resurser har även avsatts för arbetsmarknadsutbildning för att fler arbetslösa som behöver förbättra sina kunskaper för att få ett arbete ska få utbildning för att möta den kompetens som efterfrågas. Arbetsmarknadsutbildning syftar också till att motverka bristen på arbetskraft. Arbetsförmedlingen kommer fortsätta att arbeta med ett mer jämställt deltagande i arbetsmarknadsutbildningar.

För att förbättra ungas inträde på arbetsmarknaden har statliga medel satsats för att stärka kommunernas möjligheter att skapa jobb för ungdomar.

Pandemin har slagit hårt mot företag och inneburit att både arbetstagare och egenföretagare har förlorat sina anställningar eller uppdrag och därmed är i behov av arbetslöshetsersättning. En rad tillfälliga åtgärder har genomförts i syfte att fler ska få arbetslöshetsersättning. Vidare har ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen tillfälligt höjts. Därtill behöver arbetslöshetsförsäkringen på sikt bli mer ändamålsenlig och mer effektiv. Den behöver reformeras för att omfatta fler. Betänkandet *Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen* (SOU 2020:37) har remitterats och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

För att nå målet om att minska sysselsättningsgapet mellan kvinnor och män har satsningar gjorts på bland annat äldreomsorgen (se Sveriges återhämtningsplan, avsnitt 2.3.2, Äldreomsorgslyftet.) Vidare har Kommissionen för jämställda livsinkomster lämnat sin slutrapport. Kommissionens förslag på åtgärder syftar till att främja jämställda löner, jämställda livsinkomster, en jämställd fördelning av det offentliga stödåtgärder till kvinnor och män samt jämställda arbetsplatser.

Utbildning

Regeringens satsning på kunskapslyftet har under covid-19-pandemin under 2021 nått sin största omfattning hittills med tillskott av medel motsvarande över 160 000 nya platser inom yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning (regionalt

yrkesvux), folkhögskolan, yrkeshögskolan och högskolan. Kombinationsutbildningar inom komvux, dvs. utbildningar som kombinerar SFI eller svenska som andraspråk med en gymnasial yrkesutbildning, förkortar ofta vägen till arbete för nyanlända. Under 2021 inledde regeringen en satsning på högre ersättning till kommunerna för kombinationsutbildningar samt borttagning av det krav på kommunal medfinansiering av kombinationsutbildningar som ställs för att statsbidrag ska lämnas för regionalt yrkesvux. Regeringen satsning på dessa utbildningar fortsätter under 2022. Regeringens ambition är även att nivån på satsningen på regionalt yrkesvux ska vara stabil de kommande åren. Statsbidraget för regionalt yrkesvux, inklusive kombinationsutbildningar tillförs 1 540 miljoner kronor 2022. För 2023 och 2024 beräknas 1 200 miljoner kronor avsättas årligen för statsbidraget.

Från och 1 augusti 2022 införs en skyldighet för kommunerna att inom den kommunala vuxenutbildningen tillhandahålla en sammanhållen utbildning för de som tar del av det arbetsmarknadspolitiska programmet etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (etableringsprogrammet) och som på grund av kort utbildning inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden i programmet. Den sammanhållna utbildningen ska syfta till att ge deltagarna sådana kunskaper som de behöver för att kunna studera vidare eller etablera sig på arbetsmarknaden och omfatta minst 23 timmars undervisning i veckan i genomsnitt samt följa en plan beslutad av hemkommunen.

Validering inom komvux sker i dag i begränsad omfattning, trots att validering kan förkorta tiden i utbildning. Regeringen har därför lämnat propositionen *Validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande* (prop. 2021/22:123) med bl.a. förslag om att kommunerna ska bli skyldiga att erbjuda inledande kartläggning och validering inom komvux samt avsätter medel till kommunerna för implementering av förslagen.

Regeringen beslutade i mars 2022 om ett nytt omställningspaket för mer flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden. Paketet innehåller förslag på en reformerad arbetsrätt, ett nytt omställningsstudiestöd och ett nytt grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Omställningsstudiestödet kommer att innebära att de allra flesta kan studera med minst 80 procent av lönen i upp till ett år. Det representerar en historisk frihetsreform för Sveriges arbetstagare, som kommer att få kraftig förbättra möjligheter till utbildning mitt i livet. Omställningsstudiestödet innebär en substantiell investering från regeringens sida i att möjliggöra vidareutbildning och omställning på arbetsmarknaden. Ansökningsomgången för stödet ska starta i oktober 2022 inför studier nästkommande halvår 2023. Medel för omställningsstudiestödet beräknas därför till 1 361 000 000 kronor för 2023, 2 838 000 000 kronor 2024, 4 882 000 000 kronor 2025 och med 7 347 000 000 kronor 2026.

Fattigdom och social exkludering

Under längre tid har andelen som lever i risk för fattigdom eller social utestängning i Sverige legat relativt stabilt omkring 18 procent samtidigt som antalet personer har ökat i takt med

befolkningsutvecklingen. År 2019 uppgick antalet som lever i risk för fattigdom eller social utestängning till knappt 1,88 miljoner vilket motsvarade 18,4 procent av befolkningen.

Regeringens satsningar har under mandatperioden bidragit till att andelen i risk för fattigdom och social utestängning inte har ökat trots kraftiga inkomstökningar för dem som arbetar och en stor befolkningsökning. I budgetpropositionen 2022 förväntas regeringens satsningar på låginkomstgrupper minska andelen med låg ekonomisk standard (dvs. inkomster under 60 procent av medianen) med ca 0,8 procentenheter.

Ökad trygghet för pensionärer

Regeringen har gjort satsningar för att förbättra pensionssystemets grundskydd. Förslagen gynnar främst kvinnor, oftast äldre och ensamstående. Två centrala förslag i reformpaketet är att höja garantipensionens grundnivå och att höja bostadskostnadstaket i bostadstillägget. Förslagen gav mer pengar i plånboken för 675 000 pensionärer från år 2020. Bostadstillägget som riktar sig till både ålderspensionärer och personer med sjukersättning och aktivitetsersättning, höjdes från och med den 1 januari 2022. Åtgärden innebär att den disponibla inkomsten höjs för 350 000 personer. Regeringen har föreslagit att bostadstillägget för ålderspensionärer ska höjas ytterligare från och med augusti 2022.

Reformerna av grundskyddet är ett viktigt steg för att säkra den ekonomiska tryggheten för äldre.

Höjt underhållsstöd för ensamstående föräldrar

Underhållsstödet höjdes med 100 kronor per månad för barn som är yngre än 15 år och med 150 kronor per månad för barn som är 15 år och äldre från och med juli 2021. Från och med augusti 2022 höjs underhållsstödet till barn som är 7–10 år gamla med ytterligare 150 kronor. Åtgärderna syftar till att förbättra den ekonomiska tryggheten för ensamstående föräldrar. Ensamstående föräldrar har oftare en lägre ekonomisk standard än föräldrar som är sammanboende, och många barn med låg ekonomisk standard lever i hushåll som är mottagare av underhållsstöd. Höjningen av underhållsstödet stärker inkomsterna för ensamstående föräldrar, och kommer särskilt ensamstående kvinnor med barn till del. Åtgärderna gynnar särskilt grupper med låga inkomster.

Stärkt ekonomisk trygghet för personer med sjukersättning och aktivitetsersättning

Från och med den 1 januari 2022 höjs grundskyddet för personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Sjuk- och aktivitetsersättning i form av garantiersättning är ett grundskydd för den som haft låga eller obefintliga arbetsinkomster. Förslaget om höjd garantiersättning tillsammans med förbättrat bostadstillägg (se ovan) beräknas sammantaget innebära att 85 000 män och 110 000 kvinnor får en förbättrad disponibel inkomst. Fler kvinnor än män har sjukersättning eller aktivitetsersättning och fler kvinnor än män har

bostadstillägg. Förslagen bedöms därmed bidra till större ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män.

Fler sociala insatser i utsatta områden

Regeringen har avsatt 250 miljoner kronor per år i en treårig satsning (2021-2023) på sociala insatser i utsatta områden. Medlen kan användas till insatser som kompletterar och förstärker verksamhet som kommunerna redan bedriver inom ramen för det brottsförebyggande arbetet. Det kan till exempel handla om fler fältarbetare eller motsvarande på kvällar och helger, liksom olika former av strukturerad samverkan mellan skola, socialtjänst och polis. Statsbidraget riktas till kommuner med utsatta områden enligt Polismyndighetens definition. För 2021 omfattas 26 kommuner med totalt 60 områden i tre olika grader av utsatthet.

Avgiftsfria och smittsäkra lovaktiviteter för barn och unga

För år 2021 föreslog regeringen ett riktat statsbidrag på 200 miljoner kronor till kommuner i syfte att anordna avgiftsfria lovaktiviteter för barn och unga 6-15 år. Medlen fördelades med hänsyn till respektive kommuns socioekonomiska förutsättningar.

Vid kriser är barn och unga särskilt utsatta och under pandemin har många barn och unga fått avstå från aktiviteter och socialt umgänge med jämnåriga. Barn och unga riskerar även att bli utan meningsfulla aktiviteter under skolloven och bli alltmer socialt isolerade och stillasittande, vilket kan förstärkas av att många familjer även får sänkta disponibla inkomster på grund av pandemin. Barn och ungas utsatthet har ökat under pandemin, och lovaktiviteter kan då bidra till att underlätta deras situation och även minska risken för att utsättas för våld och övergrepp. Barn och unga som redan innan pandemin befann sig i en utsatt situation riskerar att drabbas särskilt hårt.

Åtgärder för att motverka hemlöshet

Hemlöshet utgör den mest extrema formen av social utsatthet. Regeringen gav därför år 2020 Socialstyrelsen i uppdrag att analysera och lämna förslag på åtgärder för att långsiktigt förebygga och motverka hemlöshet. Uppdraget omfattade bland annat att ge förslag på åtgärder för att stödja kommunernas införande av insatsen Bostad först och för att öka det uppsökande arbetet riktat mot personer som befinner sig eller riskerar att hamna i hemlöshet samt förslå på åtgärder för att förbättra det lokala arbetet för att förhindra vräkningar.

Regeringen avser vidare att ta fram en nationell hemlöshetsstrategi för perioden 2022–2026. Strategin bör omfatta förebyggande arbete, åtgärder mot akut hemlöshet och vägen till ett eget boende som ett sätt att motverka social och strukturell hemlöshet. Regeringen förslår en satsning om 40 miljoner kronor 2022 och beräknar sedan 40 miljoner kronor per år under resterande strategiperiod.

4. Framsteg mot FN:s globala mål för hållbar utveckling

Inledning

Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. Regeringen bedömer att Sverige har ett gott utgångsläge och goda förutsättningar att nå de globala målen. Enligt kommissionens landrapport för Sverige 2020 presterar landet generellt mycket väl på vägen mot att uppnå målen för hållbar utveckling.

Sverige har tagit flera politiska initiativ och beslut för ett mer sammanhållande genomförande av Agenda 2030. Sverige har bl.a. tillsatt en Agenda 2030-delegation, tagit fram en handlingsplan för Agenda 2030, utsett en nationell samordnare för Agenda 2030 och tagit fram en proposition om genomförandet av Agenda 2030. Propositionen innehåller ett övergripande mål som förankrar och tydliggör Sveriges åtagande:

”Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en hållbar utveckling i dess tre dimensioner – den ekonomiska, sociala och den miljömässiga – genom att föra en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför.”

Sverige bidrar dessutom till agendaarbetet genom flera politiska initiativ och partnerskap, bl.a. den feministiska utrikespolitiken och demokratisatsningen till det internationella genomförandet av Agenda 2030.

Utmaningar

Sveriges frivilliga rapportering till FN om Agenda 2030 har visat att Sverige har utmaningar kopplat till agendans mål. Kommissionens landrapport från 2020 pekar på att en försämring av Sveriges resultat skett gällande mål 10 ”Minskad ojämlikhet” och mål 12 ”Hållbar konsumtion och produktion”, om än från höga nivåer. Eurostats rapport om hållbar utveckling inom EU indikerar tvärtom att framsteg har gjorts avseende mål 12, men att Sverige presterar sämre än EU-länderna i genomsnitt. Eurostats rapport utgår från något färskare statistik.

Kommissionens landrapport konstaterar att brottsligheten har ökat i Sverige och nu ligger över EU-genomsnittet. Utvecklingen inom mål 16, ”Fredliga och inkluderande samhällen”, är enligt Eurostats rapport negativ. Detta gäller även för mål 1 ”Ingen fattigdom”, mål 4 ”God utbildning för alla” och mål 5 ”Jämställdhet”. Statusen för dessa är dock fortsatt bättre än för EU:s medlemsländer i genomsnitt.

Nedan redovisas Sveriges arbete med de mål som pekats ut i kommissionens landrapport. Även Eurostats rapport pekar på att det finns vissa utmaningar kopplat till de utvalda målen.

Mål 10 Minskad ojämlikhet

Regeringens bedömning

Klyftorna mellan såväl länder som individer och grupper inom olika länder har ökat. Sverige är inget undantag. Unga som varken arbetar eller studerar är en grupp med generellt sämre förutsättningar än andra att träda in på arbetsmarknaden. Ensamstående med barn är ekonomiskt utsatta i betydligt högre utsträckning än sammanboende med barn. Utrikes föddas sysselsättning och inkomster tenderar att vara lägre än inrikes föddas även efter lång tid i landet, vilket tenderar att dämpa den genomsnittliga inkomstutvecklingen i den nedre delen av inkomstfördelningen.

Åtgärder

Regeringen har genomfört betydande satsningar på till exempel hälso- och sjukvård och utbildning, se till exempel avsnitt 3.5.1. och särskilt 3.6.1. Satsningarna är särskilt viktiga för hushåll med svag ekonomi. Regeringen har stärkt grundskyddet och sänkt inkomstskatten för pensionärer, tillfälligt höjt ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen samt höjt bostadsbidraget, underhållsstödet och barnbidraget. Regeringen har också höjt inkomsttaket i inkomstförsäkringen och garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen.

Mål 12 Hållbar produktion och konsumtion

Regeringens bedömning

Regeringen har under de senaste åren ökat takten i arbetet med att ställa om till hållbar produktion och konsumtion. Omställningen till en giftfri cirkulär ekonomi med hållbar produktion och konsumtion är avgörande för att Sverige ska uppnå sina miljö- och klimatmål och de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030.

Åtgärder

För att öka takten i arbetet med omställningen till cirkulär produktion, konsumtion och affärsmodeller, samt giftfria och cirkulära materialkretslopp har regeringen i juli 2020 beslutat om en nationell strategi för cirkulär ekonomi som pekar ut riktningen och ambitionen för omställningen. Den första handlingsplanen för cirkulär ekonomi beslutades i januari 2021 och innehåller över 100 generella åtgärder som ska stärka omställningen. Det handlar om såväl budgetsatsningar, nya mål, ny lagstiftning, ekonomiska styrmedel samt ett flertal utredningar och uppdrag för att ytterligare ställa om samhället till en cirkulär ekonomi med hållbara produktions- och konsumtionsmönster. Den andra handlingsplanen som beslutades i februari 2022 fokuserar på plasten i en cirkulär ekonomi och innehåller 55 åtgärder för att på olika sätt främja en cirkulär plasthantering genom hela livscykeln.

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen

Regeringens bedömning

Regeringen ser att våldet i Sverige, inklusive det dödliga våldet, inte har minskat på senare tid. Under åren 2016 – 2020 uppgick antalet konstaterade fall av dödligt våld till i genomsnitt 112 per år jämfört med 87 föregående femårsperiod. Anledningen till ökningen är att dödligt skjutvapenvåld i kriminell miljö har ökat kraftigt. Att tränga tillbaka våldet och kriminaliteten är en av regeringens främsta prioriteringar. I ett globalt perspektiv har Sverige dock fortsatt mycket låga nivåer av dödligt våld.

Åtgärder

För att minska brottsligheten och öka tryggheten i Sverige har omfattande satsningar genomförts. Antalet anställda inom Polismyndigheten ska öka med 10 000 jämfört med 2016 fram till och med år 2024. Anslagen till övriga rättsvårdande myndigheter har också ökat. Regeringen har även presenterat ett 34-punktsprogram mot gängkriminalitet som spänner över fyra områden: verktyg i brottsbekämpningen, påföljder, bryta tystnadskulturen och förebyggande av brott.

5. EU-fonder

I den av regeringen beslutade svenska återhämtningsplanen förklaras sannolika synergieffekter, samstämmighet och enighet mellan åtgärder i återhämtningsplanen och åtgärder i andra EU-program. I återhämtningsplanen redogörs även för skillnader mellan åtgärder i återhämtningsplanen och åtgärder i andra EU-program. Information om undvikande av dubbelfinansiering finns i återhämtningsplanen.

Regeringen förbereder det svenska genomförandet av EU-fonderna inom EU:s sammanhållningspolitik för programperioden 2021–2027. EU-förordningarna inom sammanhållningspolitiken trädde i kraft den 1 juli 2021. Regeringen har beslutat om ett förslag till partnerskapsöverenskommelse och en rad förslag till program för fonderna. Förslagen har lämnats in till Europeiska kommissionen för godkännande. När partnerskapsöverenskommelsen och programmen har godkänts av Europeiska kommissionen kan genomförandet av fonderna i Sverige påbörjas.

Regeringen beslutade den 3 november 2021 att överlämna ett förslag till partnerskapsöverenskommelse för programperioden 2021–2027 till Europeiska kommissionen för godkännande. Förslaget anger Sveriges strategiska inriktning för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), Fonden för en rättvis omställning (FRO), Europeiska socialfonden+ (ESF+) och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF). Därutöver innehåller förslaget bland annat uppgifter om komplementaritet och synergier mellan fonderna och med vissa andra EU-fonder, samt om Sveriges tilldelning av medel från fonderna.

Regeringen beslutade den 3 november 2021 även om att överlämna ett förslag till nationellt program för Fonden för rättvis omställning (FRO) för programperioden 2021–2027 till kommissionen. FRO fokuserar på län i Sverige vars industrier är koldioxidintensiva eller fossilberoende. Fonden ska motverka sociala, sysselsättningsrelaterade, ekonomiska och miljömässiga negativa effekter av klimatomställningen genom investeringar i bl.a. klimatsmart teknisk utveckling, cirkulär ekonomi och kompetensutveckling.

Den 9 december 2021 beslutade regeringen om att till kommissionen överlämna åtta förslag till regionala program och den 10 februari 2022 om ett förslag till nationellt program för Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) avseende programperioden 2021–2027. Insatserna inom regionalfondsprogrammen ska bidra till omställningen till en hållbar regional utveckling bl.a. genom att stödja den regionala utvecklingskraften, näringslivets konkurrenskraft och sysselsättning inklusive kompetensutveckling inom det specifika målet utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap. Insatserna ska därmed bidra till ett grönt, hållbart och mer innovativt Europa.

Den 9 december 2021 beslutade regeringen om att överlämna ett förslag till nationellt program för Europeiska socialfonden+ (ESF+) till kommissionen. Det nationella programmet för ESF+ innehåller insatser som leder till att tillgången till sysselsättning förbättras, livslångt lärande främjas, aktiv inkludering uppmuntras och social inkludering främjas.

I förslaget till partnerskapsöverenskommelse och förslag till program har synergier, komplementaritet mellan dessa fonder och åtgärder i återhämtningsplanen identifierats. Åtgärder i den svenska återhämtningsplanen kompletterar och säkerställer synergi, enhetlighet och samstämmighet med insatser som planeras inom Eruf och FRO på såväl nationell nivå som regional nivå. Klimatklivet har fokus på andra typer av åtgärder än åtgärder inom FRO och kan t.ex. finansiera verksamhet som administreras av andra aktörer än större företag. Jämfört med FRO riktar sig Industriklivet, precis som Klimatklivet, till en bredare uppsättning målgrupper. Även Eruf bedöms komplettera återhämtningsplanen bl.a. kopplat till Klimatklivet och Industriklivet.

Inom fokusområdet utbildning och omställning kompletterar medel från RRF andra EU-medel som också syftar till att stärka sysselsättningen och bidra till kompetensförsörjningen däribland ESF+ och React-EU.

Gränsdragningen avseende satsningar på tillgång till bredband av hög överföringskapacitet som planeras att finansieras inom de två nordligaste regionalfondsprogrammen Mellersta Norrland och Övre Norrland och satsningar inom samma område inkluderade i återhämtningsplanen är viktig. Post-och Telestyrelsen (PTS) är ansvarig myndighet för det nationella stödsystemet för bredbandsutbyggnad i enlighet med förordningen (2020:266) om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur. Av förordningen följer att stöd bl.a. inte får lämnas för åtgärder som beviljats statligt stöd inom Europeiska regionala

utvecklingsfonden. Vidare har Tillväxtverket i sitt regleringsbrev för 2022 fått ett uppdrag kopplat till bredbandsprojekt i aktuella regionalfondsprogram programperioden 2021–2027.

6. Institutionella frågor och deltagande av berörda parter

6.1 Institutionella frågor

Sveriges nationella reformprogram för 2022 är främst baserat på regeringens förslag till åtgärder och reformambitioner i budgetpropositionen 2022 och 2022 års ekonomiska vårproposition och vårändringsbudget. Även i år har vårpropositionen och vårändringsbudgeten präglats av covid-19-pandemin, vilket återspeglas i avsnittet om reformpolitiken. Vid framtagandet har hänsyn tagits till den landsspecifika rekommendationer som Sverige fick inom ramen för den europeiska planeringsterminen 2019–2021. Programmet återspeglar även de politiska prioriteringarna i kommissionens årliga hållbara tillväxtstrategi, samt agenda 2030 och FN:s globala mål för hållbar utveckling. Riksdagens finansutskott har informerats om det nationella reformprogrammet. Under rådets behandling av de landsspecifika rekommendationerna sommaren 2019, 2020 och 2021 informerade och samrådde regeringen med riksdagen vid ett flertal tillfällen.

6.2 Överläggningar med arbetsmarknadens parter

För att utveckla dialogen med arbetsmarknadens parter inom europeiska planeringsterminen och den nationella beslutsprocessen har regeringen upprättat en referensgrupp med företrädare för berörda departement i Regeringskansliet och de centrala partsorganisationerna (Svenskt näringsliv, LO, TCO, SACO, Sveriges Kommuner och Landsting, Arbetsgivarverket och Företagarna). Referensgruppen träffas regelbundet för att diskutera och samråda om genomförandet av terminen i Sverige. Från och med i år är även de nationella målen på det sociala området en del i arbetet. Som en del av regeringens ambitioner att stärka delaktigheten i det EU-relaterade arbetet genomförs samråden som EU-sakråd. Syftet med arbetssättet för EU-sakråd är att på ett systematiskt sätt ta till vara på expertis i olika sakfrågor inom det civila samhället och hos andra samhällsaktörer och därmed öka kvaliteten i regeringens beslutsunderlag. Den 15 mars 2022 inbjöds berörda organisationer till ett EU-sakråd och till att bidra med underlag till det nationella reformprogrammet som lyfter fram goda exempel på hur arbetsmarknadens parter bidrar till europeiska planeringsterminens genomförande i Sverige. Sedan 2021 års nationella reformprogram färdigställdes har tre EU-sakråd om det nationella genomförandet av europeiska planeringsterminen ägt rum med företrädare för arbetsmarknadens parter på tjänstemannanivå.

Ett särskilt sakråd hölls därtill med arbetsmarknadens parter i september 2021, i framtagandet av nationella mål på det sociala området, och några av dem inkom även med skriftliga bidrag.

Statsministern har även tagit initiativ till möten benämnda EU-råd som en del i regeringens arbete för stärkt delaktighet i EU-relaterade frågor. Vid statsministerns EU-råd i mars 2022 deltog representanter för de centrala arbetsmarknadsorganisationerna på ordförandenivå.

Arbetsmarknadens parter har i likhet med tidigare år inbjudits att bidra med texter till årets nationella reformprogram. I bilagan återfinns de underlag som har inkommit från parterna och som redogör för exempel på det arbete parterna bedriver i enlighet med strategins riktlinjer och målsättningar.

6.3 Lokal och regional förankring

En lokal och regional förankring av europeiska planeringsterminens målsättningar och intentioner i det regionala och lokala tillväxtarbetet i Sverige är avgörande för ett framgångsrikt genomförande.

Regeringen har i mars 2021 fattat beslut om skrivelsen Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030. Den har därefter behandlats av riksdagen. Den nya strategin utgör den långsiktiga inriktningen för den regionala utvecklingspolitiken och ska bidra till omställningen till en hållbar utveckling i alla delar av landet.

För att vidareutveckla dialogen mellan den nationella och regionala nivån om frågor av betydelse för regional utveckling har regeringen inrättat ett Forum för hållbar regional utveckling 2022–2030. Det är en fortsättning av tidigare forum. Forumet består av en politisk del och en tjänstemannadel där regionerna träffar regeringen för dialog. Utgångspunkten är att ett delat ansvar för genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken mellan regional och nationell nivå förutsätter en nära dialog och samverkan om viktiga utvecklingsfrågor.

6.4 Samråd med intresseorganisationer och civila samhällets organisationer

Det finns idag en rad befintliga samrådsförfaranden, vilka även täcker frågor som berör europeiska planeringsterminen. Berörda intressenter ingår ofta i referensgrupper inom utredningsväsendet och ges möjlighet att framföra synpunkter på utredningsförslag genom remissförfarandet på sina respektive områden. Det förekommer också att regeringen bjuder in till hearings för att föra dialog kring specifika frågeställningar. Det förs vidare kontinuerliga diskussioner inom olika samrådsorgan.

Ett särskilt sakråd hölls med representanter för det civila samhället i september 2021, i framtagandet av nationella mål på det sociala området, och några av dem inkom även med skriftliga bidrag.

Efter önskemål om att utveckla dialogen med organisationer i det civila samhället om det nationella genomförandet av Europa 2020-strategin ägde ett första horisontellt samråd med det civila samhället rum hösten 2011. Detta arbetssätt välkomnades av deltagarna och årliga samråd har därefter ägt rum. Den 18 mars 2022 inbjöds berörda organisationer till ett EU-sakråd och till att bidra med underlag till det nationella reformprogrammet som lyfter fram

goda exempel på hur det svenska civilsamhället bidrar till europeiska planeringsterminens genomförande i Sverige. Regeringskansliet fick efter EU-skrådet in underlag från Arbetsgivarverket, Svenskt Näringsliv, Föreningen Norden, Riksförbundet Romer i Europa samt Vetenskap och Allmänhet. Underlagen återfinns i bilagan.

Bilaga: Rapportering om implementeringen av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, beskrivning av huvudsakliga åtgärder och deras beräknade påverkan.

Pelarprincip	Lista över huvudsakliga bidragande åtgärder	Uppskattad effekt av åtgärderna (kvalitativ och/eller kvantitativ)
1. Utbildning och livslångt lärande	<p>Regeringen beslutade i mars 2022 om ett nytt omställningspaket för mer flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden. Paketet innehåller förslag på en reformerad arbetsrätt, ett nytt omställningsstudiestöd och ett nytt grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Omställningsstudiestödet och det grundläggande omställnings- och kompetensstödet. Stödet syftar till att stärka enskilda personers framtida ställning på den svenska arbetsmarknaden.</p> <p>Den svenska regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder för att stärka likvärdigheten i skolan. Ett nytt statsbidrag till huvudmän inom skolväsendet för åtgärder för förbättrad arbetsmiljö och förbättrade arbetsvillkor för lärare i skolenheter med förskoleklass eller grundskola med socioekonomiska utmaningar infördes 2021. Det s.k. likvärdighetsbidraget (för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling) har förstärkts med drygt 320 miljoner kronor år 2022. Regeringen beräknar en successiv upptrappning av bidraget till drygt 8,7 miljarder kronor 2024.</p> <p>För att öka jämlikheten i förskolan föreslogs en ökning av det statliga stödet till förskolan och att resurserna viktas socioekonomiskt. I 2022 års budget avsätts drygt 2,1 miljarder kronor till kunskapshöjande åtgärder inom förskolan.</p> <p>Fortsatt satsning under 2022 på platser inom yrkesinriktad</p>	<p>Uppskattad effekt av åtgärderna (kvalitativ och/eller kvantitativ)</p> <p>För att fler ska kunna ta de gröna jobben har regeringen fattat beslut om ett historiskt omställningspaket som ska ge de yrkesaktiva betydligt större möjligheter till kompetensutveckling och omställning till nya jobb. Genom det nya omställningspaketet kommer Sverige förmodligen få det bästa omställningssystemet i världen. Det offentliga omställningsstudiestödet kommer innebära att de allra flesta kan studera med minst 80 procent av lönen i upp till ett år.</p> <p>Statsbidraget förväntas utöka pågående insatser eller utföra nya insatser som stärker likvärdighet och kunskapsutveckling i förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet. Det är huvudmannen som ansvarar för att analysera sina resultat, identifiera behoven och prioritera vilka insatser som statsbidraget ska finansiera.</p> <p>Bidraget förväntas få en socioekonomisk viktning hos de mottagande kommunerna, och förväntas bland annat kunna bidra till att stärka det kvalitetshöjande arbetet i förskolan och minska barngruppernas storlek.</p> <p>Regeringens satsning på kunskapslyftet har under covid-19-pandemin under 2021 nått sin</p>

	<p>utbildning på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning (regionalt yrkesvux), folkhögskolan, yrkeshögskolan och högskolan, det s.k. kunskapslyftet.</p> <p>Från och 1 augusti 2022 införs en skyldighet för kommunerna att inom den kommunala vuxenutbildningen tillhandahålla en sammanhållen utbildning för de som tar del av det arbetsmarknadspolitiska programmet etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (etableringsprogrammet) och som på grund av kort utbildning inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden i programmet.</p>	<p>största omfattning hittills med tillskott av medel motsvarande över 160 000 nya platser.</p> <p>Den sammanhållna utbildningen syftar till att ge deltagarna sådana kunskaper som de behöver för att kunna studera vidare eller etablera sig på arbetsmarknaden</p>
2. Jämställdhet	<p>Regeringen tillsatte i mars 2020 en <i>kommission för jämställda livsinkomster</i> med uppdraget att lämna förslag som syftar till att långsiktigt öka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män. Kommissionen lämnade sina förslag i februari 2022.</p> <p><i>Heltidsanställning ska bli norm.</i></p> <p><i>Undersköterska blir en skyddad yrkestitel.</i></p> <p><i>Utbildning inom äldreomsorgen (Äldreomsorgslyftet)</i></p>	<p>Kommissionen redovisade uppdraget till regeringen den 7 februari 2022 (SOU 2022:4). Kommissionens förslag på åtgärder syftar till att främja jämställda löner, jämställda livsinkomster, en jämställd fördelning av det offentligas stödåtgärder till kvinnor och män samt jämställda arbetsplatser.</p> <p>Regeringen har lagt fram ett lagförslag som syftar till att reformera svensk arbetsrätt. En av de föreslagna åtgärderna är att anställningsavtal ska presumeras omfatta heltidsanställning om inte annat nämnts i anställningsavtalet. Till följd av detta förväntas antalet deltidsarbetande kvinnor minska ytterligare.</p> <p>Som nämns i Sveriges nationella återhämningsplan ska bara de som har bevis på att de har rätt att använda yrkestiteln undersköterska få använda titeln i samband med yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område och i verksamhet enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.</p> <p>Den som saknar bevis ska inte få använda en titel som kan förväxlas med yrkestiteln undersköterska. Grunden för att få en skyddad yrkestitel kommer att vara det nya utbildningsinnehållet i gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram. En högre utbildningsnivå leder till vård av högre kvalitet och en möjlighet</p>

		<p>att begära en högre lön för det utförda vårdarbetet.</p> <p>Regeringen beräknar att avsätta 1,7 miljarder kronor för Äldreomsorgslyftet under 2022. Äldreomsorgslyftet, som pågått sedan 2020, innebär att ny och befintlig personal kan få utbildning på betald arbetstid. Cirka 92 procent av alla undersköterskor och skötare som är anställda i kommunal vård och omsorg är kvinnor och 8 procent är män. En högre utbildningsnivå leder till vård av högre kvalitet och en möjlighet att begära en högre lön för det utförda vårdarbetet. En stor andel utrikes födda kvinnor arbetar inom äldreomsorgen. Satsningen kan även bidra till att bredda målgruppen för rekrytering och exempelvis locka fler män.</p>
3. Lika möjligheter	Redovisade reformer med bäring på övriga principer bidrar till också till principen om lika möjligheter.	
4. Aktiva arbetsmarknadsåtgärder	<p><i>Subventionerade anställningar</i> Subventionerade anställningar innebär ekonomisk kompensation för att anställa personer som annars skulle ha svårt att få arbete. Det finns ett flertal former av subventionerade anställningar. Därtill finns ett antal anställningar med stöd som riktar sig till personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.</p> <p><i>Intensivår för nyanlända</i> Satsningen, som startade i april 2021, syftar till bättre integration och den ska göra att nyanlända snabbare etableras på arbetsmarknaden. Syftet är att deltagarna ska komma i arbete inom ett år efter påbörjat intensivår. Fokus ligger på språk, arbetsplatsnära insatser och kortare utbildning. Kvinnor och män som deltar i intensivåret ska mötas av samma höga förväntningar och krav samt erbjudas samma stöd.</p> <p><i>Matchningstjänster</i> Arbetsförmedlingen anskaffar matchningstjänster från leverantörer</p>	<p>Under 2021 var det 77 794 personer som hade en subventionerad anställning. Dessutom var det 81 073 personer som hade anställning med lönebidrag för personer med funktionsnedsättning. Forskningen visar att anställningsstöden hjälper dem som får ta del av dem. De flesta studier visar att sysselsättningen är högre, dvs. fler ur de aktuella målgrupperna arbetar när de får del av ett anställningsstöd.</p> <p>Regeringen har inte satt något mål för hur många som ska delta, utan har identifierat urvalskriterier som Arbetsförmedlingen ska använda sig av för att identifiera deltagare. Under 2021 deltog totalt 908 personer varav 413 kvinnor och 495 män.</p> <p>En ny matchningstjänst (Rusta och matcha) som omfattar breda grupper av arbetslösa är under uppbyggnad och ytterligare utvecklingsarbete</p>

	<p>som syftar till att stödja arbetslösa att snabbare komma i arbete eller utbildning. Arbetslösa kan anvisas om Arbetsförmedlingen bedömer att det är arbetsmarknadspolitiskt motiverat. Matchningstjänsterna innebär individanpassat och aktivt stöd.</p>	<p>pågår. I februari 2022 uppgick antalet kvarstående deltagare till ca 55 000 och antalet deltagare fortsätter att öka. Fler deltagare i upphandlade matchningstjänster kan bidra till förkortade arbetslöshetstider och en effektivare matchning. Matchningstjänsterna bedöms också kunna bidra till att förebygga och bryta långtidsarbetslöshet. Det finns stöd i forskningen för att förstärkt matchningsstöd kan bidra till kortare tider i arbetslöshet för breda grupper av arbetslösa.</p>
5. Trygg och anpassningsbara anställningar	<p><i>En reformerad arbetsrätt</i></p>	<p>I januari 2022 föreslog regeringen en reformerad arbetsrätt. Förslaget om en reformerad arbetsrätt innebär bl.a. att möjligheterna att avvika från lagen om anställningsskydd genom kollektivavtal ökar, att alla arbetsgivare får undanta tre arbetstagare från turordningen vid arbetsbrist, att en anställning som huvudregel inte ska bestå vid tvist, att det införs turordning och omställningstid vid omreglering till lägre sysselsättningsgrad, att det införs en presumtion att anställning gäller för heltid och att kundföretag i vissa fall ska erbjuda inhyrda arbetstagare tillsvidareanställning eller betala ersättning.</p>
6. Lön	<p><i>Om den svenska lönebildningsmodellen</i> En av grundpelarna i den svenska arbetsmarknadsmodellen är att arbetsmarknadens parter har ett huvudansvar för lönebildningen. Den svenska lönebildningsmodellen baseras på att den internationellt konkurrensutsatta sektorn är lönenormerande.</p>	<p>Avtalsförhandlingarna flyttades från våren till hösten 2020 efter att majoriteten av avtalen prolongerats på grund av covid-19-pandemin. Under 2020 tecknades 557 kollektivavtal om löner och allmänna villkor, vilka omfattade ca 3 miljoner anställda.</p> <p>Parterna inom industrin tecknade avtal som innebar ett märke i form av kostnadsökningar på 5,4 procent under en avtalsperiod på 29 månader. Industrins avtal fick i huvudsak en normerande roll för både nivå och avtalslängd för andra avtal på arbetsmarknaden.</p>
7. Information om anställningsvillkor och skydd vid uppsägning	<p><i>Genomförande av arbetsvillkorsdirektivet</i></p>	<p>I januari 2022 föreslog regeringen ett genomförande av EU:s arbetsvillkorsdirektiv. Genom arbetsvillkorsdirektivet uppdateras bestämmelserna i upplysningsdirektivet om arbetsgivarens skyldighet att lämna information till arbetstagare om anställningsvillkor. Direktivet innehåller dessutom bestämmelser om vissa minimikrav i fråga om arbetsvillkor. Medlemsstaterna får tillåta arbetsmarknadens parter att genom kollektivavtal avvika från vissa av direktivets bestämmelser.</p>

<p>8. Dialog mellan arbetsmarknads parter och arbetstagarnas inflytande</p>	<p><i>Kollektivavtalstäckning</i></p> <p>Internationellt sett har Sverige en mycket hög facklig organisationsgrad. Den fackliga organisationsgraden, det vill säga andelen anställda som är medlemmar i en arbetstagarorganisation, var 69 procent 2020, en ökning med en procentenhet jämfört med 2019. Av anställda i åldern 16–64 år omfattades 90 procent av kollektivavtal 2019. I den privata sektorn hade 85 procent av de anställda kollektivavtal och i den offentliga sektorn hade samtliga anställda kollektivavtal. Totalt sett har andelen som omfattas av kollektivavtal i stort sett varit oförändrad under de senaste tio åren.</p> <p>Under 2020 tecknades 557 kollektivavtal om löner och allmänna villkor. Avtalen omfattade ca 3 miljoner anställda.</p>	
<p>9. Balans mellan arbete och privatliv</p>	<p><i>Genomförande av balansdirektivet</i></p>	<p>I februari 2022 föreslog regeringen ett genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1158 av den 20 juni 2019 om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare.</p> <p>Det föreslås nya bestämmelser i lagen (1988:1465) om ledighet för närståendevård, föräldraledighetslagen (1995:584) och lagen (1998:209) om rätt till ledighet av trängande familjeskäl. Bestämmelserna innebär vissa rättigheter när en förälder med barn upp till åtta år eller vissa arbetstagare som har närstående med omsorgsbehov begär flexibla arbetsformer av omsorgsskäl. De arbetstagare som begär flexibla arbetsformer eller tar sådana rättigheter i anspråk ska omfattas av särskilda skyddsbestämmelser och det ska även införas ett repressalieförbud. Dessutom ska Diskrimineringsombudsmannen få en utökad rätt att föra talan för enskilda arbetstagare i tvister om missgynnande behandling. Det föreslås även ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) bl.a. med anledning av</p>

		att Diskrimineringsombudsmannen ges utökad talerätt. I lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare föreslås en följdändring som innebär att de föreslagna nya bestämmelserna i föräldraledighetslagen inte ska gälla för utstationerade arbetstagare.
10. Hälsosam, säker och välanpassad arbetsmiljö samt dataskydd	<p><i>En god arbetsmiljö för framtiden – regeringens arbetsmiljöstrategi 2021–2025</i></p> <p><i>Utredningen om utökade möjligheter att upprätthålla en god arbetsmiljö</i></p> <p><i>Utredningen om de regionala skyddsombuds roll i arbetsmiljöarbetet</i></p> <p><i>Inrättande av ett kansli för ett hållbart arbetsliv</i></p>	<p>I februari 2021 presenterade regeringen sin arbetsmiljöstrategi för perioden 2021–2025. Arbetsmiljöstrategin anger regeringens långsiktiga politiska inriktning för området under de kommande fem åren. I skrivelsen presenteras hur strategin styr mot uppsatta mål, genomförande av strategin samt hur den ska följas upp. Myndigheterna på arbetsmiljöområdet får i uppdrag att ta fram åtgärdsplaner, vilket ger dem en mer framträdande och tydligare roll att stödja genomförandet av arbetsmiljöstrategin. Regeringen kommer att fortsätta ha ett forum för dialog med arbetsmarknadens parter.</p> <p>Delmålen för arbetsmiljöstrategin är följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ett hållbart arbetsliv – alla ska kunna, orka och vilja jobba ett helt arbetsliv. • Ett hälsosamt arbetsliv – arbetslivet ska bidra till utveckling och välbefinnande. • Ett tryggt arbetsliv – ingen ska riskera liv eller hälsa på grund av jobbet. • En arbetsmarknad utan brott och fusk – en bristfällig arbetsmiljö ska aldrig vara ett konkurrensmedel. <p>Regeringen har tillsatt en utredning för att se över arbetsmiljölagen för utökade möjligheter att upprätthålla en god arbetsmiljö.</p> <p>Regeringen har tillsatt en utredning som ska utvärdera de regionala skyddsombudens verksamhet och lämna förslag på hur de regionala skyddsombuden kan ges bättre förutsättningar att utföra sitt arbete.</p> <p>Det är av stor betydelse att arbetslivet förlängs i takt med den ökande livslängden. Regeringen inrättade 2021 ett kansli för ett hållbart arbetsliv. Kansliet kommer bl.a. identifiera behov, föreslå åtgärder, samråda och samordna så att åtgärder och politik för ett hållbart arbetsliv blir en helhet.</p>

	<p><i>Nationell delegation mot arbetslivskriminalitet</i></p> <p><i>Uppdrag att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetsamverkan</i></p>	<p>Regeringen har under 2021 inrättat en nationell delegation mot arbetslivskriminalitet. Delegationen ska öka kunskapen om arbetslivskriminalitetens omfattning och stödja de aktörer som arbetar med att stoppa arbetslivskriminalitet.</p> <p>Regeringen har gett i uppdrag till bland annat Arbetsmiljöverket att påbörja inrättandet av regionala center mot arbetslivskriminalitet till vilka övriga samverkande myndigheter ska ansluta sig successivt, dock senast i slutet av 2023.</p>
11. Barnomsorg och stöd för barn	<p><i>Avgiftsfria och smittsäkra lovaktiviteter för barn och unga, 6–15 år, under 2021</i></p> <p><i>Höjt underhållsstöd.</i></p>	<p>Barn och unga riskerar att bli utan meningsfulla aktiviteter under skolloven och bli alltmer socialt isolerade och stillasittande, vilket kan förstärkas av att många familjer även får sänkta disponibla inkomster på grund av pandemin. Vi vet att barn och ungas utsatthet har ökat under pandemin, och lovaktiviteter kan då bidra till att underlätta deras situation och även minska risken för att utsättas för våld och övergrepp.</p> <p>Ensamstående föräldrar har oftare en knappare ekonomi än föräldrar som är sammanboende och många barn med låg ekonomisk standard lever i hushåll som är mottagare av underhållsstöd. Höjningen av underhållsstödet stärker inkomsterna för ensamstående föräldrar, och kommer särskilt ensamstående kvinnor med barn till del.</p>
12. Socialt skydd	<p><i>Förbättrat försäkringsskydd för personer som arbetar vid behov och för äldre</i></p>	<p>Sverige har ett generellt socialförsäkringssystem som omfattar alla som arbetar som anställda eller egenföretagare i Sverige. Förändringen i försäkringsskyddet innebär att personer som är behovsanställda (personer som vid behov kallas in för att arbeta i en tidsbegränsad anställning eller som är anställd för att arbeta vid behov) och personer som har uppnått en ålder där de kan välja att ta ut inkomstgrundad ålderspension lättare kommer kunna få ta del av socialförsäkringsförmåner vid en eventuell arbetsoförmåga.</p>
13. Arbetslöshetsförmåner	<p><i>Tillfälligt höjda ersättningsnivåer och lättnader i arbetsvillkoret (2020-04-13 till och med 2023-01-01):</i></p> <p>Taket för den inkomstrelaterade</p>	<p>Sedan covid-19 pandemins start har regeringen vidtagit åtgärder för att bland annat värna individens möjlighet att försörja sig.</p> <p>Ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen</p>

<p>ersättningen har tillfälligt höjts från 910 kronor till 1 200 kronor per dag under de första 100 ersättningsdagarna och från 760 kronor till 1 000 kronor per dag för den resterande delen av ersättningsperioden. Taket för grundbeloppet har tillfälligt höjts från 365 kronor till 510 kronor per dag. Det har även tillfälligt införts en lägsta nivå motsvarande 255 kronor per dag både för den inkomstrelaterade ersättningen och för grundbeloppet för de som inte arbetat heltid före sin arbetslöshet. Vidare har lägstnivån för den inkomstrelaterade ersättningen för de som arbetat heltid före sin arbetslöshet höjts från 365 kronor till 510 kronor per dag. Arbetsvillkoret har tillfälligt reducerats från minst 80 timmars förvärvsarbete till minst 60 timmars förvärvsarbete i minst 6 månader (under en ramtid av 12 månader). Även arbetsvillkorets alternativa regel har tillfälligt lättats upp. Antal arbetade timmar har reducerats från minst 480 timmars förvärvsarbete till minst 420 timmars förvärvsarbete under en sammanhängande tid av 6 månader (under en ramtid av 12 månader).</p> <p><i>Tillfälliga lättnader för företagare (2020-04-13 till och med 2023-01-01)</i> En företagare har rätt till arbetslöshetsersättning först när verksamheten definitivt har upphört, men det finns även en möjlighet att lägga företaget vilande. Om företaget läggs vilande kan en företagare anses vara arbetslös så länge det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. Om företagaren återupptar verksamheten efter att den varit vilande behöver det enligt ordinarie regler gå minst fem år innan ett nytt uppehåll kan göras, den s.k. femårsregeln. I annat fall behöver företagaren upphöra med</p>	<p>har tillfälligt höjts och regelverket har justerats så att fler kvalificerar sig för ersättning. De ökade bidragsnivåerna har bidragit till att upprätthålla hushållens konsumtion och understödja den ekonomiska återhämtningen trots det försämrade arbetsmarknadsläget.</p> <p>För att fler ska kvalificera sig för arbetslöshetsersättning har även lättnader i arbetsvillkoret införts. Lättnaderna gör det möjligt för fler personer som bland annat varit timanställda eller arbetat deltid att få arbetslöshetsersättning.</p> <p>Syftet med förändringarna har varit att företagare ska kunna återuppta verksamheten snabbare efter pandemin.</p>
---	---

	<p>verksamheten definitivt för att kunna få rätt till arbetslöshetsersättning. Reglerna för företagare ändrades tillfälligt i april 2020 så att femårsregeln inte tillämpas för uppehåll i verksamheten. Det innebär generösa regler jämfört med det ordinarie regelverket, eftersom det tillåter företagaren att få ersättning även vid, inom en kortare tidsrymd, upprepade uppehåll i verksamheten. Företagare har också sedan den 1 juli 2020 fått möjlighet att vidta vissa marknadsföringsåtgärder under tiden verksamheten lagts vilande utan att det påverkar rätten till arbetslöshetsersättning.</p> <p><i>Tillfälliga ändringar av karensvillkoret</i> Det befintliga karensvillkoret om sex dagar inom arbetslöshetsförsäkringen avskaffades under perioden 2020-03-30 till och med 2021-01-03. Karensvillkoret återinfördes mellan den 2021-01-04 och den 2022-01-02. Från och med den 2022-01-03 är karensvillkoret tillfälligt reducerat till 2 dagar (till och med den 2023-01-01).</p> <p><i>Tillfälligt ändrat medlemsvillkor till arbetslöshetskassan</i> Under mars till och med december 2020 räknades varje enskild medlemsmånad som 4 månader, vilket innebar att villkoret för inkomstrelaterad ersättning, det så kallade medlemsvillkoret, kunde uppnås inom 3 månader istället för 12 månader.</p>	<p>Genom att karensdagarna reduceras ökar den disponibla inkomsten under den första månaden som arbetslös.</p>
14. Miniminkomst	<p><i>Höjt bostadstillägg för pensionärer och för personer med sjuk- och aktivitetsersättning</i></p>	<p>Höjningen av bostadstillägget innebär att det bättre täcker dagens bostadskostnader. Samtidigt kan det underlätta för äldre att flytta till anpassat boende. Bostadstillägget höjdes ytterligare från och med den 1 januari 2022, den höjningen innebär att den disponibla inkomsten höjs för 350 000 personer.</p>

	<i>Höjd skälig levnadsnivå inom äldreomsorgsstödet</i>	Höjningen innebär att även de med äldreomsorgsstöd ska få ta del av höjt bostadstillägg och genom det få en högre disponibel inkomst.
15. Åldersinkomst och ålderspension	<p><i>Höjd garantipension</i></p> <p><i>Ny förmån – Inkomstpensionstillägg</i></p> <p><i>Sänkt skatt för personer över 65</i></p>	<p>Höjningen av garantipensionen är en del av regeringens satsning på att höja grundskyddet för pensionärer (se även höjt bostadstillägg under punkt 14). Det reformerade grundskyddet innebär att den individuella disponibla inkomsten ökar för ungefär 675 000 personer. Gynnar främst kvinnor, oftast äldre och ensamstående som i större utsträckning tar del av grundskyddets olika delar.</p> <p>Den nya förmånen, som kan betalas ut från den 1 september 2021, beräknas öka den disponibla inkomsten för 55 % av samtliga äldre än 65 år. Andelen är något högre bland kvinnor än bland män.</p> <p>Skatten för personer över 65 år har sänkt i flera omgångar. Skillnaderna i beskattning mellan pension och löneinkomster kommer vara helt borta 1 januari 2023.</p>
16. Hälso- och sjukvård	<p><i>Cirka 3 miljarder kronor per år 2020–2022 har avsatts för att stärka hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning.</i></p> <p><i>500 miljoner kronor per år 2020–2022 har avsatts för vidareutbildning av sjuksköterskor.</i></p> <p><i>Årligen betalas närmare 3 miljarder kronor ut till regionerna för att stärka tillgänglighetsarbetet i hälso- och sjukvården, med fokus på att korta väntetider och vårdköer.</i></p> <p><i>Under 2021 och 2022 har 6 miljarder kronor betalats ut till regionerna för att omhänderta den uppskjutna vård och den covid-19-relaterade vården.</i></p> <p><i>Under 2022 betalas drygt 420 miljoner kronor ut till regionerna för att öka antalet vårdplatser.</i></p>	<p>Satsningen förväntas leda till att kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården stärks. Tillräckligt med personal med rätt kompetens är i sin tur en förutsättning för att vården ska fungera väl.</p> <p>Satsningen innebär att fler sjuksköterskor ges möjlighet till specialistutbildning och utbildning till barnmorska.</p> <p>Satsningen förväntas att leda till kortare väntetider och vårdköer. Det leder i sin tur till att fler patienter får vård inom rimlig tid.</p> <p>Satsningen förväntas att omhänderta det uppdämda vårdbehov som skapats under covid-19-pandemin där hälso- och sjukvården behövde prioritera covidsjuka och akut vård. Det kommer att öka tillgängligheten och möjliggöra att fler får vård i rimlig tid.</p> <p>Satsningen förväntas även att stödja regionerna i den fortsatta vården av covidsjuka patienter. Medlen kan bl.a. användas till att anställa</p>

		<p>sjuksköterskor, läkare och annan vårdpersonal och på så vis skapa fler vårdplatser och därmed leda till ökad tillgänglighet och en bättre arbetsmiljö.</p> <p>Medlen ska bl.a. användas till att öka kontinuiteten i primärvården, stärka samverkan mellan vårdens huvudmän, utveckla hälsofrämjande, förebyggande och habiliterande/rehabiliterande arbetssätt och öka patienternas delaktighet inom hälso- och sjukvården.</p>
	<p><i>Ärligen betalas cirka 3 miljarder kronor till regioner och kommuner för att stärka den nära vården med primärvården som nav.</i></p>	
17. Inkludering av personer med funktionsnedsättning	<p><i>Föreslagna lagändringar för stärkt rätt till personlig assistans</i></p> <p><i>Höjd garantinivå i sjuk- och aktivitetsersättningen samt höjt bostadstillägg.</i></p>	<p>Förslagen beräknas leda till 1800 nya mottagare av assistansersättning och att fler ska få rätt till kommunal personlig assistans.</p> <p>Förslaget innebär att personer med hel sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning får drygt 1 000 kronor mer i garantiersättning per månad.</p>
18. Långvarig vård och omsorg	<p><i>En fast omsorgskontakt i hemtjänsten (föreslås träda i kraft i juli 2022)</i></p> <p><i>Äldreomsorgslyftet</i></p> <p><i>Undersköterska blir en skyddad titel</i></p> <p><i>Uppdrag till Socialstyrelsen att föreslå hur ett nationellt kompetenscentrum kan inrättas och organiseras vid myndigheten</i></p>	<p>Den fasta omsorgskontakten ska tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning när hemtjänstinsatser verkställs.</p> <p>Äldreomsorgslyftet innebär att ny och befintlig personal ges möjlighet att genomgå utbildning till vårdbiträde eller undersköterska på betald arbetstid.</p> <p>Syftet med att införa en skyddad yrkestitel för undersköterska är att kompetensen för yrkesgruppen ska säkerställas och att kvaliteten och säkerheten i vården och omsorgen därigenom ska upprätthållas.</p> <p>Kompetenscentrumet ska ha en central roll och kännetecknas av ett verksamhetsnära arbete samt tvärprofessionell samverkan med relevanta aktörer. Centrumets uppgifter ska bland annat vara inriktade på att skapa hållbara kommunikativa strukturer med kommunerna samt samla in information för att det på nationell nivå ska finnas aktuell kunskap om kommunernas arbete och utmaningar med att bedriva äldreomsorg.</p>
19. Boende och stöd för hemlösa	<p><i>En ny nationell hemlöshetsstrategi (BP22)</i></p>	<p>Strategin ska omfatta förebyggande arbete, åtgärder mot akut hemlöshet och vägen till ett eget boende som ett sätt att motverka social och strukturell hemlöshet. Strategin ska gälla för</p>

	perioden 2022-2026.
--	---------------------

Bilaga: Rapportering om SDGs, beskrivning av huvudsakliga framtidssiktande åtgärder och deras beräknade påverkan.

SDG	Lista över huvudsakliga bidragande åtgärder	Uppskattad effekt av åtgärderna (kvalitativ och/eller kvantitativ)
1. Ingen fattigdom	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="475 369 850 436">1. En ny nationell hemlöshetsstrategi <li data-bbox="475 600 850 728">2. Utredning om bostadsbidrag och underhållsstöd – minskad skuldsättning och ökad träffsäkerhet <li data-bbox="475 1059 850 1153">3. Höjt underhållsstöd och höjd inkomstgräns i bostadsbidraget <li data-bbox="475 1653 850 1881">4. Höjd garantiersättning inom sjuk- och aktivitetsersättning samt höjt tak inom bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning 	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="874 369 1423 571">1. Strategin ska omfatta förebyggande arbete, åtgärder mot akut hemlöshet och vägen till ett eget boende som ett sätt att motverka social och strukturell hemlöshet. Strategin ska gälla för perioden 2022–2026. <li data-bbox="874 600 1423 1019">2. Utredningen föreslår bland annat att nya inkomstunderlag, baserade på Skatteverkets så kallade månadsuppgifter, ska införas för beräkning av bostadsbidrag och betalningsskyldighet för underhållsstödet. För bostadsbidragshushållen bedöms detta kunna minska återkraven med mer än 90 procent – vilket skulle minska risken för skuldsättning hos barnfamiljer och unga. Betänkandet har remitterats till den 30 juni 2022. <li data-bbox="874 1059 1423 1624">3. Bostadsbidragets inkomstgränser och underhållsstödet har höjts i flera steg de senaste åren. Förmånerna är träffsäkra och betalas i stor utsträckning ut till barnfamiljer med låga inkomster. Bland ensamstående, särskilt utrikesfödda, kvinnor med barn är risken för ekonomisk utsatthet särskild hög. Från och med augusti 2022 kommer underhållsstödet till barn som är sju till och med tio år att höjas ytterligare, med 150 kr till 1823 kronor per månad, vilket innebär en förstärkning av ekonomin för föräldrar som mottar stödet. Många barn med låg ekonomisk standard lever i dessa hushåll och gynnas av förstärkningen. <li data-bbox="874 1653 1423 2040">4. Reformen medför att den ekonomiska utsattheten minskar för gruppen. Förslaget innebär att personer med hel sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning får drygt 1 000 kronor mer i garantiersättning per månad. Sammantaget beräknas 85 000 män och 110 000 kvinnor få en förbättrad individuell disponibel inkomst. Kvinnor med låg inkomst gynnas i högre utsträckning än män eftersom fler kvinnor än män är

	<p>5. Införande av ett inkomstpensionstillägg inom pensionssystemet</p> <p>6. Förbättringar i grundskyddet inom pensionssystemet</p>	<p>mottagare av förmånerna. Skatten har också sänkts från och med 1 januari 2022 för personer med sjuk- och aktivitetsersättning.</p> <p>5. Inkomstpensionstillägg betalas ut från och med den 1 september 2021. Reformen genomfördes för att höja pensionerna för dem som har arbetat ett helt arbetsliv med låg lön. Tillägget riktas till dem med en allmän pension mellan 9 000 – 17 000 kronor och uppgår till maximalt 600 kr per månad. Inkomstpensionstillägget ger, förutom en höjning i individuell disponibel inkomst, en tydlig signal om att det ska löna sig att arbeta.</p> <p>6. Grundskyddet i pensionssystemet förbättrades 2020. Grundnivån i garantipensionen och taket i bostadstillägget för pensionärer höjdes, inkomstprövningen i bostadstillägget ändrades och ett fribelopp för arbetsinkomst infördes i äldreförsörjningsstödet. Reformen förbättrade situationen för de pensionärer som har det sämst ställt ekonomiskt och reformen gynnade främst kvinnor, ofta äldre och ensamstående. Den ekonomiska standarden ökade för ca 830 000 pensionärer samtidigt som principen om att det ska löna sig att ha arbetat värnades.</p>
<p>3. God hälsa och välbefinnande</p>	<p>Område 1. Reformen inom folkhälsopolitiken.</p> <p>1. Stödsystemet för uppföljningen av det folkhälsopolitiska ramverket (som synliggör att folkhälsopolitiken är tvärssektoriell och att arbete för en god och jämlik hälsa behöver riktas mot strukturella faktorer på alla samhällsnivåer och inom alla sektorer som har betydelse för folkhälsans utveckling).</p> <p>2. Insatser för att motverka skadliga levnadsvanor så som rökning och alkoholkonsumtion.</p>	<p>Område 1. Reformen inom folkhälsopolitiken.</p> <p>1. Målet är att skapa samhällliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.</p> <p>2. Många sjukdomar går att förebygga med förändrade levnadsvanor såsom ökad fysisk aktivitet och hälsosam kost.</p>

	<p>Område 2. Sveriges arbete nationellt och internationellt mot antibiotikaresistens</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Svensk strategi för arbetet mot antibiotikaresistens med nationella och internationella initiativ 2020-2023 (2020) 4. Uppdrag till Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, Läkemedelsverket och Folkhälsomyndigheten om tillgång till äldre antibiotika (2021) <p>Område 3. Aktivt arbete mot cancer</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Införande av standardiserade vårdförlopp (SVF). Ett SVF beskriver för de aktuella cancerdiagnoserna vilka utredningar och första behandlingar som ska göras och hur lång tid varje moment behöver ta. 6. Nationell arbetsgrupp för utveckling inom barncancerområdet (2020). 7. Framgångsrik utveckling inom diagnostik och behandling. Genom särskilda uppdrag till GMS har regeringen också gjort satsningar inom precisionsmedicin gällande utveckling och implementering av gensekvensering för barncancer och kvinnors cancer. 	<p>Område 2. Sveriges arbete nationellt och internationellt mot antibiotikaresistens</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Strategin har som övergripande målsättning att bevara möjligheten till effektiv behandling av bakteriella infektioner hos människa och djur. 4. Målet är att säkra tillgången till antibiotika på den svenska marknaden genom att utföra en kartläggning av vilka antibiotika som försvunnit, samt att analysera hur olika möjliga modeller för tillgänglighet, t.ex. stimulans-, ersättnings- och finansieringsmodeller kan utformas för att ge incitament att behålla äldre antibiotika på marknaden. <p>Område 3. Aktivt arbete mot cancer</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Systemet med SVF syftar till att cancerpatienter ska uppleva en välorganiserad, helhetsorienterad och professionell process utan onödig väntetid i samband med utredning och behandling. Införandet av SVF:er syftar också till att ge en mer effektiv och jämlik cancervård, både mellan olika regioner och olika cancertyper. 6. En nationell arbetsgrupp tagit fram en handlingsplan med över 60 insatser som ska stärka kvaliteten inom vården. 7. Satsningen förbättrar möjligheten till både tidig upptäckt och effektiv behandling.
4. God utbildning	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ett nytt statsbidrag till huvudmän inom skolväsendet samt det statliga stödet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling, det s.k. likvärdighetsbidraget, har förstärkts. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Statsbidraget ska ge förbättrad arbetsmiljö och förbättrade arbetsvillkor för lärare i skolenheter med förskoleklass eller grundskola med socioekonomiska utmaningar, vilket infördes 2021. Likvärdighetsbidraget förstärktes för att ytterligare bidra till huvudmännens möjligheter att genomföra utökade insatser på området. Likvärdighetsbidraget förstärks med drygt 320 miljoner

	2. Satsning på kunskapslyftet	<p>kronor 2022. Vidare beräknar regeringen en successiv upptrappning av bidraget till drygt 8,7 miljarder kronor 2024.</p> <p>2. Regeringens satsning på kunskapslyftet har under 2021 nått sin största omfattning hittills med tillskott av medel motsvarande över 160 000 nya platser inom yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning (regionalt yrkesvux), folkhögskolan, yrkeshögskolan och högskolan.</p>
5. Jämställdhet	<p>1. I januari 2018 inrättade regeringen Jämställdhetsmyndigheten.</p> <p>2. Regeringen har en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor som började gälla den 1 januari 2017. I december 2021 beslutade regeringen om ett åtgärdsprogram för 2021-2023 med 99 åtgärder, för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.</p> <p>3. Regeringen tillsatte i mars 2020 en kommission för jämställda livsinkomster som rapporterade sitt uppdrag i januari 2022.</p>	<p>1. Jämställdhetsmyndigheten är en viktig del i Sveriges institutionella ramverk för att främja jämställdhet. Med myndighet på plats har den svenska regeringen tillgång till expertis och stöd både vid utveckling och utvärdering av jämställdhetspolitik och mål. Jämställdhetsmyndigheten har ett nära samarbete med andra statliga myndigheter och med regioner, kommuner och civilsamhällets organisationer. Det är ett av regeringens viktigaste verktyg för att göra framsteg i jämställdhetsfrågor på bred front.</p> <p>2. Genom en långsiktig strategi och ett riktat åtgärdsprogram lägger regeringen grunden till ett mer målinriktat och samordnat arbete mot mäns våld mot kvinnor. Åtgärderna omfattar såväl insatser för att förebygga att våld utövas som att ge stöd och skydd till utsatta. Det innehåller även insatser för att skärpa lagstiftningen.</p> <p>3. Kommissionen har bidragit med förslag på åtgärder som bidrar till att främja jämställda löner, jämställda livsinkomster, en jämställd fördelning av det offentliga stödåtgärder till kvinnor och män samt jämställda arbetsplatser. Förslag från Kommissionen för jämställda livsinkomster syftar till att verka för ökad ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män.</p>
7. Hållbar energi för alla	1. <i>Stöd för energieffektivisering av flerbostadshus.</i>	1. Fram t.o.m. den 31 december 2021 har 1 739 ansökningar inkommit, varav 272 ärenden har beviljats stöd motsvarande 267 miljoner kronor.

<p>8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt</p>	<p>1. <i>En reformerad arbetsrätt</i></p>	<p>1. I januari 2022 föreslog regeringen en reformerad arbetsrätt.</p> <p>Förslaget om en reformerad arbetsrätt innebär bl.a. att möjligheterna att avvika från lagen om anställningsskydd genom kollektivavtal ökar, att alla arbetsgivare får undanta tre arbetstagare från turordningen vid arbetsbrist, att en anställning som huvudregel inte ska bestå vid tvist, att det införs turordning och omställningstid vid omreglering till lägre sysselsättningsgrad, att det införs en presumtion att anställning gäller för heltid och att kundföretag i vissa fall ska erbjuda inhyrda arbetstagare tillsvidareanställning eller betala ersättning.</p>
<p>9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur</p>	<p>1. Etablering av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur</p> <p>2. Den 16 april 2021 presenterade regeringen en ny infrastrukturproposition med ekonomiska ramar om 799 miljarder kronor för nästa planperiod 2022–2033. Tillkommande medel som banavgifter och trängselavgifter beräknas uppgå till 82 miljarder kronor, vilket sammantaget ger en ram på 881 miljarder kronor under den kommande planperioden 2022–2033.</p> <p>3. Förstärkning av stadsmiljöavtalen med särskilt fokus på cykling.</p>	<p>1. Regeringens mål för digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är en enklare vardag för medborgare och företag, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten.</p> <p>2. Infrastrukturpropositionen kombinerar satsningar på underhåll av vägar och järnvägar med nya investeringar. Det bidrar till tillgängligheten, klimatarbetet, vidgade arbetsmarknadsregioner, regional utveckling, sammanhållningen i landet och Sveriges konkurrenskraft</p> <p>3. Regeringen bedömer att trafikens miljöpåverkan behöver minska, inte minst i städer där förutsättningarna för bl.a. cykeltrafik behöver förbättras ytterligare. Stadsmiljöavtalen, som visat sig effektiva för att främja hållbara transporter, ges därför en tillfällig förstärkning på 200 miljoner kronor under 2022 med särskilt fokus på cykling.</p>
<p>10. Minskad ojämlikhet</p>	<p>1. Avgiftsfria och smittsäkra lovaktiviteter för barn och unga, 6–15 år, under 2021.</p>	<p>1. Riktat statsbidrag på 200 miljoner kronor, för att kommunerna ska kunna anordna avgiftsfria lovaktiviteter för barn och unga. Medlen fördelades med</p>

	<p>Flera reformer som påverkat hushållens disponibla inkomster och ökade resurser till individuella välfärdstjänster bidrar till minskade inkomstskillnader. Under punkt 1 Ingen fattigdom redovisas ett antal reformerna som bidragit till att minska skillnaden i ekonomisk standard: grundskyddet i pensionssystemet, inkomstpensionstillägg och åtgärder i sjukersättning och aktivitetsersättning. Därutöver finns satsningar på individuella välfärdstjänster (främst hälso- och sjukvård, socialt skydd och utbildning). Dessa bedöms tillföra ekonomiska resurser i alla inkomstgrupper men effekten av är störst i de lägre inkomstgrupperna (sett i relation till den utökade inkomsten som är summan av ekonomisk standard och värdet av välfärdstjänster).</p>	<p>hänsyn till respektive kommuns socioekonomiska förutsättningar.</p>
11. Hållbara städer och samhällen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Förnyat uppdrag till Rådet för hållbara städer. 2. Statligt investeringsstöd för nybyggnation 3. Den lagrådsremissen Certifierade byggprojekteringsföretag – En mer förutsägbar byggprocess. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ökat fokus på hållbar stadsutveckling. Utökade möjligheter till samverkan mellan berörda aktörer. Möjligheter till samarbeten inom initiativet New European Bauhaus. Även ett särskilt fokus på norrlandskommuner som berörs av stora industrisatsningar. 2. Investeringsstödet har varit ett viktigt instrument för stimulera en fortsatt hög byggtakt av hyresbostäder till relativt lägre hyror. Stödet kommer dock att avvecklas till följd av riksdagens beslut om statens budget för 2022. 3. Förslaget innebär att en byggherre ska kunna använda ett certifierat byggprojekteringsföretag för projekteringen vid nybyggnad av bostadshus. Syftet är att lösa problemet med att kommuner tillämpar byggreglerna olika och kommer att leda till ökad förutsägbarhet och effektivitet i byggprocessen. Förslaget bereds nu inom Regeringskansliet efter Lagrådets yttrande.
12. Hållbar konsumtion och produktion	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sverige deltar i projekt av gemensamt europeiskt 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Detta görs för att stärka långsiktig konkurrenskraft och främja en snabb

	intresse (IPCEI).	omställning till ett digitalt och hållbart samhälle. Sverige deltar redan i två projekt på batteriområdet, och Energimyndigheten har fått i uppdrag att förbereda svenskt deltagande i vätgasprojekt med syfte att minska utsläppen i industrin. För att säkerställa att Sverige kan delta i projekten behövs samordning och finansiering. Regeringen föreslår därför en satsning om 100 miljoner kronor 2022 och beräknar att ytterligare 70 miljoner kronor kommer tillföras 2023 och 2024 till industriella samarbetsprojekt för grön och digital omställning.
13. Bekämpa klimatförändringarna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Förstärkning av Industriklivet och Klimatklivet i budgetpropositionen för 2022. 2. Regeringen införde 2021 en möjlighet för företag att ansöka om kreditgarantier för stora gröna investeringar. 3. Medel för driftstöd för avskiljning, infångning och lagring av biogen koldioxid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Förstärkningen görs för att ytterligare stärka och påskynda industrins klimatomställning. Medel tillfördes även till Klimatklivet. Stödet möjliggör konkreta klimatinvesteringar på lokal och regional nivå i hela Sverige. Med tillskotten möjliggörs ytterligare åtgärder för att minska koldioxidutsläpp, såsom utbyggd laddinfrastruktur, produktion av biogas och fjärrvärmeutbyggnad. 2. Garantiramen för kreditgarantierna höjdes ytterligare till 50 miljarder kronor 2022, för att möjliggöra fler stora industriinvesteringar som bidrar till att nå målen i miljömålssystemet och det klimatpolitiska ramverket. Garantiramen beräknas till 65 miljarder kronor 2023 och 80 miljarder kronor 2024. 3. Medel tillfördes för att införa ett driftsstöd för avskiljning, infångning och lagring av biogen koldioxid, bio-CCS, genom att använda så kallade omvända auktioner.
16. Fredliga och inkluderande samhällen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Flera lagförslag för att stärka penningtvättstillsynen har antagits av riksdagen och regeringen utreder ytterligare åtgärder. Budgetförstärkningar har även tillförts Finansinspektionen, tre länsstyrelser, Skatteverket och Polismyndigheten. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arbete pågår i Regeringskansliet för att brottsbekämpande myndigheter, tillsynsmyndigheter och vissa företag som banker ska kunna utbyta information med varandra utan hinder av sekretess eller andra tystnadsplikter. 2. Riksdagen har även antagit en lag om att bestämmelserna i penningtvättslagen även ska gälla för leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster. Dessutom har en ny fastighetsmäklarlag antagits (prop. 2020/21:119), som innebär att fler fastighetsmäklare och fastighetsmäklarföretag ska stå under tillsyn, vilket även innebär att de omfattas av regleringen för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

		<p>3. Dessutom har budgetförstärkningar genomförts, som bl.a. kommer alla delar av Polismyndigheten till del, inklusive finanspolisen och andra delar av polisen som arbetar med bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.</p>
--	--	--

Sweden's contribution to the Country-specific recommendations (CSR) assessment

Semester Cycle 2022

CSR.2021.1

CSR 1 Subpart 1: In 2022, maintain a supportive fiscal stance, including the impulse provided by the Recovery and Resilience Facility, and preserve nationally financed investment.

Measures	
Entry 1	MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 13:21 PM) In the budget bill for 2022, supportive measures of 1,5 percent were decided by the parliament.
Comments	
State of play	

CSR 1 Subpart 2: When economic conditions allow, pursue a fiscal policy aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions and ensuring fiscal sustainability in the medium term.

Measures	
Entry 1	MEASURE TYPE: Adopted (11/02/2022 13:22 PM)

	The government has stated that it will return to the medium target (surplus target) in 2023
Comments	
State of play	

CSR 1 Subpart 3: At the same time, enhance investment to boost growth potential. Pay particular attention to the composition of public finances, on both the revenue and expenditure sides of the budget, and to the quality of budgetary measures in order to ensure a sustainable and inclusive recovery. Prioritise sustainable and growth-enhancing investment, in particular investment supporting the green and digital transition.

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 13:23 PM)</p> <p>Reduction mandate for plane aviation kerosene has been introduced (Bill 2020/21: 135, amendment 2020/21: MJU20, rskr. 2020/21: 303). In 2021, the reduction level will be 0.8 percent and then increase to 27 percent in 2030.</p>
Entry 2	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 13:23 PM)</p> <p>New reduction levels in the reduction mandate for petrol and diesel has entered into force (prop. 2020/21:180, bet. 2020/21: MJU23, rskr. 2020/21:411). By 2030, reduction levels will increase to 66 percent for diesel and 28 percent for petrol.</p>
Entry 3	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/02/2022 13:25 PM)</p>

	In order to maintain and increase Swedish biogas production, the government will set aside SEK 1 900 million in 2022–2024 to support the production of biogas. In 2024, a control station for the evaluation of aid design will be implemented to ensure a purpose according to and cost-effective aid.
Comments	
Entry 1	Decision to be taken on 23 February 2022
State of play	

CSR 1 Subpart 4: Give priority to fiscal structural reforms that will help provide financing for public policy priorities and contribute to the long-term sustainability of public finances, including, where relevant, by strengthening the coverage, adequacy and sustainability of health and social protection systems for all.

Measures	
Entry 1	MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 13:28 PM) From January 1, the tax reduction for those with sickness- and activity compensation has been strengthened with the aim to remove the difference in taxation of such compensation and earned income.
Comments	
State of play	

CSR.2020.1

CSR 1 Subpart 1: In line with the general escape clause, take all necessary measures to effectively address the pandemic, sustain the economy and support the ensuing recovery. When economic conditions allow, pursue fiscal policies aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions and ensuring debt sustainability, while enhancing investment.

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 13:52 PM)</p> <p>On March 15, 2021, new sickness benefit rules came into force. Changed rules aim at giving people on sick leave better opportunities to complete their rehabilitation and return to work. (The rules are general; they cover those with a reduced working capacity due to post-covid among others)</p>
Entry 2	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/02/2022 13:52 PM)</p> <p>The Government on 3 February 2022 proposed, in its bill to the Parliament, that employers that have received support for short-term work schemes earlier during the pandemic, shall be able to receive such support in the future as well, provided that the general conditions for support are met.</p>
Comments	
State of play	
Entry 1	<p>The total effect on the net lending for the measures taken in response of the pandemic sums up to about SEK 161 billion for 2020. During 2020 the Government assumed responsibility</p>

	<p>for municipalities' and regions' extraordinary Covid-19-related costs. During 2021 the compensation of this kind, has been limited to cover urgent transports of patients. In addition to this, the regions also received a standard compensation for covid-19 related healthcare in 2021 (and 2022). Funding has also been allocated to increase testing and contact tracing.</p>
--	---

CSR 1 Subpart 2: Ensure the resilience of the health system, including through adequate supplies of critical medical products, infrastructure and workforce.

Measures	
<p>Entry 1</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 13:54 PM)</p> <p>In June 2021, new legislation came into force enabling the Medical Products Agency to get access to the national register for vaccination and complete data in reports on adverse drug reactions (if data on vaccination is lacking). The new legislation was a prerequisite to conduct a commission to the Medical Products Agency in order to secure continuous monitoring of the covid-19 vaccines (decided in November 2020 and implemented prolonged into 2024): This includes collecting and analysing reports on adverse drug reactions from health care staff and private persons who have been vaccinated.</p>
<p>Entry 2</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:54 PM)</p> <p>Public service obligations on air routes: On April 6, 2020, The Swedish government decided to impose public service obligations on eight routes between Stockholm Arlanda and airports in the Northern region of Sweden as well as between Arlanda and the island of Gotland until September 6, 2020. At</p>

	<p>the same time, the Swedish Transport Administration was instructed to decide on further provisions on the public service obligations as well as to enter into agreements with air carriers on the selected routes. The ground for the decision was to mitigate the crisis caused by covid-19 by securing a minimum of service for example rescue service, health care, total defense and belly freight. The decision has been prolonged until December 31, 2020. The Swedish Parliament, following a proposal from the Swedish Government, has on 23 June 2020 taken a budgetary decision to temporary, limited to 2020, increase the yearly regular state funding to municipalities for operating aid to regional non state-owned airports. The temporary increased funding for 2020 is set to 100 million SEK. The funding from the State is intended to cover parts of the municipalities' costs connected to operating aid to airports.</p>
<p>Entry 3</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:53 PM)</p> <p>To strengthen care for the elderly and health care, the Swedish Government introduced a special initiative in June of 2020, where the Central government finances part-time education to become care assistant or assistant nurse for up to 10,000 employees in the health care sector. Education will take place during paid working hours and according to an agreement between the social partners the participant shall be offered permanent full-time employment.</p>
<p>Entry 4</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:52 PM)</p> <p>Commission to the Medical Products Agency in order to secure continuous monitoring of the covid-19 vaccines (decided in November and implemented prolonged into 2024): This includes collecting and analysing reports on</p>

	<p>adverse drug reactions from health care staff and private persons who have been vaccinated.</p>
Entry 5	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:51 PM)</p> <p>Commission to the Public Health Agency to ensure technical access to the national register for vaccinations. (decided in September and implemented, prolonged into 2021). In order to register vaccinations, the Public Health Agency has been commissioned to provide technical assistance in order to make possible a secure registration of these vaccinations.</p>
Entry 6	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:51 PM)</p> <p>New legislative proposals on registration of covid-19 vaccinations in a national registry from the 1st of January 2021 (decided in November by the government and in December by Parliament). The legislative proposals make it obligatory for all health care providers to register information in a national register for vaccinations.</p>
Entry 7	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:50 PM)</p> <p>Agreement with the Swedish Association of Local Authorities and Regions to enable large-scale testing throughout the country (decided June 2020 and implemented, prolonged into 2021). Which includes large-scale testing to detect active infection and antibody tests. It was agreed that the state would bear the costs, at the same time as the regions undertake to carry out the testing based on the Public Health Agency of Sweden's recommendations.</p>

<p>Entry 8</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:49 PM)</p> <p>Commission the Public Health Agency of Sweden to quickly coordinate actors needed to provide enhanced covid-19 testing nationally (decided March 2020 and implemented, prolonged in parts into 2021), to ensure flows of large-scale testing at national level (decided in June 2020 and implemented, prolonged into 2021) and to the to assist the regions in large-scale testing (decided June 2020 and implemented, prolonged into 2021), which expand the capacity for serological testing and PCR testing for covid-19 within their respective geographical areas.</p>
<p>Entry 9</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:48 PM)</p> <p>Commission to the Medical Products Agency to secure access to medical products and devices: The Agency has, for instance, worked on specific amendments to its regulations, questions concerning the transfer of medical products between pharmacies and regions.</p>
<p>Entry 10</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:37 PM)</p> <p>Commission to the Medical Product Agency to help securing access to medicines that can be considered critical if supply chains were to be affected by the covid-19 pandemic (decided March 2020 and implemented).</p>
<p>Entry 11</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:50 PM)</p>

	<p>Commission to the National Board of Health and Welfare to help securing access to medicines that can be used for treating patients with covid-19 (decided March 2020 and implemented): The Board is also commissioned to assist with redistribution of medicines, if needed. Until now, the Boards main contribution has been to represent Sweden in the EU joint procurement of remdesivir and channel information from the regions.</p>
<p>Entry 12</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:36 PM)</p> <p>Restrictions on dispensing medications (decided March 2020 and implemented): Following proposals from the Medical Products Agency, the Government restricted the dispensing of medications to the quantities patients need for three months. Exemptions can only be made for special reasons.</p>
<p>Entry 13</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:35 PM)</p> <p>Sweden to host EU reserves of protective and medical equipment (Implemented September 2020): Sweden is one of the six countries chosen to host the EU's reserves of emergency medical equipment and personal protective equipment (PPE).</p>
<p>Entry 14</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:34 PM)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Commissions to the National Board of Health and Welfare to coordinate medical supplies procurement (decided March 2020 and implemented), distribute and redistribute medical supplies (decided March 2020 and implemented) and secure access to medical devices and distribution of medical devices (decided March 2020 and

	<p>implemented):The Board procures medical supplies and PPE on the open market and represent Sweden in the EU joint procurement of PPE.</p>
Entry 15	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:34 PM)</p> <p>Crisis support for staff in health and elderly care who worked with COVID-19 patients (decided November 2020 and implemented): Including government funds to support health care and elderly care staff for crisis support, counselling and trauma support.</p>
Entry 16	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 12:33 PM)</p> <p>The Government commissioned the National Board of Health and Welfare to support temporary reallocation of health care professionals (October 2020 and implemented).</p>
Entry 17	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 11:31 AM)</p> <p>Evaluation of care for long-term COVID-19 symptoms (decided July 2020 and implemented): On 16 July 2020, the Government instructed the Swedish Agency for Health Technology Assessment and Assessment of Social Services (SBU) to carry out a systematic review of patients with long-term COVID-19 symptoms.</p>
Entry 18	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 11:30 AM)</p> <p>Prognoses and changing scenarios (decided July 2020 and December 2020 implemented): The National Board of Health</p>

	<p>and Welfare will assess what measures, both national and regional, may be necessary to strengthen health care services and the ability of social services to effectively manage new outbreaks.</p>
Entry 19	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 11:28 AM)</p> <p>Coordination of intensive care unit (ICU) beds (decided March 2020 and implemented): The Government has instructed the National Board of Health and Welfare (Socialstyrelsen) to establish a national coordination mechanism for ICU beds.</p>
Entry 20	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 11:26 AM)</p> <p>Increased appropriations (decided and implemented) for government agencies participating in action to limit the outbreak: The Public Health Agency of Sweden, the National Board of Health and Welfare and the Swedish Medical Products Agency have therefore had their appropriations increased.</p>
Entry 21	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 11:16 AM)</p> <p>Municipalities and regions will be compensated for extraordinary costs (decided April 2020 and implemented): The central government will cover all extraordinary costs arising as a result of the pandemic, e.g. higher costs for additional staff and protective equipment.</p>
Entry 22	<p>MEASURE TYPE: Announced (12/12/2020 11:31 AM)</p>

	<p>SEK 4 billion to manage delayed care (announced): To help health care services get back on track after COVID-19, the Government proposes in the Budget Bill for 2021 that the regions will receive SEK 4 billion in extra funding 2021 and in 2022.</p>
<p>Entry 23</p>	<p>MEASURE TYPE: Adopted (11/02/2022 13:54 PM)</p> <p>In the Budget Bill for 2022 the Government initiated a national centre of competence for care of older persons at the National Board of Health and Welfare. By doing so the Government is strengthening national work on care of older persons in order to clarify the importance of good and safe care of older persons.</p>
<p>Entry 24</p>	<p>MEASURE TYPE: Adopted (11/02/2022 13:53 PM)</p> <p>The Government has appointed an inquiry chair to propose a care of older persons act to supplement the Social Services Act with special provisions on health and social care of elderly and that contain provisions about a national social care plan. The inquiry chair was also charged with considering and presenting proposals that strengthen access to medical expertise in care of older people and at service management level in municipalities. The inquiry is to report by 30 June 2022.</p>
<p>Entry 25</p>	<p>MEASURE TYPE: Adopted (11/02/2022 13:53 PM)</p> <p>To strengthen care for the elderly and health care, the Swedish Government introduced a special initiative in June</p>

	<p>of 2020, where the state finances part-time education to become care assistant or assistant nurse. This reform has been extended and strengthened and is estimated to cover SEK 1.7 billion per year for 2022 and 2023.</p>
<p>Comments</p>	
<p>State of play</p>	
<p>Entry 1</p>	<p>In June 2021, national regulation came into place in addition to Regulation (EU) 2021/953 and Regulation (EU) 2021/954 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2021. The additional regulation was needed to establish a firm legal ground for the issuance of EU DCC in the Swedish context, from 1 July 2021.</p>
<p>Entry 2</p>	<p>During 2021, The Swedish E-health Agency, The Public Health Agency and The Agency for Digital Government were commissioned to establish a digital infrastructure for issuing EU DCC (EU Digital COVID Certificates). The system was implemented on 1 July for vaccination certificates and on 12 August for test and recovery certificates. During the Autumn of 2021, additional changes were made in the system to make sure that vaccination certificates can be issued to persons without social security numbers or so called co-ordination numbers as well as persons who have been vaccinated outside the EU.</p>
<p>Entry 3</p>	<p>To help health care services get back on track after covid-19, the Government invested 4 billion in extra funding 2021 and 6 billion in 2022 in delayed care and covid-19 related care.</p>
<p>Entry 4</p>	<p>National Board of Health and Welfare (NBHW) assignment of responsibility for purchasing medical products in cause of national stock shortages has been prolonged until June 2022</p>

Entry 5	Commission to the Public Health Agency of Sweden to quickly coordinate actors needed to provide enhanced covid-19 testing nationally prolonged to 2021 and 2022
Entry 6	The large-scale testing with PCR tests initially implemented in 2020 – prolonged into 2021 and 2022.

CSR.2020.2

CSR 2 Subpart 1: Foster innovation

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 14:56 PM)</p> <p>To support the municipalities in arranging education where vocational education is combined with Swedish for immigrants or Swedish as a second language, and thus promote a faster integration of foreign-born, the government invests just over SEK 1.5 billion to 14,000 educational places in 2022</p>
Entry 2	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 14:54 PM)</p> <p>A pilot project that will contribute to building a well-functioning infrastructure for mapping and validation started in municipal adult education during the autumn of 2021 and will last until 1 July 2023.</p>
Entry 3	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 14:53 PM)</p> <p>Up-skilling boost with aim to increase climate related competence. The Government has allocated 100 million SEK for 2022 for this purpose and is ongoing until 2024</p>
Entry 4	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 14:00 PM)</p>

	<p>Directing more jobseekers to regular education: Expansion of the possibility for jobseekers in the Job and Development Guarantee to study part-time in regular education in addition to their participation in the programme. The opportunity for part-time studies in addition to programme participation is extended from six to twelve months.</p>
<p>Entry 5</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 13:59 PM)</p> <p>Retained benefits (activity support): Through an increased use of regular education, jobseekers' education needs can be met through a broader range of education and training. To increase the transitions to regular education, the Government has expanded opportunities for jobseekers to study with retained benefits (activity support). This was announced in the Budget Bill for 2021.</p>
<p>Entry 6</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 13:59 PM)</p> <p>Labour Market Training: To meet the demand for shortages and strengthen the skills of jobseekers, the supply of shorter Labour Market Training has been increased. Funds have been added during 2020, 2021 and 2022. Evaluations from the Swedish Public Employment Service show that the efficiency of the initiative has increased, but that more needs to be done to make the initiative more efficient, strategic, and gender mainstream. The Swedish Public Employment Service is tasked with increasing the numbers of jobseekers in Labour Market Training, and with continue to make the training more efficient and making sure that it is used in a strategical way. The Swedish Public Employment Service has and will continue to work with making the participation in Labour Market Training more gender equal.</p>

<p>Entry 7</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/02/2022 14:57 PM)</p> <p>The government is proposing to introduce a new Student Finance Scheme for Transition and Retraining from 2023, for people with work experience who need further education or to participate in a completely new education to strengthen their position in the labour market. The new Student Finance Scheme aims to ensure that professionals can participate in education both for up-and reskilling purposes. The support is aimed at adults who have a labour market connection and ensures that the vast majority of those who are granted the support will be able to study with at least 80% of their previous salary for 44 weeks, including loans and grants. A prerequisite for participating in the new Student Finance Scheme is that the education strengthens the applicant's position in the labour market. This is an ambitious and alternative way of achieving the objectives and SE proposes that this is an approach that could be described in the recommendation to shed light on different ways of achieving the objective.</p>
<p>Entry 8</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/02/2022 14:55 PM)</p> <p>In January 2022, the Government's initiative was presented on an obligation for municipalities to offer initial mapping and validation. The government allocates SEK 60 million for 2023.</p>
<p>Entry 9</p>	<p>MEASURE TYPE: Adopted (11/02/2022 13:58 PM)</p> <p>The government has commissioned the Swedish Public Employment Service, in collaboration with Sweden's innovation agency and other relevant authorities and stakeholders to find means to develop conditions for making data for skills supply and lifelong learning available, shared</p>

	and utilized and to contribute to the development of a unified digital infrastructure that support lifelong learning. Budget: 15 million SEK 2021 and 17 million SEK 2022.
Comments	
State of play	
Entry 1	In 2018, the government introduced an annual state subsidy of SEK 50 million to stimulate the development of learning centres, that can be applied for by cooperating municipalities. The government increased the state subsidy to SEK 90 million for 2021 and 2022 and to SEK 85 million for 2023.
Entry 2	Short courses that will offer skills development in a flexible way was introduced in 2020. The government has gradually added more funds, so that in 2023 it will be up to a total of SEK 150 million.
Entry 3	To meet the demand for skilled labour, the Government is continuing the Knowledge Boost initiative to provide people with a greater opportunity to obtain an education or training and a job. Altogether, Knowledge Boost correspond to around 145 700 study places in higher vocational education, regional adult vocational education, folk high school, universities and other higher education institutions. It is projected that by 2022 the government has provided funds that correspond to more than 160,000 study places. The initiative includes higher education programmes in fields of importance to society, such as engineering, education, healthcare and medicine.
Entry 4	The government merged several grants aimed at stimulating teacher career opportunities in order to increase effectiveness. Some of the funds are allocated so that highly qualified teachers that work in the schools with the toughest challenges receive a twice as big wage increase as before.

	<p>In 2021 the government launched a professional program for teachers and principals, and it is expected to increase to 200 mnkr in 2023.</p>
Entry 5	<p>An increase of the Government grant to improve equity and knowledge in preschool classes and compulsory school was proposed in the Budget Bill for 2020 and passed in the parliament. For 2022 the grant corresponds to SEK 6.5 billion and it increased to SEK 7.6 billion for 2023. The allocation of the grant to school organisers is based on pupils' socioeconomic background.</p>
Entry 6	<p>Work has continued and intensified in the Government's innovation partnership programmes, including the Programme for Skills Supply and Lifelong Learning. The program has contributed to strengthening the coordination between the educational system and labour market authorities, with the aim to make lifelong learning accessible and The aim of the programme is to contribute to</p> <ul style="list-style-type: none"> • a greater will and ability among individuals to retrain and constantly develop in order to meet the demands of a rapidly changing labour market, and • that companies are able to grow and develop in Sweden by attracting and employing the broad skills they need to be competitive in a global market, but also to conduct world-leading research and develop world-leading innovations. The innovation partnership programmes gather a broad range of participants and make it a joint responsibility to stimulate skills development and lifelong learning through mutually reinforcing actions, both private and public, aiming for a common package and a common objective. (Innovation partnership programme Skills supply and lifelong learning - Government.se)
Entry 7	<p>The Swedish Public Employment Service is tasked with directing more people to regular education so that more jobseekers who need education have the conditions to</p>

	establish themselves in the labour market for the period of 2020-2022
--	---

CSR 2 Subpart 2: and support education and skills development.

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 13:04 PM)</p> <p>To strengthen care for the elderly and health care, the Swedish Government introduced a special initiative in June of 2020, where the state finances part-time education to become care assistant or assistant nurse for up to 10,000 employees in the health care sector. Education will take place during paid working hours and according to an agreement between the social partners the participant shall be offered permanent full-time employment.</p>
Entry 2	<p>MEASURE TYPE: Announced (13/12/2020 12:33 PM)</p> <p>In 2021 the government is planning to launch a professional program for teachers and principals, and it is expected to increase to 200 million SEK in 2023.</p>
Entry 3	<p>MEASURE TYPE: Announced (12/12/2020 13:33 PM)</p> <p>Efforts are made to make the education offer within Higher Vocational Education more flexible and from 2020 courses and programmes shorter than one semester can also be offered. These courses are offered mainly through distance-</p>

	<p>learning and often as part-time studies in order to allow individuals to work and study in parallel.</p>
Entry 4	<p>MEASURE TYPE: Announced (12/12/2020 13:21 PM)</p> <p>Efforts are made to make the education offer within Higher Vocational Education more flexible and from 2020 courses and programmes shorter than one semester can also be offered. These courses are offered mainly through distance-learning and often as part-time studies in order to allow individuals to work and study in parallel.</p>
Entry 5	<p>MEASURE TYPE: Announced (12/12/2020 13:04 PM)</p> <p>When companies are experiencing temporary financial problems as a result of unexpected events the state may provide financial support for a limited time while employees reduce working hours, so-called short time work. The reduction in working hours provides scope which can be invested in competence development in order to strengthen employees' skills and thereby also the company. In the budget bill for 2021, the Government proposes that employers who have reduced employees' working hours with financial support from the state, may be compensated for up to 60 percent of costs for competence initiatives implemented during the reduced working time.</p>
Comments	
State of play	

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 14:58 PM)</p> <p>A Government bill was passed to increase the scope of companies eligible for tax exempt employee stock options. The new rules apply from 1st of Jan. 2022.</p>
Entry 2	<p>MEASURE TYPE: Announced (12/12/2020 13:34 PM)</p> <p>In the Budget Bill for 2021 the Government proposed a further increase in the allocation for maintenance of the transport infrastructure. The Government proposed that the allocation for road maintenance is increased by SEK 500 million per year for the years 2021-2023 and that the allocation for railroad maintenance is increased by SEK 500 million per year during the period 2021-2023.</p>
Entry 3	<p>MEASURE TYPE: Adopted (12/12/2020 13:34 PM)</p> <p>According to the Governments proposal in an additional amending budget in May 2020, the Government decided to increase the allocation for road maintenance in 2020 with SEK 300 million and for railway maintenance with SEK 720 million. This in order to improve the functionality of the transport infrastructure and create new jobs.</p>
Comments	
State of play	

CSR 2 Subpart 4: promote private investment to foster the economic recovery.

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 14:59 PM)</p> <p>The innovation program Advanced digitalization is a public-private partnership involving Sweden's Innovation Agency, the Association of Swedish Engineering Industries and major Swedish companies. The purpose of this program is applied research and development of sustainable digital solutions for the future.</p>
Entry 2	<p>MEASURE TYPE: Adopted (11/02/2022 14:59 PM)</p> <p>As decided in the budget bill for 2022, 25 million SEK is allocated during 2022 to a state-aid scheme for improving mobile connections on long-distance trains. Good mobile connections on trains contribute to the ability to live and work all over Sweden.</p>
Comments	
State of play	

CSR 2 Subpart 5: Focus investment on the green and digital transition, in particular on clean and efficient production and use of energy,

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Announced (12/12/2020 13:52 PM)</p>

	<p>The government proposes giving support to investments in solar panels for private households and companies. Funding is also proposed to be dedicated in the budget for infrastructure investments such as railways and electricity networks. In order to further facilitate private households' investments in green and efficient energy solutions the government wants to extend support to publicly available energy and climate advisory services provided by local governments.</p>
<p>Entry 2</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (12/12/2020 13:50 PM)</p> <p>Domestic transport is another important area for emissions reductions since it contributes with approximately a third of carbon dioxide emissions in Sweden and those emissions need to be reduced much faster in the years to come. Hence, it is proposed to allocate funds for a range of measures to incentivize emissions reductions.</p>
<p>Entry 3</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (12/12/2020 13:50 PM)</p> <p>The government also proposes financing measures for restoring and maintaining the environment as well as adapting to climate change. The money should be used for avoiding eradication of endangered species and encompasses measures to protect and maintain valuable nature as well as strengthening the work for a clean sea and water protection. Restoration of wetlands is also proposed to receive large funds. Emissions from former wetlands make up 11 million tons of carbon dioxide equivalents, which is more than Sweden's traffic emissions from private cars. Through wetland restoration one can halt the amount of emissions from reaching the atmosphere.</p>

<p>Entry 4</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (12/12/2020 13:49 PM)</p> <p>The government wants to facilitate investments to improve energy efficiency and renovate existing apartment buildings. Hence, the government proposes to set aside 900 million SEK in 2021 for a newly created support system for this purpose.</p>
<p>Entry 5</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (13/12/2020 13:16 PM)</p> <p>The government proposes in the budget bill for 2021 that 50 million SEK for 2021 and 2022 is to be invested in order to improve mobile connectivity on long-distance trains.</p>
<p>Entry 6</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (13/12/2020 13:16 PM)</p> <p>In the budget bill for 2021 the government proposes a total budget of 2,2 billion SEK between 2021-2025 for broadband expansion. The aim is to speed up broadband expansion and to facilitate the government's goal that the whole of Sweden should have access to fast broadband by 2025 is reached. The national target is that 95% of all households and businesses should have access to broadband of at least 100 Mbps by 2020. Everyone should also have access to stable, high-quality mobile services where they are normally located by 2023. The government's national broadband strategy implies that by 2025, all households and business in Sweden should have access to fast broadband.</p>
<p>Entry 7</p>	<p>MEASURE TYPE: Adopted (11/02/2022 15:15 PM)</p>

	<p>In the budget bill for 2022, 50 million SEK per year 2022-2024 is allocated to the development of the digital infrastructure in the welfare sector. From 2025, 20 million will be set aside annually for the same purpose. The funding can be used for initiatives such as improvements regarding electronic service credentials, common technical standards and secure messages between municipalities, regions, and the government. In 2022, 30 million SEK of this budget post will be used to develop and provide an infrastructure for the exchange of unstructured information in the public sector.</p>
<p>Entry 8</p>	<p>MEASURE TYPE: Adopted (11/02/2022 15:02 PM)</p> <p>The Swedish Government commissioned four national agencies (the Swedish Public Employment Service, the Swedish Companies Registration Office, the Swedish Agency for Digital Government and the Swedish Tax Agency) to promote the public administrations ability to use artificial intelligence (AI) in order to strengthen the welfare and competitiveness in Sweden within the public sector. Budget 3 million SEK 2021 and 5 million SEK 2022.</p>
<p>Entry 9</p>	<p>MEASURE TYPE: Adopted (11/02/2022 15:02 PM)</p> <p>In the budget bill for 2022, 50 million SEK per year 2022-2027 is allocated to support and co-finance participation in the Digital Europe Programme (DIGITAL). The national co-financing proposed by the Government ensures that Swedish organisations are given the opportunity to take part in EU investments in infrastructure and capacity-enhancing projects for e.g. cloud services, data and AI. Sweden can also, with the help of early participation in the program, increase the opportunity to be able to participate in and influence EU-joint projects. The government is also increasing the incentives for other actors to match the national sum and</p>

	<p>thereby increase the chances of being able to receive additional funds from the program.</p>
<p>Entry 10</p>	<p>MEASURE TYPE: Adopted (11/02/2022 15:01 PM)</p> <p>The Government decided to extend its investment (with an annual budget of SEK 22 million) on regional digitization coordinators and offers the regions to continue to maintain the function for the period of 2021-2025. The Government also instructs the Swedish Agency for Economic and Regional Growth to provide support to regional digitization coordinators, with a new amendment to the also coordinate digital innovation hubs and the candidates to become the Swedish European Digital Innovation Hubs (EDIH). The regional digitization coordinators can contribute to strategic coordination and collaboration between relevant actors (e.g. SME) to promote digitization on regional and local level. This includes promoting the use of digital working methods, tools and services.</p>
<p>Entry 11</p>	<p>MEASURE TYPE: Adopted (11/02/2022 15:01 PM)</p> <p>The Government of Sweden adopted a national data strategy to foster responsible public and private data sharing for digital innovation including AI, providing a pro-active platform for Sweden's participation in the European data strategy. A series of Government assignments regarding electrification, health, space data etc. have been launched during 2021 as part of the associated action plan</p>
<p>Comments</p>	
<p>State of play</p>	

<p>Entry 1</p>	<p>To strengthen long-term competitiveness and the green and digital transition of industry, Sweden participates in so-called Important Projects of Common European interest (IPCEI). Sweden is already participating in two projects in the battery area, and the Swedish Energy Agency has a government assignment to prepare Swedish participation in hydrogen projects. In the budget bill for 2022, the Government proposes 100 million SEK in 2022 and estimated 70 million SEK in 2023 and 2024. This is in addition to the 200 million SEK in 2022 and an estimated 70 million SEK in 2023–2027 already set aside in the 2021 budget bill.</p>
-----------------------	--

CSR 2 Subpart 6: high-tech and innovative sectors,

<p style="text-align: center;">Measures</p>	
<p>Entry 1</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (12/12/2020 13:53 PM)</p> <p>Sweden is a small export-dependent country where there are many jobs with exporting companies. Foreign investment therefore plays an important role in the economic recovery. In order to strengthen investment promotion initiatives, funding of SEK 25 million is proposed for 2021, through Business Sweden.</p>
<p>Entry 2</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (12/12/2020 13:53 PM)</p> <p>As private investment in research and innovation temporarily declines as a result of the COVID-19 pandemic, central government is increasing its funding to secure research, innovation and the supply of skills. It is therefore proposed that Vinnova receives an increase in its appropriation for 2021 of SEK 545 million to mainly make systemic innovation investments. Furthermore, industrial research institutes</p>

	<p>conduct needs-driven research and development in global collaboration with universities, the business sector and the public sector. The institutes play an important role in the utilisation and commercialisation of research and innovation. The focus is on developing sustainable solutions, which are the pillars of the business community's climate transition, competitiveness and growth. It is therefore proposed that RISE AB receive an increase of its appropriation for 2021 of SEK 95 million to implement initiatives that contribute to system solutions where many actors collaborate.</p>
Comments	
State of play	

CSR 2 Subpart 7: 5G networks

Measures	
Comments	
State of play	

CSR 2 Subpart 8: and sustainable transport.

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Implemented (12/12/2020 13:56 PM)</p> <p>The Swedish Parliament, following a proposal from the Swedish Government, has on 3 June 2020 taken a budgetary decision to grant SEK 3 billion to regional competent authorities responsible for organising public passenger transport services to compensate for reduced income during</p>

	<p>the corona pandemic. For the 2021 budget the government proposes SEK 2 billion for the same purpose.</p>
<p>Entry 2</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (12/12/2020 13:56 PM)</p> <p>The Government has taken further actions to promote sustainable transport. According to the Governments proposal in an additional amending budget in May 2020, the Government decided to increase the allocation for railway maintenance with SEK 720 million. In the Budget Bill for 2021 the Government proposed a further increase in the allocation for maintenance of the transport infrastructure. The Government proposed that the allocation for railroad maintenance is increased by SEK 500 million per year during the period 2021-2023. The Government also proposed to increase the governments co-financing of municipal and regional investments in infrastructure for cycling with SEK 300 million for 2021 and SEK 250 million for 2022.</p>
<p>Comments</p>	
<p>State of play</p>	

CSR.2020.3

CSR 3 Subpart 1: Improve the effectiveness of anti-money laundering supervision and effectively enforce the anti-money laundering framework.

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 15:20 PM)</p> <p>In the budget bill for 2021, Sweden's financial supervisory authority Finansinspektionen received an additional 10m SEK exclusively for anti-money laundering supervision. In the budget bill for 2022, several AML supervisory authorities received additional grants: Finansinspektionen (2 m SEK,) the Swedish Estate Agents Inspectorate (0,5m sek), the Swedish Gambling Authority (0,5m sek) and the County Administrative Boards in Skåne (0,5 m sek), Stockholm (0,5 m sek) and Västra Götaland (0,5m sek). Also, the Police Authority received grants to combat i.a. money laundering (2,5 m SEK).</p>
Entry 2	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 15:19 PM)</p> <p>Swedish crowdfunding service providers have been subjected to AML/CFT supervision through the act (2021:899) with supplementary provisions to the EU regulation on European crowdfunding service providers</p>
Comments	
State of play	

CSR.2019.1

CSR 1 Subpart 1: Address risks related to high household debt by gradually reducing the tax deductibility of mortgage interest payments or increasing recurrent property taxes.

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:04 PM)</p> <p>Regarding the risk-weight floor, the FSA decided in 2018 to change the application of the risk-weight floor for Swedish mortgages by replacing the current Pillar 2-approach with a requirement within the framework of Article 458 of CRR. This change was implemented on 31 December 2018 and is valid through 30 December 2020. The FSA has assessed that the underlying risks necessitating the risk-weight floor remain to the extent that the measure continues to be necessary and has therefore notified the EU regarding extension of the existing risk-weight floor for Swedish mortgages. The European Commission, the EBA and the ESRB has announced that they do not object to an extension of the risk-weight floor. The FSA will make its final decision on the matter before the measure expires.</p>
Entry 2	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:03 PM)</p>

	<p>There are also upcoming changes in the capital requirements due to the EU banking package (CRR II / CRD V). National legislative changes due to the banking package will mainly be implemented in Sweden on 29 December 2020. The banking package will introduce a number of changes to the capital regulation of banks, such as the implementation of a leverage ratio requirement alongside the risk-based capital requirement (applicably by end-of-June 2021). For the major banks, the total capital requirement, in nominal terms, is not expected to be significantly impacted. Mid-sized and smaller banks are expected overall to see an increase in their capital requirements of around 10–15 per cent, primarily due to the new so-called Pillar 2-guidance. This guidance aims to cover risks and manage future financial disruptions that the other main components of the capital requirement do not cover.</p>
<p>Entry 3</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:02 PM)</p> <p>Due to the spread of the coronavirus and the economic and financial uncertainties resulting from its spread, the FSA decided on 16 March 2020 to reduce the countercyclical capital buffer from 2.5 per cent to 0 per cent. This measure is intended to create scope for banks to maintain or increase their lending to businesses and households, thereby supporting the Swedish economy. The FSA will establish at the beginning</p>

	of 2021 its position on both the rate at which the countercyclical buffer requirement will be raised and the target rate itself
Entry 4	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:02 PM)</p> <p>The design of the amortization requirements enables banks and other mortgage companies to grant exemptions from the requirement when there are special reasons. On account of the spread of the coronavirus the FSA announced on 17 March 2020 that income-loss linked to the virus would be one such special reason for being granted an exemption from amortization. On 14 April 2020 the FSA decided that mortgage companies have the possibility to offer all new and existing mortgagors an exemption from the amortization requirement in view of the spread of the coronavirus and its effects on the Swedish economy. Individual decisions whether to grant a temporary exemption still rest with banks on the basis of individual customer assessments. The exemption applies to amortization payments through 31 August 2021. The FSA will communicate no later than at the end of April 2021 whether this date will continue to apply or if the circumstances prevailing at that time will require an extension.</p>
Comments	
Entry 1	Taxes: It is of particular importance to manage changes in housing taxes carefully. Any measure

	in this area must be seen in a long-term perspective and be based on a broad political consensus. Changes must be handled with great care, due to the potential effects a change may have on household's financial position, household demand and economic growth.
State of play	
Entry 1	Taxes: No measures regarding mortgage deductibility or property taxes have been taken in the 2022 Budget Bill.

CSR 1 Subpart 2: Stimulate investment in residential construction where shortages are most pressing, in particular by removing structural obstacles to construction.

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:11 PM)</p> <p>Inquiry to propose legislative amendments to make it easier to build close to the beach in rural areas The Government appointed in July 2019 an inquiry to review beach protection legislation. The inquiry will propose amendments that will make it much easier to build close to the beach in rural areas. The proposals shall also aim to improve conditions for housing and business activities, primarily for small businesses, in rural</p>

	<p>areas. The Inquiry will report on its remit on 14 December 2020.</p>
Entry 2	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:09 PM)</p> <p>Amendments to the Planning and Building Act In February 2020 the Riksdag adopted the Government Bill Enhanced comprehensive planning proposing amendments to the Planning and Building Act. The proposals are intended to ensure better continuity in comprehensive planning and to make sure that the comprehensive plan will facilitate subsequent planning and examination, e.g. in detailed development planning and in the examination of building permits and advance notices, to a greater extent than it currently does. The legislative amendments entered into force on 1 April 2020.</p>
Entry 3	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:18 PM)</p> <p>The investment grant for rental apartments and apartments for students was announced in 2016. So far (by 31 November 2020), the support has been granted to slightly more than 38 000 housing units, of which almost 32 500 are rental apartments and almost 6 000 are apartments for students. The investment grant was abandoned in the budget bill for 2019 but is a part of the January agreement and is now destined to</p>

	<p>continue. The investment grant appropriation proposed in the budget bill is SEK 3.15 billion for 2021. In accordance with the January agreement the ordinance (2016: 881) has been amended with the aim to make the investment grant more efficient. The amendments entered into force 1 February 2020.</p>
Entry 4	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/12/2020 20:11 PM)</p> <p>Inquiry for simplified and effective regulations for building permits In January 2020, the Government appointed an inquiry for simplified and effective regulations for building permits etc to conduct a systematic review of the regulatory framework for building permits etc. (Terms of reference 2020:4); this is to be done against the background that the effectiveness of the regulatory framework for permits is of great importance for municipalities and for developers and other private parties, as well as for the planning and building process as a whole. The purpose of the inquiry is to devise a simpler, more effective and more appropriate regulatory framework while securing important public and private interests and long-term sustainable construction of housing and other works. The inquiry is to report on its remit by 31 May 2021 at the latest.</p>
Entry 5	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/12/2020 20:08 PM)</p>

	<p>In the 2021 Budget Bill the Government proposed a new form of support for energy efficiency improvements and renovation of multi-dwelling buildings. The Government finds that major investments are needed to achieve better energy performance and to address the renovation needs of the existing building stock. Improving quality and energy-efficient buildings are also important for improving the housing market and the opportunities to use the dwelling stock. The Government proposes SEK 0.9 billion for 2021, SEK 2.4 billion 2022 and SEK 1 billion for 2023.</p>
<p>Comments</p>	
<p>State of play</p>	
<p>Entry 1</p>	<p>Selection of measures relevant för addressing the CSR: - The National Board of Housing, Building and Planning has the Government's task of working with rule development and working for an efficient and uniform application of the Planning and Building Act in a digital environment. The authority has produced regulations for digital detailed plans and plan descriptions. In February 2021, the county administrative boards were commissioned to develop uniform digital process support and common routines for their participation in community planning. - On behalf of the Government, six national authorities have reviewed their respective claims in areas of national interest. The assignment has led to a</p>

	<p>reduction in the total national interest claims. The county administrative boards have also been commissioned to identify areas of national interest for nature conservation and the cultural environment that need to be tested for timeliness. The assignment was reported in December 2021. The National Heritage Board and the Swedish Environmental Protection Agency have been commissioned to reconsider the national interests in cultural environmental protection and nature conservation that the county administrative boards have identified shortcomings regarding timeliness and distribution. The work of digitizing the planning and building process will continue in 2022. The current assignments must be reported no later than 31 January 2023</p>
--	---

CSR 1 Subpart 3: Improve the efficiency of the housing market, including by introducing more flexibility in rental prices and revising the design of the capital gains tax.

Measures	
<p>Entry 1</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 13:35 PM)</p> <p>As of January 1, 2021, the interest rate on deferred capital gains from housing is abolished. Capital taxation is one of several factors that affect individuals' choice of housing, and the abolishment of the interest rate reduces the transaction costs for moving. More individuals can then be expected to realize relocation</p>

	plans, which contributes to an increased mobility in the housing market.
Entry 2	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:22 PM)</p> <p>As of July 1, 2020, the ceiling for the maximum deferral amount was raised from SEK 1.45 million to SEK 3 million for sales of private homes made after June 30, 2020. The aim of the abolition was to increase mobility in the housing and labor market and achieve a more efficient use of the existing housing stock. In the 2021 Budget Bill the government proposes to abolish the interest rate on deferred capital gains from housing. The deferral of capital gains tax can then be considered as an interest rate free loan and enhances the effect stemming from the raised ceiling for deferrals. The new rules are proposed to cover both existing and future deferrals and will enter into force on 1st of January 2021. Capital taxation is one of several factors that affect individuals' choice of housing, and the abolishment of the interest rate reduces the transactions costs for moving. More individuals can then be expected to realize relocation plans, which contributes to an increased mobility in the housing market.</p>
Entry 3	MEASURE TYPE: Announced (11/12/2020 20:25 PM)

	<p>Yet another inquirer is commissioned to investigate how the collective rental lease negotiations can be made more efficient. The purpose is to improve the function of the negotiations when it comes to annually setting rents for a large number of existing apartments and to establish long-term sustainable rental levels. The Inquiry was appointed in December 2019 and is to report on its remit not later than by 30 December 2020.</p>
<p>Entry 4</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/12/2020 20:25 PM)</p> <p>Another inquirer analyses how the location and quality of the flats in the existing stock is taken into account, relative to other factors in rent setting (Terms of reference 2020:70). The Inquiry was appointed in June 2020 and is to report on its remit not later than by 30 June 2021.</p>
<p>Entry 5</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/12/2020 20:24 PM)</p> <p>In April 2020 the Government appointed the inquiry Free rent setting in newly produced residential dwellings (Terms of reference 2020:45). One focal starting point for the inquiry is that free rent setting is to be introduced in newly produced residential dwellings. The new model shall contribute to the long-term well-functioning of the rental market and the efficient use of the stock of new rental buildings. Conditions should</p>

	<p>be provided for a sustainable and continuous supply of rental apartments. The model will provide residential areas with different conditions, opportunities to develop and accommodate the local demand for housing. The Inquiry is to report on its remit not later than by 31 May 2021.</p>
<p>Comments</p>	
<p>State of play</p>	
<p>Entry 1</p>	<p>In 2020 the Government appointed a Committee of Inquiry to investigate and analyze how the location and quality of rental apartments are considered by the parties on the rental market when setting rental prices. The Government stated that it is important that the rental market works in an efficient way and that there is a sufficient mobility. Mobility could be improved if rental prices reflect in a better way how tenants value the characteristics of an apartment. The Committee presented its findings in June 2021. It emphasized that the collective parties are responsible for setting rental prices and for determining fair and reasonable rental prices that reflects how tenants value apartments. The Committee presented some legislative proposals that could facilitate the work of the parties. The main collective parties have agreed to find ways to develop the rental system. One of the focus areas is to develop a common view on how different factors, such as location and quality of an apartment, should be taken into account when setting rental prices (systematic renting). The main collective parties were critical of the</p>

	<p>Committees legislative proposals. The Government has not sent the proposals for public consultation.</p>
--	---

CSR.2019.2

CSR 2 Subpart 1: Focus investment related economic policy on education and skills

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 13:37 PM)</p> <p>An increase of the Government grant to improve equity and knowledge in preschool classes and compulsory school was proposed in the Budget Bill for 2020 and passed in parliament. For 2022 the grant corresponds to SEK 6.5 billion and is suggested to increase to SEK 7.6 billion for 2023. The allocation of the grant to school organisers is based on pupils' socioeconomic background.</p>
Entry 2	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 13:36 PM)</p> <p>Activity support in the Job and Development Guarantee. The Government has expanded the possibilities of studying with activity support at basic and upper secondary level in the Job and Development Guarantee in order to get jobseekers to study.</p>
Entry 3	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:31 PM)</p>

	<p>To strengthen care for the elderly and health care, the Government introduced a special initiative in June 2020, where the Central government finances part-time education to become care assistant or assistant nurse for up to 10,000 employees in the health care sector. Education will take place during paid working hours and according to an agreement between the social partners the participant shall be offered permanent full-time employment. Efforts are made to make the education offer within Higher Vocational Education more flexible and from 2020 onwards courses and programmes shorter than one semester can also be offered. These courses are offered mainly through distance-learning and often as part-time studies in order to allow individuals to work and study in parallel.</p>
<p>Entry 4</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/12/2020 20:30 PM)</p> <p>When companies are experiencing temporary financial problems as a result of unexpected events the Central government may provide financial support for a limited time while employees reduce working hours, so-called short time work. The reduction in working hours provides scope which can be invested in competence development in order to strengthen employees' skills and thereby also the company. In the budget bill for 2021, the Government proposes that employers who have</p>

	<p>reduced employees' working hours with financial support from the Central government, may be compensated for up to 60 percent of costs for competence initiatives implemented during the reduced working time.</p>
Entry 5	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/12/2020 20:28 PM)</p> <p>An increase of the Government grant to improve equity and knowledge in preschool classes and compulsory school was proposed in the Budget Bill for 2020. For 2020 the grant corresponds to SEK 4.9 billion and it is expected to increase to over SEK 6 billion for 2021. The allocation of the grant to school organisers is based on pupils' socioeconomic background.</p>
Comments	
State of play	
Entry 1	<p>The Government is continuing the Knowledge Boost initiative to provide people with a greater opportunity to obtain an education or training and a job. Altogether the Knowledge Boost will correspond to around 114 400 study places in higher vocational education, regional adult vocational education, folk high school, universities and other higher education institutions. The initiative includes higher education programmes in fields of importance to</p>

	society, such as engineering, education, healthcare and medicine.
Entry 2	The government merged several grants aimed at stimulating teacher career opportunities in order to increase effectiveness. Some of the funds are allocated so that highly qualified teachers that work in the schools with the toughest challenges receive a twice as big wage increase as before.

CSR 2 Subpart 2: , maintaining investment in sustainable transport to upgrade the different transport modes, in particular railways

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/12/2020 20:35 PM)</p> <p>In the budget bill for 2021, the government plans to increase the allocation for maintenance of railways by 500 million per year during the period 2021-2023.</p>
Entry 2	<p>MEASURE TYPE: Adopted (11/02/2022 13:44 PM)</p> <p>In 2021 the Swedish Parliament decided on a bill regarding how much funds should be allocated to investments in the transport infrastructure for the period 2022-2033. This is an investment that amounts to a total of SEK 881 billion. The</p>

	<p>investment will include developing and maintaining the Swedish transport infrastructure. The investments will contribute to increased accessibility, expanded labour market regions, regional development, increased cohesion in the country, improved competitiveness and the achievement of climate goals. In 2022, the intention is to decide on a new national plan for the transport infrastructure, in which it is specified which projects should be built 2022-2033. As a complement, under the period 2019-2022, the Swedish Government has made extra investments in maintenance of the railway of a total SEK 3 billion.</p>
Comments	
State of play	

CSR 2 Subpart 3: , and research and innovation, taking into account regional disparities.

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 13:43 PM)</p> <p>In December 2020 the government presented a research and innovation bill with both budgetary and legal measures. The period 2021-2024 the public funding will increase by 3,75 bn SEK which means a 10 percent increase. High quality in research is an overarching goal. The funding is</p>

directed towards societal challenges related to climate change, environment, health, digitalization, working life and democracy. In terms of legislation the bill contained (for example) a new regulation concerning academic freedom. As announced in the R&I bill, the Government decided on a National Strategy for Swedish participation in Horizon Europe in October 2021.

Comments

State of play

CSR.2019.3

CSR 3 Subpart 1: Ensure effective supervision and the enforcement of the anti-money laundering framework.

Measures	
Entry 1	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/02/2022 13:51 PM)</p> <p>In the budget bill for 2021, Finansinspektionen receives an additional 10m SEK for anti-money laundering supervision exclusively.</p>
Entry 2	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 21:46 PM)</p> <p>On the intelligence side, Sweden's Financial Intelligence Unit has implemented the GoAML IT system which has increased both the quantity and the quality of submitted suspicious transaction reports. There has been a substantial increase in staff in 2020, and a 50% increase in staff since 2017.</p>
Entry 3	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 21:28 PM)</p> <p>In terms of national interagency cooperation, Finansinspektionen and the Police Authority recently signed an MoU in order to be able to</p>

	<p>share intelligence information and to better coordinate their work. This has already provided results in operational terms (see e.g. media reporting on a coordinated raid against “underground banks:”</p>
<p>Entry 4</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:58 PM)</p> <ul style="list-style-type: none"> • A new system for information on accounts and safe deposit boxes accessible by law enforcement authorities, the Tax Agency and the Enforcement Authority <ul style="list-style-type: none"> o This bill provides for a data retrieval system, as explicitly allowed for under the Anti-Money Laundering and Payment Services Directives, for information on accounts and safe deposit boxes in Sweden. o In contrast to a traditional register of bank accounts, which may not be updated very frequently, this data retrieval system provides for near-instantaneous access to updated information. o The bill also represents a significant goldplating of applicable EU law requirements in that any law enforcement authority, the Enforcement Authority and the Tax Agency may access the information. That in turn provides for higher effectiveness. o In force since September 2020. o Please see https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2020/02/prop.-20192083/
<p>Entry 5</p>	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:58 PM)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • More appropriate and clearer requirements for the Financial Intelligence Unit to provide feedback to reporting entities. o This bill explicitly requires the Financial Intelligence Unit to provide feedback to reporting entities on the effectiveness and follow-up of suspicious transaction reports whenever possible. o The bill also adjusts some of the definitions of the anti-money laundering framework and clarifies provisions on the identification of the beneficial owner of life insurance products. o In force since April 2020. o Please see https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2019/12/prop.-20192055/
Entry 6	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:57 PM)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Improved powers for the financial sector supervisor to take action against branches of foreign banks in Sweden. o This bill overhauls the framework for supervisory intervention against branches of EEA banks, allowing the supervisor to intervene directly if necessary. o The bill also contains a number of clarifications with regard to beneficial ownership. o In force since January 2020. o Please see https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2019/09/prop.-20192014/
Entry 7	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:56 PM)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Transposition of the 5th Anti-Money Laundering Directive. <ul style="list-style-type: none"> o This bill provides for a complete, conform and timely transposition of the relevant provisions. o Several instances of goldplating, most notably in relation to regulation of virtual currencies where the scope extend beyond the Directive's requirements. Sweden therefore meets the FATF's requirements in this regard (please see below—this was confirmed by the FATF in September 2020). o In force since January 2020 (or, in the few cases where the transposition deadline is different, since that date). o Please see https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2019/06/prop.-201819150/
Entry 8	<p>MEASURE TYPE: Implemented (11/12/2020 20:56 PM)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overhaul of the supervision and sanction framework with regards to lawyers and law firms. <ul style="list-style-type: none"> o This bill extends the scope of the supervisory and sanctions framework, and transfers the sanctions power from the Bar Association to the County Administrative Board of Stockholm. o In force since November 2019. o Please see https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2019/05/prop.-201819125/
Entry 9	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/12/2020 21:18 PM)</p>

	<p>the Government has appointed another Committee of Inquiry to review legislation on confiscation of the proceeds of crime. This Committee has been instructed to propose enhancements to the legislative framework on confiscation, including if appropriate introducing provisions for non-conviction based confiscation. The Committee is expected to deliver its legislative proposals no later than 17 December 2021.</p>
<p>Entry 10</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/12/2020 21:16 PM)</p> <p>The Government has appointed a Committee of Inquiry to propose further legislative reforms in AML area. The Committee is expected to deliver its legislative proposal no later than 31 May 2021. The Committee's remit is broad; it has the mandate to analyse and propose changes in several key areas of AML/CFT supervision. Because the Committee is an independent agency under Swedish law, the specific details of any suggested changes are not yet public, even though the Committee's mandate is.</p> <ul style="list-style-type: none"> • More specifically, the Committee will look at how information and data exchange between and within the public and private sectors for the purposes of combatting money laundering and terrorist financing could be improved. • It will also analyse the supervisory tools available to the Financial Supervisory Authority, Finansinspektionen, how its supervision is carried out and how it could be improved. In order to do this, the Committee is tasked with comparing the Swedish system of

	<p>financial AML/CFT supervision with other countries.</p> <ul style="list-style-type: none"> • The Committee will also look at the bigger picture of the Swedish AML/CFT supervisory structure, and analyse its pros and cons. It will consider if the current structure is efficient, e.g. with respect to how involved agencies cooperate in the fight against ML/TF.
<p>Entry 11</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/12/2020 20:54 PM)</p> <p>The Police Authority has had large appropriation increases over recent years. For 2021, the Government is proposing that the appropriation is increased by roughly 1,900 mSEK. For 2022, an additional 1,650 mSEK has been proposed. These increases will benefit all parts of the police, including the Financial Intelligence Unit and other parts of the police working with combatting money laundering and terrorist financing. More people will be employed by the police (by Q3 2020, more than half of the 10,000 target had been hired). For the Financial Intelligence Unit, its staff has increased by 50% since 2017. Further increases are planned.</p>
<p>Entry 12</p>	<p>MEASURE TYPE: Announced (11/12/2020 20:53 PM)</p> <p>In the budget bill for 2021, Finansinspektionen receives an additional 10m SEK for anti-money laundering supervision exclusively.</p>
<p>Comments</p>	

State of play

Entry 1	The Police Authority has had large appropriation increases over recent years. For 2022, almost an additional 2,850 mSEK was granted compared to 2021, and an additional increase of more than 2,250 mSEK is planned for 2023. More people will be employed by the police. For the Financial Intelligence Unit, its staff has increased by more than 50% since 2017. Further increases are planned.
Entry 2	The Committee to review legislation on confiscation of the proceeds of crime proposals have been subject to a round of public consultation, which ended in September 2021. Work is being carried out to put forward a legislative bill based on the Committee's proposals. The aim is for the proposals to enter into force in 2023.

Bilaga med externa underlag till Sveriges nationella reformprogram

1. Bidrag från arbetsmarknadens parter

1.1 Arbetsgivarverket

Arbetsgivarverket är arbetsgivarorganisation för statliga arbetsgivare och en förvaltningsmyndighet. Medlemmar är cirka 250 myndigheter, affärsverk och andra arbetsgivare med anknytning till det statliga området.

Arbetsgivarverkets uppgift är att ansvara för centrala förhandlingar med de fackliga organisationerna, företräda staten i arbetsrättsliga tvister samt att utveckla och samordna den statliga arbetsgivarpolitiken genom samverkan med medlemmarna.

Parterna på det statliga avtalsområdet bidrar både till ökad sysselsättning och förbättrad utbildning genom våra trygghets- och omställningsavtal.

Arbetsgivarverket försöker också bidra med genom att stödja förslag till åtgärder som förbättrar incitament att studera m.m. och motsätta sig sådana förslag som försämrar kompetensförsörjningen i Sverige och på det statliga avtalsområdet.

I vår intressebevakning påtalar vi löpande att det finns ett stort glapp mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden, och vad det innebär för sysselsättningen och för vilken typ av insatser/åtgärder som behövs. Vad gäller utbildningsmålet uppmärksammar vi att arbetslivet kräver förändringar av både utbildnings- och studiemedelssystemet. Det handlar dels om livslångt lärande perspektivet (dvs utbildning behöver ske kontinuerligt), dels om att studiestödssystemen behöver anpassas för ett längre arbetsliv. Vi vill t.ex. se ett utbildningssystem som är mer flexibelt och tillgängligt för yrkesverksamma än idag.

1.2 Svenskt Näringsliv

Svenskt Näringsliv är företagsamhetens röst och företrädare i Sverige. Föreningens arbete grundas i betydelsen av en väl fungerande marknads-ekonomi inom vilken människors frihet, ansvar och drivkrafter bäst kanaliseras för att åstadkomma hållbart välstånd. Svenskt Näringsliv företräder 60 000 företag i 49 olika branschorganisationer. Totalt arbetar cirka 2 miljoner medarbetare i föreningens medlemsföretag.

Genom förhandlingar med de fackliga organisationerna bidrar organisationen tillsammans med medlemsorganisationerna till en väl

fungerande arbetsmarknad. Avtalsförhandlingar som resulterar i en lönebildning som stärker näringslivets konkurrenskraft ger goda förutsättningar för fortsatt hög sysselsättning. I partsöverenskommelsen om trygghet, omställning och anställningsskydd läggs grunden för ökad flexibilitet och stärkt omställningsförmåga på den svenska arbetsmarknaden.

Under pandemins mest akuta skeden var Svenskt Näringslivs sakkunskap avgörande för att utmejsla verkningfulla politiska åtgärder i syfte att mildra pandemins effekter på samhällsekonomin. I orostider behövs en god samhällsekonomi och därmed ett starkt näringsliv som genom konkurrenskraft och hög sysselsättning kan finansiera det försvar som är vår demokratis yttersta skydd.

Klimatomställningen och energiförsörjning

Att framgångsrikt klara av den gröna omställningen är en ödesfråga. Näringslivet bidrar bland annat genom att driva utvecklingen av mer klimatsmarta produkter och tjänster på vägen mot fossilfrihet. Omställningen och den pågående digitaliseringen ställer krav på det svenska elsystemet att kunna garantera klimatneutral produktion, stabilitet och till en konkurrenskraftig kostnad.

Med anledning av det ansträngda läget på Europas energimarknader och den prispåverkan detta får på Sverige måste alla möjligheter tas tillvara. Värna all befintlig produktion och bedöm hur både produktion och transmission inom Sverige kan öka, med teknik och marknadsinstrument. I nuvarande läge är det avgörande att upprätthålla ett robust energisystem och så mycket som möjligt minska effekterna av höga priser som oundvikligen påverkas av det stora gasberoendet på kontinenten.

Inom ramen för Svenskt Näringsliv projekt Kraftsamling Elförsörjning togs övergripande policyslutsatser fram. Det är med hänsyn till det rådande nuläget än viktigare att vi agerar snabbt på dessa slutsatser, ett urval nedan:

- Ändra målet för elsystemet till 100 procent fossilfritt
- Agera skyndsamt för att påskynda utbyggnaden av elnäten inom landet
- Möjliggör tillståndsprocesser anpassade till 2000-talet.
- Säkerställ att existerande planerbar elproduktion kan fortsätta producera el.

Kompetensförsörjning

Teknikutvecklingen tillsammans med klimatomställningen skapar också nya kompetens- och utbildningsbehov för företagen. De som anställs i dag behöver ha andra kunskaper än de som rekryterades för ett antal år sedan. Det ställer höga krav på en välfungerande kompetensförsörjning och goda möjligheter till kompetensutveckling under arbetslivet. Mot den bakgrunden är det Svenskt Näringslivs uppfattning att huvudavtalet om trygghet, omställning och anställningsskydd kommer lägga en starkare grund för både företagets flexibilitet och konkurrenskraft och medarbetares kompetens.

Mot bakgrund av förändringarna på arbetsmarknaden behöver utbildningsväsendets inriktning och dimensionering i högre grad anpassas till behovet på arbetsmarknaden (Svenskt Näringsliv, Utbildning för kompetensutveckling och omställning, 2021). Därför efterfrågar Svenskt Näringsliv visavi akademien att;

- Den högre utbildningen anpassas efter både studenternas krav och arbetslivets och samhällets behov.
- Premiera universitet och högskolor som åstadkommer en bättre matchning mellan utbud och efterfrågan av kompetens.
- Gör livslångt lärande till ett eget verksamhetsområde för högskolorna med öronmärkt finansiering och ett anpassat regelverk för att säkerställa ett utbud för fortbildning och vidareutbildning för yrkesverksamma.

Sysselsättning, utanförskap och brottslighet

I Sverige finns ett stort och växande utanförskap. Det är ett av Sveriges långsiktigt största ekonomiska och sociala problem. Det stora antalet långtidsarbetslösa är att likna vid toppen av ett isberg. Därutöver är det en stor del av den arbetsföra befolkningen inte kan försörja sig själva. Enligt beräkningar från Svenskt Näringsliv är det 1,3 miljoner människor (20–64 år) som inte är självförsörjande ([www.svensktnaringsliv.se/utanförskap](http://www.svensktnaringsliv.se/utanforskap)). Utanförskapet riskerar att göda kriminalitet och leda till högre brottslighet. Att inte kunna försörja sig själv på ett arbete ökar risken att en del människor hamnar i kriminalitet. Kriminaliteten drabbat många i samhället, även företag. Undersökningar från Svenskt Näringsliv visar att vartannat företag blev utsatt för brott under 2021.

Mycket behöver göras för att stärka sysselsättningen, minska utanförskapet och stävja kriminaliteten.

Exempel på åtgärder kriminalitet

- Nolltolerans mot ”vardagsbrott” och se över påföljderna
- Skapa en ansvarsfunktion inom polisen, nationellt och regionalt, med fokus på brott mot företag.
- Kraftsamla mot cyberbrott

Exempel på åtgärder för stärkta incitament för arbete

- Bygg ut jobbskatteavdraget
- Återställ a-kassan
- Förstärk den ekonomiska stimulansen för den som går från bidrag till arbete

2. Bidrag från organisationer i det civila samhället

2.1 Famna

Famna är riksorganisationen för idéburen välfärd i Sverige. Vårt uppdrag är att, tillsammans med våra medlemmar, bedriva informations- och påverkansarbete om frågor som rör utveckling och tillväxt inom idéburen svensk välfärd. Inom vårt uppdrag ryms även att stärka medlemmarnas systematiska kvalitetsarbete, att erbjuda utbildningsinsatser och deltagande i branschspecifika nätverk.

Bland medlemmarna finns bland annat Unizon, Danvikshem, Röda Korset, Rädda Barnen, Hela Människan, Räddningsmissionen, Stadsmissionen, Ersta Diakoni m.fl. Famna har ca 100 medlemmar.

Hur bidrar organisationen genom sin verksamhet övergripande till det nationella arbetet i relation till de nationella målen?

Famnas medlemmar

Av Famnas ca 100 medlemmar arbetar ca 40% med någon form av arbetsintegration för målgrupper som står särskilt långt bort från arbetsmarknaden. Dessa aktörer representerar en mångfald av insatser och metoder. Exempel på målgrupper som medlemmar arbetar med är; personer i frivården, tidigare dömda personer, personer med komplex sjukdomsbild, långtidssjukskrivna, personer med funktionsvariation, nyanlända och utrikes födda kvinnor med låg utbildning samt personer med bristande svenskkunskaper.

Famna

Famna synliggör hinder och möjligheter på nationell nivå med målet att skapa bättre förhållanden för idéburna aktörer att bidra ännu mer i välfärden. En större mångfald av aktörer och insatser i välfärden, har en positiv inverkan på utfallet. Idéburna aktörer utgör en viktig del av det svenska välfärdssamhället.

Exempel på verksamhet, projekt eller insatser som organisationen bedriver som bidrar till detta?

Famnas medlemmar

Som nämnts ovan arbetar fler av medlemmarna med arbetsmarknadspolitiska insatser. Nedan finns exempel på dessa verksamheter.

Stiftelsen Inuti bedriver en daglig LSS-verksamhet, som består av tre enheter på Kungsholmen med sammanlagt 65 deltagare som kallas konstnärer. Deras arbetsdagar fylls med skapande med allt från akvareller, keramik textil och

datorprogram. Har skapar deltagare konstverk, diskuterar konst och planerar utställningar tillsammans med de 25 anställa handledare.

Vägen ut! Kooperativen bedriver 14 företag som är verktyg för att rehabilitera och stötta människor till ett ordnat liv med arbete. Företaget återinvesterar vinst i fler anställningar för personer som deltagit och avslutat sin insats i kooperativet. Vägen ut erbjuder olika former arbetsmarknads- politiska insatser, missbruksrehabilitering och boende parallellt med insatser för de som är i behov av ett tryggt boende och socialt stöd. De tar emot mål- grupper som har fysiska och psykiska funktionsnedsättningar, psykisk ohälsa och erfarenhet av missbruk/kriminalitet.

Famna

Famnas deltar aktivt i samtal med Arbetsförmedlingen för att hitta en struktur för samverkan mellan AF och civilsamhället/idéburna aktörer. Famna arbetar med målet att skapa förutsättningar för civilsamhället/ idé- burna aktörers bidrag till arbete, sysselsättning och kompetensutveckling genom ”Nysta - Civilsamhällets nystartsgrupp för ett nytt samhällskontrakt”. Famna har bedrivit förstudien Helhetsgreppet under 2021. En förstudie som förhoppningsvis ska leda till ett nationellt ESF-projekt med syfte att skapa en stark struktur för samverkan med målet att fler ska hitta få och behålla ett arbete.

Hur kan det nationella arbetet på de områden som berörs av de nationella målen i synnerhet och den europeiska terminen i allmänhet stärkas?

För att bryta utanförskap och fattigdom till följd av arbetslöshet krävs följande:

Stärkt samverkan mellan offentlig sektor och idéburen

sektor/civilsamhället. Politiken behöver uppmana myndigheter att samverkan med idéburna aktörer för att ge insatser till målgruppen som står särskilt långt från arbetsmarknaden. Detta kan med fördel göras genom IOP”. SOU 2019:56 kom fram till att ingen lagändring krävs för IOP, möjligheten finns redan. En handledning togs fram. Möjligheten behöver nyttjas.

Statistik över idéburna utförare behöver särskiljas från ”privata utförare”. Detta i likhet med det system över statistik som finns i andra nordiska länder. Detta kommer göra det enklare för myndigheten och politiken att se hur stor andel insatser/avtal som utförs av idéburna aktörer

och hur detta förändras över tid. **Detta kommer ge upphov till viktig kunskap som kan nyttjas.** Registrera för idéburna aktörer som kommer tas i bruk 2023 enligt propp. Idéburen välfärd är lagd och kommer underlätta detta.

De idéburnas komplement till Samhall kan skapa strukturer för samverkan med de som står allra längst bort från arbetsmarknaden, dessa aktörer har erfarenhet och kunskap som skulle gynna målgrupper och myndighetens syfte.

En mångfald av metoder behöver ses över och ligga till grund för utformandet av insatser. De tjänster som finns idag, tex arbetsträning och dess innehållsbeskrivning är ineffektiv, strikt träning utan andra insatser gynnar ej individen eller myndighetens mål. Den forskning som finns på ämnet bör tas i beaktande. Särskilt den dansk BIP-studien är av stor betydelse för att förstå hur insatser ska utformas. Därefter behöver målgrupper segmenteras noga men tydlig bild av vad de kännetecknas av och utifrån det behovet ska insatser utvecklas. Med dagens utgångspunkt, one size fits all löses inte denna utmaning.

2.2 Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 50 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla. Vi är aktiva medlemmar i European Disability Forum.

Sverige, alla medlemsländer och EU, har ratificerat konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det innebär åtaganden som även rör delmål i Agenda 2030 och ambitioner inom ramen för EU:s sociala pelare¹. Den negativa trend med stora klyftor i utbildning, arbete och försörjning, hälsa och tillgänglighet som ökar risken för fattigdom även för unga med funktionsnedsättning² som förvärrats³ genom pandemin riskerar att ytterligare försämring med ökad inflation⁴.

---

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-pillar-of-social-rights/indicators/social-scoreboard-indicators>

² <https://www.altinget.se/artikel/mucf-samre-levnadsvillkor-for-unga-med-funktionsnedsattning-ett-stod-bor-utredas>

³ <https://www.skolverket.se/publikationsserier/regeringsuppdrag/2021/covid-19-pandemins-paverkan-pa-skolasendet-delredovisning-3-tema-elever-i-behov-av-stodinsatser>

⁴ <https://hejaoilika.se/artikel/de-med-sma-marginaler-drabbas-hardast-av-inflationen/>

Klyftan när det gäller arbete är en tydlig del av reformprogrammet där Eurostat visar på stora problem för Sverige⁵. Sverige har fått kritik från FN för brister när det gäller skälig anpassning i staten⁶. Trenden måste vändas i samarbete med oss.

Urval av projekt och verksamhet där Funktionsrätt Sverige bidrar till nationella reformprogrammet

- Funktionsrättsbyrån för individuell rådgivning⁷ med flera projekt.
- Ett 73-punktsprogram med konkreta förslag för att fler personer med funktionsnedsättning ska få arbete⁸.
- Engagemang i Universell Utformning av Arbetsplatser⁹.
- Rapporten Respekt för rättigheter¹⁰ med 134 förslag för genomförande av Funktionsrättskonventionen, och fördjupande webinarier inom olika områden.
- Bidrag till FN:s politiska högnivåforum 2021 Agenda 2030¹¹ och till standardisering för upphandling, digitalisering och design för alla¹².

Förslag för att stärka nationella mål och EU-arbetet

Förbättra styrning, uppföljning och samordning för effektivare resultat av EU:s planeringstermin med koppling till Agenda 2030 och förverkligande av mänskliga rättigheter. Ta fram åtgärder i samarbete med funktionsrättsorganisationer för att åtgärda klyftor inom alla områden som omfattas av planeringsterminen.

Gör en nationell satsning för att minska gapet när det gäller personer med funktionsnedsättning i arbete. Sätt mål för anställda i staten och befordran.

---

⁵<https://www.edf-feph.org/publications/european-human-rights-report/> <https://www.edf-feph.org/content/uploads/2022/03/Social-Protection-for-Persons-with-Disabilities.pdf>

⁶ <http://arbetsratt.juridicum.su.se/euarb/20-0304/01.asp>

⁷ <https://funktionsratt.se/funktionsratt-sverige-projekt/funktionsrattsbyran/>

⁸ <https://funktionsratt.se/funktionsratt-ratten-att-fungera-i-samhallet-pa-lika-villkor/ratten-till-forsorjning/73-punktsprogram-om-arbetsmarknadspolitiken/>

⁹ <https://www.uua.se/> (tidigare projekt inom Europeiska Socialfonden)

¹⁰ <https://respektforrattigheter.se/> och <https://funktionsratt.se/vart-arbete/webbinarier-om-rapporten-respekt-for-rattigheter/>

¹¹ <https://funktionsratt.se/wp-content/uploads/2021/03/FunktionsrattSverige-VNR-HLPF2021-20210311.pdf>

¹² <https://www.cenelec.eu/areas-of-work/cen-cenelec-topics/accessibility/design-for-all/>

Säkerställ rätt till skäliga anpassningsåtgärder (reasonable accomodation) och inkomst för personer som inte kan arbeta.

Integrera process för universell utformning i planer och uppföljning i nationella reformprogrammet och säkerställ styrning och tillsyn av tillgänglighet till byggd miljö, kollektivtrafik, utbildning och arbete, så att offentliga medel, inkl. inköp upphandling, går till inkludering.

Säkerställ tillämpning av tillgänglighet och universell utformning som horisontell princip i alla EU-fonder, och nationell finansiering för innovationer forskning, särskilt AI/digitalisering.

Samordna arbetet med att utvecklas indikatorer för Agenda 2030 och mänskliga rättigheter med hänsyn till rekommendationer från FN¹³ och likhet över landet, såväl inom EU som nationellt.

2.3 Föreningen Norden

Föreningen Nordens uppdrag är att främja och utveckla det nordiska samarbetet inom Norden och gentemot omvärlden. Omvärlden definieras som övriga Europa med särskilt fokus på Östersjöregionen.

Verksamheten är uppdelad i två delar där en del fokuserar på att driva utvecklingen av samarbete i samverkan med myndigheter och andra organisationer. Den andra delen består i att sprida kunskap om Norden och om värdet av nordiskt samarbete.

Föreningen har 7 500 enskilda medlemmar organiserade i 80 lokalavdelningar, 600 skol- och biblioteksmedlemmar samt 60 samverkande medlemmar.

Hur bidrar organisationen genom sin verksamhet övergripande till det nationella arbetet i relation till de nationella målen?

Föreningen Norden har uppdraget som policysamordnare för *PA Education, Science and Social affairs* (PA EDU) inom EU:s strategi för Östersjöregionen (EUSBSR). Uppdraget delas med Hamburg. I den handlingsplan som antogs den 15 februari 2021 ingår fyra insatsområden där tre av dessa bidrar till mål formulerade i den europeiska pelaren för sociala rättigheter (PO4):

---

¹³ <https://www.ohchr.org/en/disabilities/sdg-crpd-resource-package>

Motverka tidiga skolavhopp och underlätta övergången från studier till arbete

Att minska tidiga skolavhopp och underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden framhålls som viktiga områden i de landspecifika rekommendationerna för länderna i Östersjöregionen. En särskilt viktig grupp är unga vuxna i utanförskap (UVAS).

Covid-19 har inneburit att distansundervisning har ökat. Detta i sin tur har satt fokus på behovet av kompetensutveckling av lärare i att anpassa sin undervisning till digitala plattformar och att använda de många möjligheter som finns till ett interaktivt lärande. Behov finns även av att stödja utvecklingen av ny digital teknik inom utbildningsområdet.

En arbetsmarknad för alla där ett längre och hälsosammare liv beaktas

Arbetsmarknaden förändras inte minst genom digitaliseringen där fler yrken kräver ny kompetens och där arbetstagare behöver kontinuerligt uppgradera sina färdigheter. Det sker även ett skifte mot mer av distansarbete där covid-19 har bidragit till att öka antalet som arbetar hemifrån. Denna tendens antas fortsätta även efter covid-19. Individer behöver även byta karriär under arbetslivet. Kanske som följd av fysiskt krävande arbetsuppgifter som man inte längre klarar av eller så vill man pröva något nytt. Samtidigt som arbetsmarknaden förändras och krav ställs på att uppgradera färdigheter betyder ett längre och hälsosammare liv att pensionsåldern höjs där fler behöver arbeta längre men även att fler vill arbeta längre.

Att tidigt se potentialen hos migranter och underlätta integration

Det ökade antalet flyktingar till följd av kriget i Ukraina utgör en utmaning för de medlemsstater där flyktingar väljer att söka asyl. Insatser behövs här och nu samtidigt som ett välfungerande lärande mellan länder behövs. Det senare bidrar föreningen till.

Samtidigt som antalet flyktingar är en utmaning så kämpar många medlemsstater med demografiska förändringar med en åldrande befolkning, vilket inom ett decennium kommer att leda till ett underskott av kvalificerad personal, akademiska och icke-akademiska inom exempelvis hälso- och sjukvård, industri och hantverksyrken. Detta understryker vikten av att erbjuda arbete till flyktingar medan de vistas i landet. Många har kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden. För de som väljer att

stanna behövs en effektiv integration av flyktingar som gör att de kan bidra till uppbyggnaden av inkluderande och välmående samhällen.

Exempel på verksamhet, projekt eller insatser som organisationen bedriver som bidrar till detta?

Föreningen, genom sina uppdrag utvecklar plattformar för samarbete, tvärsektorieellt, transnationellt och baserat på flernivåsamverkan inom Norden, Östersjöregionen samt i övriga Europa. Idag benämns dessa samarbetsplattformar *policy-action processes* eller flaggskepp som arbetar långsiktigt och integrerat i med ländernas strategiska utvecklingsarbete, lokalt, regionalt och nationellt. Projekt ingår som en del av dessa plattformar.

Inom PA EDU finns idag 4 flaggskepp varav två bidrar till den europeiska pelaren för sociala rättigheter, *School to Work (S2W)* samt *Baltic Sea Labour Forum (BSLF)*. Här följer några exempel på verksamhet, projekt och insatser.

School to Work (S2W)

Flaggskeppet leds av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och samlar ca. 200 medlemmar från samtliga 8 medlemsländer. Föreningen Norden koordinerar en av idag två tematiska plattformar inom flaggskeppet. Plattformen som arbetar med målgruppen unga vuxna utan arbete och inte i studier (UVAS). Exempel på insatser som pågår är genomförandet av en utbildning för ledare av s.k. Navigatorcenter, serviceenheter som med multikompetenta team som stöttar målgruppen UVAS till utbildning och jobb. Denna insats finansieras av Erasmus+ där föreningen är projektledare. Detta koncept med *one-stop-shops* kan med fördel användas för målgruppen flyktingar. Goda erfarenheter finns i Tyskland. Vidare arbetar föreningen med att utveckla en motsvarande tematisk plattform inom distansundervisning. Denna plattform blir gemensam för samtliga fyra makroregionala strategier. Fokus blir på kompetensutveckling av lärare samt utveckling av digitala verktyg genom samarbete med ”EdTech” kluster.

Baltic Sea Labour Forum (BSLF)

Flaggskeppet leds av sekretariatet för Östersjöstaternas råd och samlar ett 30-tal representanter för arbetsmarknadens parter i de 11 medlemsländerna. I nätverket ingår även arbetsmarknadsdepartementen s.k. trepartssamverkan. Föreningen medverkar i den tematiska plattform som arbetar med *sustainable working life* med frågor som rör livslångt lärande och attityder till äldre på arbetsmarknaden samt nya krav på arbetsmiljö när fler nu arbetar hemifrån.

BSR Integrate NOW

Ett nytt flaggskepp är under utveckling inom området integration av migranter. Här planeras en förstudie under våren med syfte att ta starta arbetet inom ett antal arbetsgrupper till hösten. Exempel på teman är samverkan med civilsamhället, arbetsmarknadsintegration och undervisning.

Hur kan det nationella arbetet på de områden som berörs av de nationella målen i synnerhet och den europeiska terminen i allmänhet stärkas?

Använd befintliga samverkansplattformar inom EUs strategi för Östersjöregionen och bjud in fler svenska aktörer för att bidra till en ökad effekt av det arbete som sker i Sverige.

Använd dessa samverkansplattformar, flaggskepp som en modell för att utveckla fler liknande plattformar inom andra tematiska områden.

Säkerställ finansiering genom strukturfondsprogrammen som från och med det nya programmet underlättar transnationellt samarbete med referens till makroregionala strategier och deras samverkansplattformar.

Erfarenheterna visar att dessa informella samarbetsstrukturer uppskattas av flertalet aktörer som exempelvis civilsamhället, näringslivet och akademien men även myndigheter, departement och politiker (lokalt, regionalt, nationellt) uppskattar möjligheten av gemensam utveckling av lösningar på våra samhällsutmaningar.

Ta tillvara erfarenheter från Finland och Tyskland för att stärka och utveckla *Navigatorcenter, one-stop-shops* i Sverige dels riktade till unga vuxna i utanförskap (UVAS) dels till nyanlända flyktingar.

2.4 Riksförbundet Romer i Europa

Riksförbundet Romer i Europa är en paraplyorganisation som företräder romer och romska organisationer i Sverige. Vi arbetar med att driva och föra fram alla frågor som berör minoriteten romer. Som riksorganisation är vi pådrivande i alla frågor som rör romer inom samhällets alla områden. Vi ska värka för att främja kontakter, utbyten och samarbete på nationell och internationell nivå mellan romer och de organisationer som arbetar med samma frågor.

Riksförbundet har under 20 år medverkat i arbetet för att främja närmare relationer med stat och kommuner på alla frågor som berör arbetet med

romer och romsk inkludering. Vi har varit med i flera utredningar, samråd, delegationer och kommissioner om romernas situation och rättigheter inom alla områden i Sverige. Som för 10 år sedan ledde fram till Regeringens 20 åriga strategi för romsk inkludering.

Vi har tidigare varit delaktiga att ta fram flera rapporter och skrivelser om romernas situation i Sverige som bl.a. Romer i Sverige-Tillsammans i förändring från 1996.

Romernas utsatta situation inom alla områden och särskilt inom arbetsmarknaden behöver uppmärksammas och lyftas fram. Detta gäller inte bara i Sverige utan generellt i hela Europa.

Romer lever i stort sett i fattigdom och fortfarande i utanförskap. Då romer dagligen utses för diskriminering, förföljelser, fördomar och rasism/Antiziganism.

2.5 Vetenskap & Allmänhet

Vetenskap & Allmänhet, VA, är en ideell förening som främjar öppenhet och dialog mellan forskare och det omgivande samhället, särskilt allmänheten. Vi arbetar för att åstadkomma samtal i nya former mellan allmänhet och forskare, öka samverkan mellan forskare och andra samhällsaktörer, och utveckla ny kunskap genom attitydundersökningar och studier.

Föreningen bildades 2002 och har i dag 103 medlemsorganisationer, som exempelvis myndigheter, högskolor, företag, folkbildningsorganisationer och forskningsfinansiärer. Verksamheten finansieras av medlemsavgifter, projektmedel samt ett bidrag från regeringen (utbildningsdepartementet).

Efter två år av pandemi har världen vridits om på nytt. Alla är berörda av Rysslands krig mot Ukraina. Men det finns mycket att göra för att minska oron och bidra till en faktabaserad demokratisk utveckling.

För att klara av de globala utmaningar som både kriget och pandemin innebär behövs individuella insatser, forskningsbaserad kunskap och internationell samverkan. Därför är det nödvändigt att vetenskapen är tillgänglig och transparent och att forskning sker i dialog och samverkan med andra delar av samhället. Föreningen Vetenskap & Allmänhet, VA, arbetar för att åstadkomma just det. I det följande ger vi exempel på verksamhet som vi driver och som bidrar till att uppnå målen i Sveriges nationella reformprogram.

Öppen vetenskap

Öppen vetenskap är ett paraplybegrepp som syftar till öppnare, mer transparenta och inkluderande processer i forskning och innovation. I begreppet ingår bland annat öppen tillgång, öppna data, medborgarforskning, forskningskommunikation och olika sätt att engagera och involvera medborgare och intressenter.

I EU:s ramprogram för forskning och innovation Horisont Europa är öppen vetenskap ett centralt begrepp, liksom i Sveriges senaste forskningsproposition som riksdagen antog 2021. Inom EU beslutade medlemsstaterna också redan 2016 att arbeta tillsammans mot ett system för öppen vetenskap.

Genom öppen vetenskap ökar samhällets insyn i och tillgång till forskning och innovation, samtidigt som forskarnas arbete underlättas. Resultaten blir mer gångbara; beslut på alla nivåer förbättras när de vilar på vetenskaplig grund; forskarnas arbete blir effektivare; och människors förståelse, förtroende och engagemang för forskning kan stärkas och fler inspireras till studier och livslångt lärande. VA är partner i flera EU-projekt som utvecklar metoder för att öppna upp forskningen. I just avslutade ORION har vi till exempel undersökt olika sätt att främja öppen vetenskap i forskande och forskningsfinansierande organisationer.

Medborgarforskning

VA arbetar på flera sätt med att involvera allmänheten i forskningsprojekt, så kallad medborgarforskning. Förra året lanserades en nationell portal, medborgarforskning.se, för allmänhet som vill medverka i forskning och för forskare som vill involvera allmänheten i sina forskningsprojekt. VA var också partner i projektet EU-citizen.science som utvecklat en liknande europeisk portal.

I medborgarforskningsprojektet Bostadsförsöket undersökte unga och äldre tillgängligheten i bostäder runt om i Sverige, i samarbete med Lunds universitet och andra organisationer, och som en del av vetenskapsfestivalen ForskarFredag. I årets så kallade massexperiment samarbetar VA med Håll Sverige Rent för att göra en vetenskaplig studie ihop med Göteborgs universitet om hur plastskräp i naturen varierar med naturtyp, tid på året och kategori av plast. Målet med Plastexperimentet är också att deltagarna får ökad kunskap, engagemang och handlingskompetens när det gäller plastföroreningar och hållbar utveckling. I EU-projektet YouCount använder VA medborgarforskning för att undersöka och öka utsatta ungas sociala

inkludering i en fallstudie tillsammans med Södertörns högskola, Botkyrka ungdomsfullmäktige och Botkyrka kommun.

Medborgarforskning leder inte bara till vetenskapliga framsteg, utan fungerar också som en brygga mellan folk och forskare. Deltagarna får bättre kunskap om vad forskning innebär och hur den går till. På så sätt kan intresset för vetenskap stärkas och deltagarnas vetenskapliga förståelse och förmåga öka.

ForskarFredag – en del av European Researchers' Night

Ett viktigt led i att bygga relationer mellan forskning och samhället i stort är att unga tidigt kommer i kontakt med högre utbildning och forskning. Den nationella vetenskapsfestivalen ForskarFredag äger rum den sista helgen i september och engagerade förra året 350 forskare som mötte 27 000 besökare från 70 procent av Sveriges kommuner i arrangemang, både fysiska och online. Evenemangen arrangeras av science centers, museer, regioner och lärosäten och hålls i kaféer, köpcentra, kulturhus och andra ställen där människor rör sig. Syftet är att förmedla hur rolig, spännande och vardagsnära forskning kan vara, liksom att visa vad vetenskap är, hur forskning går till och hur det är att jobba som forskare.

En majoritet av de unga som besöker ForskarFredag har inte tidigare haft kontakt med forskare. Därför spelar evenemangen stor roll för att introducera högre utbildning och forskning som en framtida möjlighet för unga människor. Eftersom Sverige är glesbefolkat är det viktigt att festivalen äger rum på ett 30-tal orter över hela landet. ForskarFredag arrangeras sedan 2006 och samordnas av Vetenskap & Allmänhet.

VA-barometern – svenskars syn på vetenskap

Sedan 2002 mäter VA allmänhetens syn på och förtroende för forskare och vetenskap. VA-barometern 2021/22 visar att svenskar fortsatt har stort *intresse för forskning* och *förtroende för forskare*. Åren 2020–2021 gjorde vi också en särskild studie av allmänhetens syn på kommunikationen om corona-viruset, på de aktörer som uttalar sig om och de medier som rapporterar om pandemin.

Källkritik

Misstro mot forskare och vetenskap är återkommande inslag i det offentliga samtalet. Både under pandemin och kriget i Ukraina översköljs vi av en infodemi av sanna och osanna påståenden. VA främjar evidensbaserad och forskningsbaserad kommunikation. Under 2021 planerade och spelade vi

med UR in sju tv-program om vad vetenskap är och hur forskning går till, kopplade till pandemin. Serien *Forskning för alla – så skapas kunskap* sändes i Kunskapskanalen och finns på UR Play.

VA utvecklade också webbplatsen *pratavaccin.se* som sticker hål på myter om vaccin och ger råd inför samtal med den som är osäker på att vaccinera sig mot covid-19. Sajten är tillgänglig på arabiska, engelska, somaliska och svenska. I samarbete med MSB sammanställde VA dessutom forskningsbaserad kunskap och skrev en *Vägledning för kommunikation under kriser*.

Den digitala utvecklingen gör det lättare att sprida alternativa fakta och falska nyheter. VA har utvecklat ett verktyg för att källkritiskt granska digitala nyheter, tillsammans med forskare vid Uppsala universitet och RISE. *Nyhetsvärderaren* är tänkt att användas bland annat i skolan och har uppdaterats med vetenskapligt baserade övningar för att träna källkritik i samband med kriget i Ukraina.

Men ny teknik och Internet innebär i grunden ökade möjligheter för forskare och alla andra att dela och ta del av forskningsbaserad kunskap, kommunicera och agera gemensamt. VA vill ge kunskap och experter mer utrymme i samhällsdebatten. Med mer tillgänglig forskning genom öppen vetenskap kan beslutfattande bli mer faktabaserat, samhällsutmaningar lösas och vår demokrati stärkas.